

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ & ΚΡΙΣΕΩΝ

POST GRADUATE PROGRAM
ENVIRONMENTAL, DISASTER & CRISES MANAGEMENT STRATEGIES

Μεταπτυχιακή Διατριβή Ειδίκευσης

Master Thesis

Διαχείριση Κινδύνου - Κρίσεων και ο Ρόλος των Εθελοντών Πολιτικής Προστασίας

Crisis - Risk Management and the Role of Volunteers in Civil Protection

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΟΜΟΥΡΛΟΓΛΟΥ / Dimitrios Omourloglou

A.M. / R.N. : 15071

Ειδικές Εκδόσεις / Special Publications:

No. 2017031

Αθήνα, Μάρτιος 2017

Athens, March 2017

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ & ΚΡΙΣΕΩΝ

POST GRADUATE PROGRAM
ENVIRONMENTAL, DISASTER & CRISES MANAGEMENT STRATEGIES

Μεταπτυχιακή Διατριβή Ειδίκευσης

Master Thesis

Διαχείριση Κινδύνου - Κρίσεων και ο Ρόλος των Εθελοντών Πολιτικής Προστασίας

Crisis - Risk Management and the Role of Volunteers in Civil Protection

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΟΜΟΥΡΛΟΓΛΟΥ / Dimitrios Omourloglou

A.M. / R.N. : 15071

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή:

Δρ. Σ. Λόζιος,
Επικ. Καθηγ. ΕΚΠΑ

Δρ. Γ. Καβύρης,
Επικ. Καθηγ. ΕΚΠΑ

Δρ. Ε. Λέκκας,
Καθηγ. ΕΚΠΑ

Εξειδικευμένη Επιστημονική Καθοδήγηση:

Α. Κούρου
Δρ. Γεωλόγος, Προϊσταμένη του Τμήματος
Εκπαίδευσης - Ενημέρωσης του Ο.Α.Σ.Π.

Αφιέρωση στην Εκπαίδευση

Πάντ' ἐστὶν ἐξευρεῖν, ἀν μὴ τὸν
πόνον φεύγη τις.
μτφρ: ὅλα γίνονται, ἀν δὲν
ἀποφεύγει κανεὶς νὰ
κοπιάσῃ.

Δημοσθένης (384-322 π.Χ., Αθηναῖος ρήτορας)

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα Πτυχιακή Διατριβή με θέμα «**Διαχείριση Κινδύνου-Κρίσεων και ο ρόλος του Εθελοντή Πολιτικής Προστασίας**» πραγματοποιήθηκε, στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Στρατηγικές Διαχείρισης Περιβάλλοντος, Καταστροφών και Κρίσεων» από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ).

Στο σημείο αυτό αισθάνομαι την ανάγκη να εκφράσω τις ειλικρινείς και θερμές ευχαριστίες μου, σε όσους συνέβαλαν στην ολοκλήρωση αυτής της προσπάθειας. Πρώτη απ' όλους, την επιβλέπουσα καθηγήτρια την Δρ **Κούρου Ασημίνα** (Προϊσταμένη Τμήματος Εκπαίδευσης-Ενημέρωσης, Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού, ΟΑΣΠ), για τη συνεχή καθοδήγηση, την αμέριστη υποστήριξη και εμπιστοσύνη, τις ουσιώδεις συμβουλές, καθώς την αδιάκοπη συμπαράσταση και ενθάρρυνση που μου παρείχε σε όλο αυτό το διάστημα.

Επιπλέον:

- Τον Αρχιπύραρχο κ. **Απόστολο Σταμάτη**, Δ/ντή Υγειονομικής Υπηρεσίας Πυροσβεστικού Σώματος (ΥΓ.Υ.Π.Σ.), για την ηθική υποστήριξη και εμπιστοσύνη.
- Τον Επιπυραγό κ. **Καραγιαννόπουλο Κων/νο**, Τμηματάρχη Υγειονομικής Υπηρεσίας Πυροσβεστικού Σώματος, επίσης, για την ηθική υποστήριξη και εμπιστοσύνη.
- Τον πρόξενο της Χιλής στην Ελλάδα, τον **Mr. Martin Donoso Plate** για την υπομονή, την εμπιστοσύνη, για την παραχώρηση της συνέντευξης στην τελική παρουσίαση της εργασίας καθώς και την **Πυροσβεστική Υπηρεσία της Χιλής**.

Όλους τους καθηγητές του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Στρατηγικές Διαχείρισης Περιβάλλοντος, Καταστροφών και Κρίσεων» του ΕΚΠΑ για τις πολύτιμες γνώσεις με εμβάθυνση και ειδίκευση, που μου πρόσφεραν σ' όλο το χρονικό διάστημα του ΜΠΣ, την πολύτιμη αυτή στήριξη που μου έδωσαν όλα τα εφόδια, ώστε να γίνουμε σωστοί Άνθρωποι και αυτό είναι κάτι που δε μαθαίνεται, αλλά μεταδίδεται και ιδιαίτερα:

- Τον **Καθηγητή Ευθύμιο Λέκκα** (Δυναμικής Τεκτονικής Εφαρμοσμένης Γεωλογίας & Διαχείρισης Φυσικών Καταστροφών στον Τομέα Δυναμικής Τεκτονικής Εφαρμοσμένης Γεωλογίας του τμήματος Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και Πρόεδρο του ΟΑΣΠ).
- Τον **καθηγητή κ. Χολέβα Κων/νο**, (Πολ. Μηχανικό, Ειδική Υπηρεσία Δημοσίων Έργων Αεροδρομίων Νοτίου Ελλάδας –ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ).
- Τη **Δρ Μιράντα Δανδουλάκη**, (Πολεοδομίας και Χωροταξίας και μέλος Επιστημονικού Προσωπικού της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης (ΕΣΔΔΑ) για την αμέριστη υποστήριξη και προθυμία.
- Τον **Καθηγητή** της Πυροσβεστικής Ακαδημίας κ. **Τουλιάτο Παναγιώτη** και Ομότιμο Καθηγητή του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, Καθηγητής και Πρόεδρος του Τμήματος Αρχιτεκτονικής του Πανεπιστημίου Frederick, επίσης και επιστημονικός υπεύθυνος και εκπρόσωπος της Ελλάδας στην CEN- Ευρωκώδικας EC-5.

- Τη **Δρ** της Πυρ/κής Ακαδημίας κ. **Φιλολία Αργυρώ** και Διδάκτωρ του Παντείου Πανεπιστημίου.

(Οι σημαντικές υποδείξεις και συμβουλές αυτών με κατεύθυναν σ' ένα σωστό τρόπο σκέψης πάνω απ' όλα και μου προσέφεραν σημαντικά εφόδια για τη μετέπειτα ζωή μου).

- Τον πρώην Διευθυντή Πολιτικής Προστασίας, Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας και Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας - Θράκης κ. **Κοκολάκη Κων/νο** (την αμέριστη προθυμία).
- Τον κ. **Κατσικόπουλο Παναγιώτη** Αν. Προϊστάμενος Τμήματος Ελέγχου & Παρακολούθησης Σχεδίων της Γ.Γ.Π.Π. (για την προθυμία του).
- Την κα. **Ασπασία Καραμάνου**, Πολιτικό Μηχανικό, Προϊσταμένη Πολιτικής Προστασίας ΠΕ ΚΤ, Περιφέρεια Αττικής (την αμέριστη υποστήριξη και εμπιστοσύνη, τις ουσιώδεις συμβουλές).
- Την **Ελληνική Εταιρεία Επείγουσας Προνοσοκομειακής Φροντίδας** (Ε.Ε.Ε.Π.Φ.) **Λαμίας** και την **Ελληνική Καρδιολογική Εταιρεία** (Ε.Κ.Ε.) για την ηθική συμπαράσταση και τη συνεχή εκπαίδευσή μου στις πρώτες βοήθειες.

Καθώς και τις θερμές ευχαριστίες για τη συμμετοχή και υπομονή τους στη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου για την εκπόνηση της εργασίας, τους **συναδέλφους** από τους Πυροσβεστικούς Σταθμούς του Νομού Αττικής:

- **1^{ου}, 2^{ου}, 4^{ου}, 8^{ου}, 9^{ου}, 10^{ου}, 12^{ου}, Αεροδρομίου, Λαυρίου, Κορωπίου, Μαρκοπούλου, 1^{ης} Ε.Μ.Α.Κ, Ελευσίνας, Μεγάρων, Πυροσβεστικής Ακαδημίας, Συνεργείου** και επιπλέον το **προσωπικό** στους Πυροσβεστικούς Σταθμούς του Πειραιά:
- **2^{ου}, 4^{ου}, 5^{ου}, ΔΙ.ΠΥ.Υ. Πειραιά και το κλιμάκιο της Σαλαμίνας.**

Τις **Εθελοντικές Ομάδες** απ' όλη την Ελλάδα:

- Σύλλογος Εθελοντών Πολιτικής Προστασίας Δήμου **Αγ. Στεφάνου (Σ.Ε.Π.Π.Α.Σ.)**.
- Εθελοντές Δασοπροστασίας Αττικής (**Ε.ΔΑΣ.Α.**).
- Εθελοντική Διασωστική Ομάδα Αντιμετώπισης Καταστροφών (**Ε.Δ.ΟΜ.Α.Κ.**).
- Εθελοντική Διασωστική Ομάδα Πτολεμαΐδας (**Ε.Δ.Ο.Π.**).
- Εθελοντική Ομάδα Επιχείρησης Διάσωσης Μεσολογγίου (**Ε.Ο.Ε.Δ.**).
- Εθελοντές Πολιτικής Προστασίας Δήμου **Αμαρουσίου**.
- Εθελοντική Ομάδα Πυρόσβεσης & Διάσωσης Βραχναίων (**Ε.Ο.ΠΥ.Δ**).
- Εθελοντική Ομάδα Διάσωσης **Αχαΐας (Ε.Ο.Δ.)**.
- Εθελοντική Ομάδα Διάσωσης **Ροδόπης (Ε.Ο.Δ.)**.
- Εθελοντική Ομάδα Άμεσης Επέμβασης Πολιτικής Προστασίας Δήμου **Βόλου (Ε.Ο.Α.Ε.Π.Π.)**.
- Επίλεκτη Ομάδα Ειδικών Αποστολών Δήμου **Βέλου Βόχας**.
- Ομάδα Εθελοντών Πυρ/σίας & Προστασίας της Φύσης Δήμου **Τορώνης Δραγουντέλι (Ο.Π.Ε.Δ.Τ.)**.
- Εθελοντικό Διασωστικό Σώμα **Θήρας**.
- Εθελοντική Ομάδα **"Ο ΠΗΝΕΙΟΣ"** Βράνα - Βαρθολομιό Ν. Ηλείας.
- Σύλλογος Πολιτικής Προστασίας Εθελοντών **Κρυονερίου (Σ.Π.Π.Ε.Κ.)**.
- Λέσχη Ελλήνων Καταδρομέων Νήσος **Κω**.
- Μονάδα Αντιμετώπισης Κινδύνων Ιπποκράτειου Πολιτείας (**Μ.Α.Κ.Ι.Π.**).
- Ομάδα Εθελοντών Δασοπυροσβεστών Διασωστών **Εκάλης (Ο.Ε.Δ.Δ)**.
- Εθελοντές Πολιτικής Προστασίας Ν. Φιλαδέλφειας (**Γ.Γ.Π.Π.Ν.Φ**)
- Σώμα Εθελοντών Διασωστών - Πυροσβεστών **Δυτικής Αχαΐας (Σ.Ε.ΔΙ.Π.)**
- Δυνάμεις Αντιμετώπισης Καταστροφών (**Δ.Α.Κ**).
- Ομάδα Πολιτικής Προστασίας Ολυμπιακού Χωριού Αχαρνών (**Ο.Π.Π.Ο.Χ.-Α**).

➤ Σύλλογος Δασοπροστασίας και Δασοφυλάκων Δήμου **Ιωνίας Χίου**.

Τους **συμφοιτητές** μου και του προηγούμενου εξαμήνου του μεταπτυχιακού για την άψογη ομαδικότητα και συνεργασία που είχαμε στα πεδία των ασκήσεων, δημιούργησαν τους 18 μήνες ευχάριστες και αξέχαστες εμπειρίες με ανταλλαγές γνώσεων.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τους **φίλους** και την **οικογένειά** μου που μου έμαθαν να «προσπερνώ» τους χαλεπούς καιρούς και με βοήθησαν να γίνω «ανεκτός» κατά τη διάρκεια αυτής της επίπονης προσπάθειας. Η πίστη τους στις δυνατότητές μου, στάθηκε αρωγός σε όλους τους στόχους, τα συνεχή μου όνειρα και την ακόρεστη επιθυμία μου για διαρκή επιμόρφωση και δια βίου ενασχόληση με την προσφορά στο συνάνθρωπο και το περιβάλλον.

Περιεχόμενα

Κατάλογος εικόνων	1
Περίληψη	2
Abstract	3
Εισαγωγή.....	4
Κεφάλαιο 1	5
1.1 Πολιτική Προστασία	5
1.1.1 Διεθνής Στρατηγική του ΟΗΕ για τη Μείωση των Καταστροφών	5
1.2 Ευρώπη και Πολιτική Προστασία	7
1.2.1 Εθνική Εκπροσώπηση	8
1.2.2 Η Συνθήκη της Λισαβόνας.....	8
1.2.3 Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας.....	10
1.2.4 Αποτελεσματικότητα του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας	17
1.2.5 Ο Ευρωπαϊκός Αριθμός Έκτακτης Ανάγκης 112.....	20
1.3 Η Πολιτική Προστασία στην Ελλάδα.....	22
1.3.1 Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας.....	23
1.3.2 Άλλοι Φορείς Πολιτικής Προστασίας.....	26
1.4 Άλλοι Δημόσιοι Φορείς	35
1.4.1 Γεωδυναμικό Ινστιτούτο	35
1.4.2 Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία (Ε.Μ.Υ.).....	36
1.4.3 Διεύθυνση Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών (Δ.Α.Ε.Φ.Κ.).....	37
Κεφάλαιο 2	39
2.1 Διαχείριση Κινδύνων και Κρίσεων	39
2.1.1 Ορισμοί	39
2.1.2 Διαχείριση Καταστροφών	45
2.1.3 Διαχείριση Κινδύνων –Κρίσεων.....	52

2.1.4	Σχεδιασμός και Λήψη Αποφάσεων	54
Κεφάλαιο 3		58
3.1	Εθελοντισμός	58
3.2	Εθελοντισμός Π.Π. στην Ελλάδα	58
3.2.1	Ο Θεσμός του Εθελοντή Πυροσβέστη του Πυροσβεστικού Σώματος	60
3.2.2	Ελλάδα: Δράσεις των εθελοντών Πολιτικής Προστασίας.	61
3.3	Ευρωπαϊκά Προγράμματα Πολιτικής Προστασίας και Νέες Τεχνολογίες	64
3.3.1	Ευρωπαϊκά Προγράμματα Πολιτικής Προστασίας.....	64
3.3.2	Πολιτική Προστασία: Επιστήμη και Τεχνολογία	65
Κεφάλαιο 4		69
4.1	Μελέτη Περίπτωσης (Case Study)	69
4.2	Αποτελέσματα Έρευνας σε Πυροσβέστες	74
4.2.1	Ανάλυση Ερωτηματολογίου Πυροσβεστών	74
4.3	Αποτελέσματα Έρευνας σε Εθελοντές Π.Π.	82
4.3.1	Ανάλυση Ερωτηματολογίου Εθελοντών Π.Π.	82
Κεφάλαιο 5		95
5.1	Συμπεράσματα – Προτάσεις.....	95
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ		97
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ		102
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ		104

Κατάλογος εικόνων

Εικόνα 1: Ευρωπαϊκή Πολιτική Προστασία.....	7
Εικόνα 2: Τύποι κινδύνων που προκάλεσαν την ενεργοποίηση του Μηχαν. της ΕΕ 2007-2015	19
Εικόνα 3: Αριθμός ενεργοποιήσεων του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού 2002-2015.....	19
Εικόνα 4: Ενεργοποιήσεις του Μηχανισμού της ΕΕ το 2014.....	20
Εικόνα 5: Ευρωπαϊκός Αριθμός Έκτακτης Ανάγκης 112.....	20
Εικόνα 6: Οργανόγραμμα ΓΓΠΠ	23
Εικόνα 7: Λογότυπο Πολιτικής Προστασίας	24
Εικόνα 8: Λογότυπο Πυροσβεστικού Σώματος.....	27
Εικόνα 9: Εκπαίδευση πυροσβεστών στο Helmsdorf στη Γερμανία το 2010.....	27
Εικόνα 10: Λογότυπο Ε.Μ.Α.Κ	28
Εικόνα 11: Εκπαίδευση Δοκίμων Αξιωματικών σε οριζόντια διείσδυση στη 1 ^η ΕΜΑΚ, 2013.	29
Εικόνα 12: Λογότυπο ΕΛ.ΑΣ.	30
Εικόνα 13: Λογότυπο Λιμενικού Σώματος	30
Εικόνα 14: Λογότυπο Ε.Κ.Α.Β.....	31
Εικόνα 15: Λογότυπο Ε.Τ.Ι.Κ.....	32
Εικόνα 16: Λογότυπο Ο.Α.Σ.Π.....	34
Εικόνα 17: Παράμετροι από τους οποίους εξαρτάται ο Κίνδυνος Καταστροφής	40
Εικόνα 18: Φουκουσίμα, Ιαπωνία 2011	43
Εικόνα 19: NaTech Καταστροφές - Φουκουσίμα, Ιαπωνία 2011.....	45
Εικόνα 20: Κύκλος Διαχείρισης Καταστροφών	46
Εικόνα 21: Κύκλος Διαχείρισης Καταστροφής	47
Εικόνα 22: Ζώνες κατανομής επιπτώσεων της καταστροφής στο χώρο	48
Εικόνα 23: Μαζική Κατολίσθηση στο Bingham Canyon Mine, Salt Lake City, Utah 2013	52
Εικόνα 24: Δίαυλοι πληροφόρησης της Ομάδας Διαχείρισης Κρίσεων	55
Εικόνα 25: Εκπαίδευση Εθελοντών Π.Π. Νέας Φιλαδέλφειας το 2011.....	60
Εικόνα 26: Εκπαίδευση Ε.Ο στον 6ο Π.Σ. Αθηνών, 2014.....	61
Εικόνα 27: Εξαμηνιαία Εκπαίδευση ΠΡΟ.Τ.Ε.Κ.Τ.Α. 7ο Δημοτικό Διαμέρισμα Αθηνών, 2011.....	64
Εικόνα 28: Evande Project	65
Εικόνα 29: EVANDE – Enhancing Volunteer Awareness and Education against Natural Disasters through E- learning	65
Εικόνα 30: Συνέδρια Safegreece.....	66
Εικόνα 31: Πυροσβεστικό drone.....	67
Εικόνα 32: "Ιπτάμενος" Πυροσβέστης στο Dubai	67
Εικόνα 33: Επίκεντρο Σεισμού στη Χιλή	71
Εικόνα 34: Πυροσβεστική Υπηρεσία Χιλής.....	71
Εικόνα 35: Oficina Nacional de Emergencia del Ministerio del Interior Seguridad Pública (ONEMI).....	72

Περίληψη

Στο 1ο Κεφάλαιο της παρούσας εργασίας θα γίνει περιγραφή του όρου Πολιτική Προστασία, θα αναφερθούν οι δομές του ευρωπαϊκού μηχανισμού πολιτικής προστασίας και οι φορείς Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα, καθώς και άλλοι εμπλεκόμενοι φορείς.

Στο 2ο Κεφάλαιο θα γίνει αναφορά στις φάσεις διαχείρισης κινδύνων και κρίσεων. Θα παρουσιαστούν και θα αναλυθούν όλα τα είδη καταστροφών (φυσικές, τεχνολογικές, Na Tech) ενώ θα γίνει ειδική μνεία στις Na Tech καταστροφές με το συγκλονιστικό ατύχημα στη Φουκουσίμα της Ιαπωνίας.

Στο 3ο κεφάλαιο θα διερευνηθεί ο ρόλος του Εθελοντή Πολιτικής Προστασίας, των Εθελοντικών ομάδων της Γ.Γ.Π.Π. και του Εθελοντή Π.Σ. Θα παρουσιαστεί, επίσης, το έργο και των 3 εθελοντικών φορέων, οι δυσκολίες και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν σε εθνικό επίπεδο. Θα γίνει τέλος μια σύγκριση ανάμεσα στους εθελοντικούς φορείς που δραστηριοποιούνται σε Ελλάδα και στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Στο 4ο κεφάλαιο θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα δύο ερευνών που έγιναν σε Πυροσβέστες και σε Εθελοντές Π.Π. μέσω ερωτηματολογίων σχετικά με την κατάρτιση, την επιμόρφωση και το επίπεδο ετοιμότητάς τους σε ενδεχόμενες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.

1. Το πρώτο ερωτηματολόγιο απευθύνεται σε Πυροσβέστες και αφορά στην κατάρτισή τους σε θέματα επείγουσας προνοσοκομειακής βοήθειας και θέματα Πρώτων Βοηθειών.
2. Το δεύτερο ερωτηματολόγιο απευθύνεται σε μέλη εθελοντικών ομάδων Π.Π. και αφορά στον εθελοντισμό Πολιτικής Προστασίας.

Σκοπός της διατριβής είναι:

- α) να αναφερθεί το θεσμικό πλαίσιο και ο ρόλος των φορέων και των εθελοντών στην διαχείριση των κινδύνων.
- β) να διερευνηθεί το επίπεδο κατάρτισης και ετοιμότητας των εθελοντών Π.Π. της χώρας, καθώς και να αναγνωριστούν προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εθελοντές.
- γ) να αναγνωριστεί η σημασία και αξία που έχει η επιμόρφωση και η συνεχής κατάρτιση όλων όσοι εμπλέκονται στη Διαχείριση κρίσεων και κινδύνων, είτε είναι κρατικοί φορείς, είτε πολίτες, είτε εθελοντές.
- δ) να γίνουν σχετικές προτάσεις.

Λέξεις-Κλειδιά: πολιτική προστασία, εθελοντισμός, Na Tech καταστροφές, κίνδυνος, επικινδυνότητα, κρίση, νέες τεχνολογίες, εκπαίδευση, κατάρτιση, κουλτούρα πολιτικής προστασίας, συνεχιζόμενη εκπαίδευση.

Abstract

The first chapter deals with the term Civil Protection, the European Civil Protection And Humanitarian Aid Operations and the Greek Civil Protection Operation. Greek civil protection agencies will be presented as much as the act of the EU Civil Protection Mechanism with the Emergency Response Coordination Centre (ERCC) and the European Emergency Response Capacity (EERC). In addition, it will be highlighted the role of the Geodynamic Institute and the National Weather Service in Civil Protection, in Greece.

The second chapter is an attempt to clarify the different meanings of terms that all the agencies in Civil Protection use. All types of disasters (natural, technological, Na Tech) will be presented and analyzed while there will be a special mention in Na Tech disasters after the shocking accident in Fukushima, Japan. The effective risk, crisis and disaster management will be the main part of this chapter. There will be a presentation of the best practices for managing with Natural, Technological and Na tech disasters.

The role of the Civil Protection Volunteer, the Civil Protection Volunteer Groups and the Volunteer of the Fire Service will be reflected in the third chapter. It will also be showcased the action of the three voluntary agencies, the difficulties and the challenges they face. At the end of this chapter, there will be a comparison between the voluntary agencies that operate in Greece and other European countries.

In the fourth chapter, will appear the results of research conducted within the Firefighters and Civil Protection Volunteers through questionnaires on training, education and their level of preparedness to possible emergencies.

The thesis aims to:

- a) indicate the institutional framework and the role of organizations, agencies and citizens in effective risk management.
- b) seek information concerning the training and readiness of Civil Protection operators.
- c) assess the level of awareness and preparedness of Civil Protection volunteers, as well as the issues they have to handle with.
- d) point out the enormous importance and value of the training and the lifelong training of anyone involved in Civil Protection and crisis and risk management.

Keywords: civil protection, voluntary, Na Tech disaster, risk, hazard, exposure, vulnerability, new technology, education, training, civil protection culture, life-long training.

Εισαγωγή

Η διαχείριση κινδύνων και κρίσεων στη σημερινή εποχή αποτελεί προϋπόθεση για την επιβίωση του ανθρώπινου είδους και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Από τις φυσικές καταστροφές μέχρι τα τεχνολογικά ατυχήματα και τις καταστροφικές συνέπειες της επέμβασης του ανθρώπινου παράγοντα σε κάθε ντετερμινιστική κανονικότητα, όλα υπάγονται στην Πολιτική Προστασία (Π.Π.).

Δυστυχώς, τον 21ο αιώνα η συχνότητα των καταστροφών και των κάθε λογής κρίσεων αυξάνεται διαρκώς προκαλώντας αισθήματα αγωνίας και ανησυχίας στους πολίτες κάθε χώρας. Σήμερα, περισσότερο από ποτέ, η ανάγκη για εξεύρεση αποτελεσματικών μηχανισμών για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των φαινομένων, κρίνεται επιτακτική. Είναι πλέον γενικά παραδεκτό ότι η διαχείριση κινδύνων και κρίσεων είναι μια σύνθετη διαδικασία που απαιτεί ετοιμότητα, καλή οργάνωση, μεθοδικότητα και αποτελεσματικότητα.

Τις τελευταίες δεκαετίες με την εκπόνηση εθνικής στρατηγικής στον τομέα της πολιτικής προστασίας, αποδόθηκαν αρμοδιότητες σε συγκεκριμένους φορείς, έγινε σχεδιασμός δράσεων για τη διαχείριση εκτάκτων αναγκών κλπ. Η ίδρυση της ΕΜΑΚ και η αναδιάρθρωση των Σωμάτων Ασφαλείας αλλά και της Γ.Γ.Π.Π. συμβάλλουν καθοριστικά στη μείωση του κινδύνου φυσικών, τεχνολογικών και Να Tech καταστροφών. Σημαντική εξέλιξη είναι και η ανάθεση της ευθύνης δράσεων Π.Π. στους δημάρχους με τη δημιουργία των Καλλικρατικών Δήμων. Το ίδιο ισχύει και για τους περιφερειάρχες ύστερα από την κατάργηση των νομαρχιών ως ξεχωριστής βαθμίδας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Καθοριστικής σημασίας είναι και η στρατηγική που έχει αναπτύξει η Ευρωπαϊκή Ένωση για την άμεση αντιμετώπιση καταστροφικών φαινομένων, δημιουργώντας τον ευρωπαϊκό μηχανισμό πολιτικής προστασίας που δρα εντός της Ε.Ε. αλλά και σε τρίτες χώρες, αν αυτό ζητηθεί.

Σε παγκόσμιο επίπεδο ο εθελοντισμός πολιτικής προστασίας έχει καθιερωθεί ως ο θεσμός εκείνος, που συμβάλλει στην αντιμετώπιση των κινδύνων συνδράμοντας την πολιτεία. Στο πλαίσιο αυτό στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια έχουν ιδρυθεί πολλές εθελοντικές ομάδες που υλοποιούν δράσεις πρόληψης, απόκρισης και αποκατάστασης σε θέματα πολιτικής προστασίας. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία, ο αριθμός των εθελοντικών ομάδων ανέρχεται στις 460 σε όλη την επικράτεια ενώ αυτός των ειδικευμένων εθελοντών στους 129.

Κύριος τομέας δράσης είναι αυτός της Δασοπροστασίας και της Δασοπυρόσβεσης. Άλλοι τομείς είναι η Έρευνα και Διάσωση, οι Πρώτες Βοήθειες, η Οργάνωση και Λειτουργία χώρων, όπως και η Αρωγή στους πληγέντες μετά από καταστροφές και οι Επικοινωνίες (Ραδιοερασιτέχνες).

Κεφάλαιο 1

1.1 Πολιτική Προστασία

Η έννοια Πολιτική Προστασία άρχισε να κάνει την εμφάνισή της μετά το τέλος του Β' παγκοσμίου πολέμου όταν οι χώρες του δυτικού κόσμου συνειδητοποίησαν πως νέοι κίνδυνοι μπορεί να απειλούν το ανθρώπινο είδος, ακόμα και σε περίοδο ειρήνης. Η συνεχής υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος με την κατασπατάληση των φυσικών πόρων στο όνομα της ανάπτυξης, η άναρχη εξέλιξη της τεχνολογίας, η χρήση νέων μορφών ενέργειας, όπως η πυρηνική, με ανυπολόγιστες επιπτώσεις σε περίπτωση ατυχήματος, προκάλεσαν την ανάγκη να δημιουργηθούν σταδιακά κατάλληλες δομές για την αντιμετώπιση αυτών των απειλών από φυσικές, τεχνολογικές και Na Tech καταστροφές.

Με τον όρο πολιτική προστασία αναφέρονται το σύνολο των διαδικασιών που αποβλέπουν στην προστασία της ζωής, της υγείας και περιουσίας των πολιτών από φυσικές (ταχείας ή βραδείας εξέλιξης), τεχνολογικές (συμπεριλαμβανομένων βιολογικών, χημικών και πυρηνικών συμβάντων) και λοιπές καταστροφές που προκαλούν καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης, κατά τη διάρκεια ειρηνικής περιόδου. Στο προαναφερόμενο πλαίσιο περιλαμβάνεται και η μέριμνα για τα υλικά και πολιτιστικά αγαθά, τις πλουτοπαραγωγικές πηγές και τις υποδομές της χώρας, με στόχο την ελαχιστοποίηση των συνεπειών των καταστροφών.

Η ημέρα Πολιτικής Προστασίας (1^η Μαρτίου), που έχει καθιερωθεί διεθνώς, υποδεικνύει την πρωτεύουσα σημασία που δίνουν οι διεθνείς οργανισμοί και υπενθυμίζει την αναγκαιότητα υποστήριξης συγκεκριμένων δράσεων και στόχων (Λέκκας, 2016).

1.1.1 Διεθνής Στρατηγική του ΟΗΕ για τη Μείωση των Καταστροφών

Η Διεθνής Στρατηγική του ΟΗΕ για τη Μείωση των Καταστροφών (United Nations International Strategy for Disaster Reduction - UNISDR) στοχεύει στην δημιουργία Κοινοτήτων ικανών να αντιμετωπίζουν τις καταστροφές προωθώντας τη σημασία της μείωσης των καταστροφών ως συστατικό στοιχείο της αειφόρου ανάπτυξης.

Υιοθετήθηκε το 1999 από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ (Ψήφισμα A/RES/54/219) και βασίστηκε πάνω στην εμπειρία που αποκτήθηκε από την Διεθνή Δεκαετία για την Μείωση των Φυσικών Καταστροφών 1990-1999 (International Decade for Natural Disaster Reduction), που κήρυξε η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ το 1989 (Ψήφισμα 44/236) και στην Στρατηγική της Γιοκοχάμα, η οποία υιοθετήθηκε στην Παγκόσμια Συνδιάσκεψη για την Μείωση των Φυσικών Καταστροφών που έλαβε χώρα στην ομώνυμη πόλη της Ιαπωνίας τον Μάιο του 1994.

Το Πλαίσιο Δράσης του Sendai (3η Διεθνής Σύνοδος Κορυφής του Ο.Η.Ε. στο Sendai της Ιαπωνίας το 2015) έθεσε συγκεκριμένους άξονες για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών, όπως:

- Μετάβαση από τη διαχείριση των καταστροφών στη διαχείριση κινδύνου καταστροφών
 - Μείωση των παραγόντων που δημιουργούν κινδύνους καταστροφών
 - Πρόληψη δημιουργίας νέων κινδύνων.
- Έμφαση στην πρόληψη των καταστροφών και στη φάση της αποκατάστασης και ανασυγκρότησης, έναντι της αντιμετώπισης.
- Απόδοση σαφών ρόλων σε όλους τους συμμετέχοντες στον κύκλο διαχείρισης καταστροφών (φορείς δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, ΜΜΕ, ευπαθείς ομάδες, κ.λπ.).
- Επιδίωξη καλύτερης διακυβέρνησης και καλύτερων πολιτικών.
- Αναγνώριση της ανάγκης σύμπραξης μεταξύ της επιστήμης, της τεχνολογίας και της πολιτικής.

Το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα είναι:

«η ουσιαστική μείωση του κινδύνου καταστροφών και των απωλειών σε ζωές, σε μέσα διαβίωσης και στην υγεία και στο οικονομικό, φυσικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και περιβαλλοντικό κεφάλαιο των ατόμων, των επιχειρήσεων, των κοινοτήτων και των κρατών».

Για την επίτευξη των παραπάνω τέθηκε ο ακόλουθος σκοπός:

«Η πρόληψη δημιουργίας νέων κινδύνων και η μείωση των υφιστάμενων, μέσω της εφαρμογής συνεκτικών και χωρίς αποκλεισμούς οικονομικών, δομικών, νομικών, κοινωνικών, υγειονομικών, πολιτιστικών, εκπαιδευτικών, περιβαλλοντικών, τεχνολογικών, πολιτικών και θεσμικών μέτρων, τα οποία προλαμβάνουν και μειώνουν την έκθεση στον κίνδυνο, καθώς και την τρωτότητα έναντι των καταστροφών, αυξάνουν τα επίπεδα ετοιμότητας για αντιμετώπιση και αποκατάσταση και, ως εκ τούτου, ενισχύουν την ανθεκτικότητα».

Παράλληλα, ορίστηκαν για το χρονικό διάστημα 2015-2030, οι ακόλουθες κύριες δράσεις σε παγκόσμιο επίπεδο:

α. Η πρόληψη δημιουργίας νέων πρωτοεμφανιζόμενων κινδύνων.

β. Η απόδοση σαφών ρόλων σε όλους τους συμμετέχοντες στον κύκλο διαχείρισης καταστροφών, ήτοι στους φορείς δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, στην κοινωνία των πολιτών, στα ΜΜΕ κλπ, αλλά και σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού.

γ. Η έμφαση στην πρόληψη των καταστροφών, ακόμα και στην φάση της αποκατάστασης και ανασυγκρότησης.

δ. Η αναγνώριση της ανάγκης σύμπραξης μεταξύ της επιστήμης, της τεχνολογίας και της πολιτικής για την επαρκή αντιμετώπιση των κινδύνων σε όλα τα κράτη μέλη.

ε. Η επιδίωξη καλύτερης διακυβέρνησης και συντονισμένων πολιτικών στα θέματα αντιμετώπισης κινδύνων και καταστροφών.

1.2 Ευρώπη και Πολιτική Προστασία

European Civil Protection

Εικόνα 1: Ευρωπαϊκή Πολιτική Προστασία (Πηγή: European Civil Protection, <http://www.ipcamproject.eu/>)

Ο όρος Πολιτική Προστασία (Π.Π.) χρησιμοποιείται ευρέως σήμερα εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αναφέρεται στο σύνολο των δραστηριοτήτων που αποσκοπούν στην προστασία της ζωής και της περιουσίας των πολιτών έναντι των κινδύνων από φυσικές, τεχνολογικές και Na Tech καταστροφές και στοχεύουν στη μείωση των συνεπειών τους σε Ευρωπαϊκό επίπεδο καθώς και πέραν αυτού, συμπληρωματικά με τις εθνικές πολιτικές (αρχή της επικουρικότητας, Subsidiarity).

Το 1985 ξεκίνησαν οι δράσεις της Επιτροπής για την Πολιτική Προστασία, καθώς ιδρύθηκε η υπηρεσιακή μονάδα Πολιτικής Προστασίας υπό τη Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος. Η συνεργασία των κρατών μελών σε θέματα Πολιτικής Προστασίας, ξεκίνησε το 1987, όπου θεσπίστηκε το πρώτο οργανωμένο δίκτυο Πολιτικής Προστασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με την ονομασία Μόνιμο Δίκτυο των Εθνικών Αντιπροσώπων (Permanent Network of National Correspondents-PNNC). Το δίκτυο απαρτίστηκε από εκπροσώπους των υπηρεσιών των εθνικών διοικήσεων που ασχολούνταν με θέματα πολιτικής προστασίας και αποτέλεσε το πρώτο συντονισμένο δίκτυο πολιτικής προστασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Λειτουργήσε ως όργανο ανταλλαγής πληροφοριών και εξέτασε διάφορες πρωτοβουλίες στον τομέα της πολιτικής προστασίας.

Το 1997 το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενέκρινε το πρώτο πρόγραμμα δράσεων για την πολιτική προστασία (1998 - 1999). Το πρώτο αυτό πρόγραμμα δράσεων ακολούθησε ένα δεύτερο και πιο εκτεταμένο 5ετές πρόγραμμα (2000 - 2004), το οποίο παρατάθηκε ως το τέλος του 2006. Δράσεις ανάλογες των προγραμμάτων αυτών ενσωματώθηκαν στο Χρηματοδοτικό Μέσο για την Πολιτική Προστασία για την περίοδο 2007-2013, που θεσπίστηκε με απόφαση του Συμβουλίου το 2007.

Τον Οκτώβριο 2009 η Μονάδα Πολιτικής Προστασίας αναδιοργανώθηκε και χωρίστηκε σε δύο ξεχωριστές Μονάδες:

- (α) τη Μονάδα Πολιτικής Προστασίας- Ανταπόκριση σε καταστροφές (Unit Civil Protection Disaster Response) και
- (β) τη Μονάδα Πολιτικής Προστασίας – Πρόληψη και Προετοιμασία (Unit Civil Protection – Prevention and Preparedness).

Στα πλαίσια ορισμού της νέας Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2009-2014 και από τον Φεβρουάριο του 2010: Οι Μονάδες Πολιτικής Προστασίας μεταφέρθηκαν στην Γενική Δ/ση Ανθρωπιστικής Βοήθειας (DG Humanitarian Aid – ECHO), η οποία πλέον αναφέρεται ως “Ανθρωπιστική Βοήθεια και Πολιτική Προστασία”.

Οι Μονάδες εντός της DGECHO αναδιοργανώνονται εκ νέου σε:

- **Μονάδα A/5:** Πολιτική Πολιτικής Προστασίας, Πρόληψη, Προετοιμασία και Μείωση Κινδύνου Καταστροφών.
- **Μονάδα B/1:** Ανταπόκριση Εκτάκτων Αναγκών, η οποία διαχειρίζεται και το επιχειρησιακό σκέλος του Μηχανισμού (οργάνωση αποστολών διεθνούς συνδρομής) και διευθύνει το MIC.

1.2.1 Εθνική Εκπροσώπηση

Η Γ.Γ.Π.Π. εκπροσωπεί τη χώρα στην Ε.Ε. για θέματα Πολιτικής Προστασίας και για το λόγο αυτό συμμετέχει με εκπροσώπους της στην Επιτροπή Πολιτικής Προστασίας (Civil Protection Committee) όσο και σε επιτροπές που έχουν ως σκοπό τη στήριξη του έργου της Ε. Επιτροπής και στην ομάδα εργασίας του Συμβουλίου της Ε.Ε. “Πολιτική Προστασία”.

Επίσης, η Γ.Γ.Π.Π. είναι, βάσει σχετικής νομοθεσίας ο φορέας μέσω του οποίου ζητείται ή παρέχεται η διεθνής βοήθεια.

1.2.2 Η Συνθήκη της Λισαβόνας

Η Συνθήκη της Λισαβόνας ξεκίνησε ως συνταγματικό σχέδιο στα τέλη του 2001 («δήλωση για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης», ή «δήλωση του Λάκεν» του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου), το οποίο προωθήθηκε το 2002 και 2003 από την Ευρωπαϊκή Συνέλευση, στο πλαίσιο της οποίας εκπονήθηκε το σχέδιο της Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης (Συνταγματική Συνθήκη). Η διαδικασία που οδήγησε στη Συνθήκη της Λισαβόνας προέκυψε λόγω των αρνητικών αποτελεσμάτων δύο δημοψηφισμάτων σχετικά με τη Συνταγματική Συνθήκη τον Μάιο και τον Ιούνιο του 2005 και κατόπιν τούτου, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε να υπάρξει μια διετής «περίοδος προβληματισμού». Τέλος, βάσει της δήλωσης του Βερολίνου του Μαρτίου 2007, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που συνήλθε στις 21- 23 Ιουνίου 2007 έδωσε λεπτομερή εντολή για σύγκληση

Διακυβερνητικής Διάσκεψης (ΔΚΔ) υπό την πορτογαλική Προεδρία. Η ΔΚΔ ολοκλήρωσε τις εργασίες της τον Οκτώβριο του 2007.

Η Συνθήκη υπεγράφη κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας στις 13 Δεκεμβρίου 2007 και κυρώθηκε από όλα τα κράτη μέλη. Συνθήκη της Λισαβόνας για την τροποποίηση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) και της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΣΕΚ) (ΕΕ C 306 της 17.12.2007). Άρχισε να ισχύει την 1η Δεκεμβρίου 2009. Η Συνθήκη της Λισαβόνας ενισχύει σημαντικά την αρχή της επικουρικότητας, καθώς προβλέπει τη συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Ένας ορισμένος αριθμός νέων ή διευρυμένων πολιτικών εισήχθη στον τομέα της περιβαλλοντικής πολιτικής, η οποία πλέον περιλαμβάνει την καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος και στην ενεργειακή πολιτική, η οποία πλέον κάνει νέες αναφορές στην αλληλεγγύη και στην ασφάλεια και διασυνδεσιμότητα του εφοδιασμού. Επιπλέον, τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ο αθλητισμός, το διάστημα, ο τουρισμός, η πολιτική προστασία και η διοικητική συνεργασία αποτελούν πλέον αντικείμενο της νομοθεσίας της ΕΕ.

Όσον αφορά στην Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ), η Συνθήκη της Λισαβόνας θεσπίζει ρήτρα αμοιβαίας άμυνας, βάσει της οποίας όλα τα κράτη μέλη υποχρεούνται να παράσχουν βοήθεια σε ένα κράτος μέλος που δέχεται επίθεση. Μια ρήτρα αλληλεγγύης προβλέπει ότι η Ένωση και καθένα από τα κράτη μέλη της οφείλουν να συνδράμουν με όλα τα δυνατά μέσα ένα κράτος μέλος που έχει πληγεί από φυσική καταστροφή ή τρομοκρατική επίθεση.

Μια «μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία» είναι ανοικτή σε όλα τα κράτη μέλη που δεσμεύονται να συμμετέχουν σε ευρωπαϊκά προγράμματα στρατιωτικού εξοπλισμού και να παρέχουν μάχιμες μονάδες που διατίθενται για άμεση δράση. Για την έγκριση αυτής της συνεργασίας, απαιτείται η επίτευξη ειδικής πλειοψηφίας στο Συμβούλιο. Η Συνθήκη της Λισαβόνας δημιουργεί νέους τομείς αρμοδιοτήτων στους οποίους μπορεί να παρέμβει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Στον τομέα της πολιτικής προστασίας οι νέες αρμοδιότητες είναι υποστηρικτικού χαρακτήρα.

Μεταξύ άλλων, η συνθήκη της Λισαβόνας επιδιώκει να βελτιώσει την ικανότητα της Ε.Ε. να αντιμετωπίζει φυσικές ή ανθρωπογενείς καταστροφές. Έτσι, το άρθρο 196 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ε.Ε. δίνει τη δυνατότητα στην Ε.Ε. να λαμβάνει μέτρα όσον αφορά την:

- Πρόληψη κινδύνων.
- προετοιμασία των φορέων πολιτικής προστασίας.
- επέμβαση σε περιπτώσεις φυσικών ή ανθρωπογενών καταστροφών.
- επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ των εθνικών υπηρεσιών προστασίας.
- συνοχή των δράσεων που αναλαμβάνονται σε διεθνές επίπεδο.

Εξάλλου, οι εν λόγω διατάξεις περί πολιτικής προστασίας συνδέονται με τη ρήτρα αλληλεγγύης του άρθρου 222 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ε.Ε. Η ρήτρα αυτή δίνει τη δυνατότητα στην Ε.Ε. να παρέχει συνδρομή σε κράτος μέλος εάν αυτό έχει δεχθεί τρομοκρατική επίθεση ή έχει πληγεί από φυσική ή ανθρωπογενή καταστροφή.

1.2.3 Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας

Σημαντική πρωτοβουλία σε ευρωπαϊκό επίπεδο αποτέλεσε η καθιέρωση του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας που θεσπίστηκε το 2001 και αναθεωρήθηκε το 2007. Για να προωθήσει τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών Π.Π. σε ολόκληρη την Ευρώπη με σκοπό την αποτελεσματική αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης με το συντονισμό της παράδοσης των ομάδων και των μέσων πολιτικής προστασίας στην πληγείσα χώρα. Με την εφαρμογή της αναθεωρημένης απόφασης του 2007 τέθηκε σε ισχύ ο θεσμός των Μονάδων Πολιτικής Προστασίας. Η Επιτροπή συνεπικουρείται από επιτροπή εκπροσώπων των κρατών μελών (Επιτροπή Πολιτικής Προστασίας). Η δε χρηματοδότηση των διαφόρων δράσεων βασίζεται στο Χρηματοδοτικό Μέσο για την Πολιτική Προστασία.

Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός για το συντονισμό των επεμβάσεων πολιτικής προστασίας σε περιπτώσεις καταστροφών αποτέλεσε μια σημαντική Ευρωπαϊκή πρωτοβουλία. Το νομοθετικό πλαίσιο για την παροχή βοήθειας θεσπίστηκε με απόφαση του Συμβουλίου το 2001 (απόφαση 2001/792 του Συμβουλίου), που αναφέρεται στην ίδρυση του Κοινοτικού Μηχανισμού για την Πολιτική Προστασία αποσκοπώντας να διευκολύνει την ενισχυμένη συνεργασία επεμβάσεων πολιτικής προστασίας, εντός κι εκτός των συνόρων της Ε.Ε. Κατά τα επόμενα χρόνια μετά την ίδρυση του ο Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας ενισχύεται και δέχεται όλο και περισσότερα αιτήματα για παροχή βοήθειας.

Από την εκτίμηση της δράσης του Μηχανισμού προέκυψε και η ανάγκη αναθεώρησης του νομοθετικού πλαισίου του. Στις 8.11.2007 εκδόθηκε η απόφαση 2007/779/EC του Συμβουλίου της Ε.Ε. που τροποποιεί την ιδρυτική απόφαση για τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας.

Σύμφωνα με τη νέα απόφαση, σκοπός του Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας είναι να ενισχυθεί η συνεργασία των κρατών μελών σε επεμβάσεις παροχής βοήθειας πολιτικής προστασίας σε περιπτώσεις φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών, τρομοκρατικών ενεργειών και τεχνολογικών, ραδιολογικών ή περιβαλλοντικών ατυχημάτων, συμπεριλαμβανομένης και της ακούσιας θαλάσσιας ρύπανσης, κατά την ειρηνική περίοδο.

Κάθε χώρα που πλήττεται από μεγάλες καταστροφές μπορεί να ζητήσει βοήθεια, καθώς και την κινητοποίηση επιχειρησιακών μέσων που έχουν εθελοντικά παρασχεθεί στην Ε.Ε. από τις χώρες του Μηχανισμού. Στον Μηχανισμό συμμετέχουν σήμερα 31 χώρες, 27 ΚΜ οι 3 χώρες του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ), Ισλανδία, Λιχτενστάιν και Νορβηγία και η Κροατία.

Η λειτουργία του Μηχανισμού υποστηρίζεται κυρίως από:

- Το Κέντρο Συντονισμού Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών (Emergency Response Coordination Center - ERCC).
- Το Κοινό Σύστημα Επείγουσας Επικοινωνίας και Πληροφόρησης - Common Emergency Communication and Information System -CECIS,
- Τις βάσεις δεδομένων (Ομάδες Επέμβασης, Μονάδες Πολιτικής Προστασίας και Μονάδες Τεχνικής Υποστήριξης) με τους διαθέσιμους πόρους και
- Το εκπαιδευτικό Πρόγραμμα και το Πρόγραμμα Ανταλλαγής Εμπειρογνομώνων.

Το Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας (ΚΕΠΠ) είναι το σημείο επαφής της Ελλάδας με τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό.

Μονάδες Πολιτικής Προστασίας

Βάσει της νέας απόφασης για το Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας αναθεωρούνται οι βάσεις δεδομένων του Μηχανισμού σε ομάδες επέμβασης και καθιερώνονται οι Μονάδες Πολιτικής Προστασίας.

Ως Μονάδα Πολιτικής Προστασίας ορίζεται: Αυτάρκης και αυτόνομη οργάνωση ικανοτήτων των κρατών μελών ή κινητή επιχειρησιακή ομάδα των κρατών μελών σύμφωνα με προκαθορισμένα καθήκοντα και ανάγκες, που αποτελείται από συνδυασμό ανθρώπινων και υλικών πόρων και προσδιορίζεται βάσει της ικανότητας επέμβασης ή του καθήκοντος (των καθηκόντων) που δύναται να αναλάβει (Άρθρο 3 παρ. 5 της αρ. 2007/779/EC απόφασης του Συμβουλίου).

Συνοπτικά μπορούμε να πούμε ότι μια Μονάδα είναι μια ομάδα επέμβασης με προκαθορισμένες ελάχιστες προδιαγραφές σε προσωπικό και μέσα.

Οι κατηγορίες των Μονάδων Πολιτικής Προστασίας ορίζονται βάσει της απόφασης της Ε. Επιτροπής (2008/73/ΕΚ, Ευρατόμ) που αφορά στους κανόνες εφαρμογής της απόφασης για τον Μηχανισμό. Στην απόφαση αναφέρονται λεπτομερώς τα χαρακτηριστικά και οι απαιτήσεις των Μονάδων Πολιτικής Προστασίας και των Ομάδων Τεχνικής Υποστήριξης. Βάσει αυτής της απόφασης οι χώρες που συμμετέχουν στον Μηχανισμό ορίζουν, εκτός από Ομάδες Τεχνικής Υποστήριξης, Μονάδες Πολιτικής Προστασίας στα εξής πεδία:

- Αντλίες υψηλής δυναμικότητας.
- Καθαρισμός νερού.
- Έρευνα και διάσωση σε αστικό περιβάλλον υπό περιστάσεις μέτριας σοβαρότητας.
- Έρευνα και διάσωση σε αστικό περιβάλλον υπό εξαιρετικά δυσχερείς περιστάσεις.
- Εναέρια μονάδα αντιμετώπισης δασικών πυρκαγιών με ελικόπτερα.
- Εναέρια μονάδα αντιμετώπισης δασικών πυρκαγιών με αεροπλάνα.
- Προωθημένο κινητό ιατρείο.
- Προωθημένο κινητό ιατρείο με ικανότητα χειρουργικών επεμβάσεων.
- Κινητό νοσοκομείο.

- Ιατρική εναέρια απομάκρυνση/εκκένωση θυμάτων καταστροφών.
- Προσωρινό κατάλυμα έκτακτης ανάγκης.
- Ανίχνευση και δειγματοληψία χημικών, βιολογικών, ραδιολογικών και πυρηνικών ουσιών (ΧΒΡΠ).
- Έρευνα και διάσωση σε συνθήκες χημικών, βιολογικών, ραδιολογικών και πυρηνικών ουσιών (ΧΒΡΠ).
- Χερσαίες Δυνάμεις Δασοπυρόσβεσης.
- Χερσαίες Δυνάμεις Δασοπυρόσβεσης με οχήματα.

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας έχει δηλώσει μέσω του CECIS τις 9 Μονάδες Πολιτικής Προστασίας που διαθέτει η Ελλάδα ως συνεισφορά στα μέσα του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού, οι οποίες εν δυνάμει μπορούν να κινητοποιηθούν για την προσφορά βοήθειας σε περιπτώσεις εκτάκτων αναγκών εντός και εκτός της Ένωσης.

1.2.3.1 Συντονιστικό Κέντρο Αντιμετώπισης Έκτακτων Αναγκών

Το Συντονιστικό Κέντρο Αντιμετώπισης Έκτακτων Αναγκών (ERCC) είναι το επιχειρησιακό κέντρο του Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας της Ε.Ε., που λειτουργεί σε 24ωρη βάση επτά ημέρες την εβδομάδα. Συντονίζει την παροχή βοήθειας πολιτικής προστασίας σε πληγείσες από κάποια καταστροφή χώρες, όπως είδη πρώτης ανάγκης, τεχνογνωσία, ομάδες επέμβασης και ειδικό εξοπλισμό. Μέσα από μια άμεση σύνδεση με τις εθνικές αρχές Π.Π. των συμμετεχόντων, σε αυτόν τον μηχανισμό, κρατών, η ERCC εξασφαλίζει ταχεία ανάπτυξη των μέσων πολιτικής προστασίας.

Επιπλέον, το ERCC παρέχει εργαλεία επείγουσας επικοινωνίας και παρακολούθησης μέσω του Κοινού Συστήματος Επείγουσας Επικοινωνίας και Πληροφόρησης (CECIS), μια διαδικτυακή εφαρμογή, που επιτρέπει σε πραγματικό χρόνο την ανταλλαγή πληροφοριών. Το Συντονιστικό Κέντρο Αντιμετώπισης Έκτακτων Αναγκών που ίδρυσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Μάιο του 2013 βασίστηκε στην υφιστάμενη αίθουσα διαχείρισης ανθρωπιστικών κρίσεων και στο Κέντρο Παρακολούθησης και Πληροφόρησης (MIC) για την πολιτική προστασία. Στόχος του είναι η παροχή μιας πιο αποτελεσματικής και ταχύτερης ανταπόκρισης οποτεδήποτε και οπουδήποτε κτυπήσει μια καταστροφή.

Το Κέντρο συλλέγει και αναλύει πληροφορίες σε πραγματικό χρόνο για καταστροφές, παρακολουθεί κινδύνους, προετοιμάζει σχέδια για την αποστολή πόρων (ειδικών ομάδων και εξοπλισμού), συνεργάζεται με τα Κράτη Μέλη για να καταγράψει τα διαθέσιμα στοιχεία και συντονίζει τις ενέργειες αντιμετώπισης καταστροφών της Ε.Ε. Το πιο σημαντικό είναι ότι έχει άμεσες συνδέσεις προς τους φορείς πολιτικής προστασίας και ανθρωπιστικής βοήθειας σε Κράτη Μέλη διασφαλίζοντας μια συνεκτική Ευρωπαϊκή ανταπόκριση σε καταστροφές.

Το 2001, το Κέντρο Παρακολούθησης και Πληροφόρησης (MIC), δημιουργήθηκε ως το κύριο λειτουργικό εργαλείο του Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας της Ε.Ε. Δράσεις που σχετίζονται με την απόκριση ήταν αντίστοιχες με τις ανάγκες των ενδιαφερόμενων μερών.

Η αντικατάσταση του MIC από το ERCC και η ενσωμάτωση των συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης είναι ενδεικτικά παραδείγματα για το πώς ο Μηχανισμός έχει εξελιχθεί με την πάροδο του χρόνου στον τομέα της κάλυψης των αναγκών των ενδιαφερόμενων μερών. Ομοίως, η εισαγωγή της Βοήθειας Μεταφοράς στο Μηχανισμό βοήθησε στην αντιμετώπιση της έλλειψης διαθέσιμων μέσων για την μεταφορά των προσφορών βοήθειας από τα συμμετέχοντα κράτη.

Οι δράσεις που σχετίζονται με την απόκριση είχαν στο σύνολό τους εσωτερική συνοχή. Το MIC/ERCC βελτίωσε σημαντικά τον συντονισμό και τη συμπληρωματικότητα της βοήθειας που παρέχεται από τα συμμετέχοντα κράτη σε όλους τους τύπους των επεμβάσεων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με καταστροφές από θαλάσσια ρύπανση, εντός και εκτός της Ε.Ε.

Οι δράσεις που σχετίζονται με την απόκριση αποδείχθηκαν αποτελεσματικές, αποδοτικές και ευέλικτες όσον αφορά στην παροχή αρωγής στο πλαίσιο των μεγάλων καταστροφών. Το MIC / ERCC επέτρεψε την ταχεία και αποτελεσματική ανάπτυξη ευρωπαϊκών ομάδων και μονάδων πολιτικής προστασίας και διευκόλυνε το συντονισμό των επεμβάσεων της Ε.Ε. με συμμετέχοντα κράτη και διεθνείς φορείς. Η παροχή βοήθειας μεταφορών θεωρήθηκε επίσης ως ένα σημαντικό βήμα εξέλιξης για το Μηχανισμό και αποδείχθηκε ένα χρήσιμο, αποτελεσματικό και αποδοτικό εργαλείο.

Ο νέος Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας (Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας της Ένωσης, UCPM).

Η αυξητική τάση φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών κατά την τελευταία δεκαετία, έχει αποδείξει ότι οι συνεκτικές, αποτελεσματικές και αποδοτικές πολιτικές για τη διαχείριση των καταστροφών είναι αναγκαίες περισσότερο από ποτέ. Η νομοθεσία Πολιτικής Προστασίας της ΕΕ αναθεωρήθηκε στο τέλος του 2013, για να ανταποκριθεί καλύτερα στις φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές με ένα γρήγορο, προσχεδιασμένο και αποτελεσματικό τρόπο, αυξάνοντας έτσι το επίπεδο ασφάλειας των πολιτών της Ε.Ε. και των θυμάτων καταστροφών σε όλο τον κόσμο. Η αναθεωρημένη νομοθεσία Πολιτικής Προστασίας της Ε.Ε. (Απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας της Ένωσης – 1313/2013/EK και Εκτελεστική Απόφαση της Επιτροπής αριθμ. 2014/762/EK) βασίζεται σε ένα εδραιωμένο σύστημα που έχει αποδειχθεί ότι λειτουργεί σωστά. Η πρωταρχική ευθύνη για τη διαχείριση καταστροφών παραμένει στα Κράτη Μέλη.

Ο νέος Μηχανισμός δίνει μεγαλύτερη έμφαση στην πρόληψη καταστροφών, στη διαχείριση κινδύνων και στην ετοιμότητα για περίπτωση καταστροφής και περιλαμβάνει την οργάνωση εκπαιδεύσεων, ασκήσεων προσομοίωσης, ανταλλαγής εμπειρογνομώνων αλλά και την ανάπτυξη νέων στοιχείων, όπως η εθελοντική δεξαμενή ικανοτήτων αντιμετώπισης, για τις οποίες δεσμεύονται εκ των προτέρων τα Κράτη Μέλη. Η αναθεωρημένη νομοθεσία περιλαμβάνει νέες δράσεις που αναλαμβάνονται σε σχέση με την μείωση της επικινδυνότητας των καταστροφών και την δημιουργία μιας αντίληψης πρόληψης. Προωθεί την καλύτερη προετοιμασία και σχεδιασμό, τη στενότερη συνεργασία

στο θέμα της πρόληψης καταστροφών και την πιο συντονισμένη και ταχεία απόκριση. Για τους λόγους αυτούς, η νομοθετική βάση περιλαμβάνει μέτρα τα οποία θα βοηθήσουν στην καλύτερη προετοιμασία για κάθε επικείμενη καταστροφή και θα εξασφαλίσουν τη στενότερη συνεργασία μεταξύ των συμμετεχόντων Κρατών.

Τα κύρια σημεία εστίασης της Απόφασης 1313/2013/ΕΚ σχετίζονται με:

- την ανάπτυξη της αντίληψης πρόληψης και προετοιμασίας.
- την αντικατάσταση της εκ των υστέρων απόκρισης με μια εκ των προτέρων προσέγγιση.
- την υποστήριξη της ανάπτυξης των ικανοτήτων των κρατών Μελών.

Σε αυτό το πλαίσιο, τα Κράτη Μέλη συμφώνησαν να ανταλλάσσουν σε τακτική βάση βασικά σημεία των αξιολογήσεων κινδύνων και των καλών πρακτικών που εφαρμόζουν, όπως επίσης και να αλληλοβοηθούνται για τον εντοπισμό των κενών για τη βελτίωση του σχεδιασμού διαχείρισης κινδύνων, με σκοπό την μείωση του κινδύνου καταστροφών και την περαιτέρω ενδυνάμωση της κοινής συνεργασίας για την θωράκιση απέναντι στις καταστροφές. Η καλύτερη κατανόηση του κινδύνου αποτελεί την βάση για μια πιο αποτελεσματική διαχείριση της καταστροφής, γι' αυτό τα Κράτη Μέλη υποστηρίζουν μια συνεκτική και αποτελεσματική προσέγγιση που περιλαμβάνει και την ανταλλαγή μη ευαίσθητων πληροφοριών (πληροφορίες, η αποκάλυψη των οποίων θα ήταν αντίθετη στα βασικά συμφέροντα ασφάλειας των Κρατών Μελών) καθώς και την ανταλλαγή καλών πρακτικών. Επιπλέον, οι χώρες:

- προχωρούν σε αξιολογήσεις κινδύνων σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο και υποβάλλουν τις περιλήψεις στην Επιτροπή μέχρι την 22α Δεκεμβρίου 2015 και κάθε τρία χρόνια.
- αναπτύσσουν και βελτιώνουν το σχεδιασμό τους για τη διαχείριση κινδύνων καταστροφής σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο.
- θέτουν στη διάθεση της εκτίμησης της Επιτροπής τις ικανότητές τους για διαχείριση κινδύνων σε εθνικό ή υπό εθνικό επίπεδο κάθε τρία έτη μετά την ανάπτυξη των σχετικών κατευθυντήριων γραμμών και κάθε φορά που υπάρχουν σημαντικές αλλαγές.

Επίσης συμμετέχουν, σε εθελοντική βάση, στη λεγόμενη «αξιολόγηση από ομοτίμους», σχετικά με το θέμα της αξιολόγησης της ικανότητας διαχείρισης κινδύνων. Η μεταρρύθμιση, αφενός υπογραμμίζει την σπουδαιότητα της πρόληψης, της προετοιμασίας και της απόκρισης σε φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές – άρθρο 196 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (TFEU) – αφετέρου εστιάζει στην εμπλοκή των περιφερειακών αρχών και του συνόλου της Εθνικής Υπηρεσίας Πολιτικής Προστασίας, προκειμένου να εξασφαλίσουν την επέμβαση και την παροχή βοήθειας σε περίπτωση ανάγκης.

Συμπληρωματικές δραστηριότητες του Μηχανισμού

Ο Μηχανισμός παρέχει δυνατότητες επικοινωνίας σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και εργαλεία παρακολούθησης, μέσω ενός συστήματος διαδικτυακών εφαρμογών συναγερμού και ειδοποίησης, το οποίο δίνει την δυνατότητα ανταλλαγής πληροφοριών σε πραγματικό χρόνο ανάμεσα στα συμετέχοντα κράτη και την ERCC. Ο Μηχανισμός έχει αναπτύξει εργαλεία πρόβλεψης και διαχείρισης καταστροφών: Ο σωστός σχεδιασμός, η παρακολούθηση και η έγκαιρη προειδοποίηση μπορούν να μετριάσουν τις ζημίες, αποτρέποντας κάποιες φορές τη μετατροπή τους σε ανθρωπιστική καταστροφή. Επομένως, ο Μηχανισμός διαθέτει συστήματα συναγερμού σε σχεδόν πραγματικό χρόνο με στόχο την βελτίωση της γρήγορης αναλυτικής του ικανότητας.

Το Ινστιτούτο για το Περιβάλλον και τη Βιωσιμότητα (IES) έχει συστήσει το Ευρωπαϊκό Σύστημα Προειδοποίησης για τις Πλημμύρες (EFAS) και το Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφόρησης για τις Δασικές Πυρκαγιές (EFFIS). Το EFAS ειδοποιεί το Κέντρο Συντονισμού Απόκρισης σε Έκτακτη Ανάγκη (ERCC) για τα πιο σοβαρά περιστατικά πλημμυρών και το EFFIS παρέχει καθημερινά μετεωρολογικούς χάρτες κινδύνων πυρκαγιάς και προβλέψεις έως και έξι ημέρες πριν, χάρτες με τις καμένες περιοχές και εκθέσεις αξιολόγησης κινδύνων.

Το Παγκόσμιο Σύστημα Συναγερμού και Συντονισμού Καταστροφών (GDACS) που δημιουργήθηκε από το Κοινό Κέντρο Ερευνών και χρησιμοποιείται από κοινού από την ΕΕ και τα Ηνωμένα Έθνη, είναι ένα πλήρως αυτοματοποιημένο εικοσιτετράωρο σύστημα συναγερμού, το οποίο συλλέγει δεδομένα για διάφορα φυσικά φαινόμενα (σεισμούς, τσουνάμι, τροπικές καταιγίδες, πλημμύρες και ηφαίστεια).

Το Meteo alarm είναι μια διαδικτυακή πλατφόρμα προειδοποίησης που δημιουργήθηκε από τις Ευρωπαϊκές μετεωρολογικές υπηρεσίες, η οποία εκδίδει προειδοποιητικές ανακοινώσεις για τον καιρό στην Ευρώπη. Ο μηχανισμός βοηθά σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης θαλάσσιας ρύπανσης, όπου συνεργάζεται στενά με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Ασφάλειας της Ναυσιπλοΐας (EMSA).

Η κύρια πηγή της ρύπανσης από τα πλοία είναι οι τυχαίες διαρροές πετρελαίου και οι επιχειρήσεις καθαρισμού, οι οποίες δημιουργούν τεράστιες απαιτήσεις αντιμετώπισης από τις εθνικές αρχές που είναι αρμόδιες για την απόκριση και τις επιχειρήσεις απορρύπανσης. Η Ευρώπη είναι η μεγαλύτερη αγορά εισαγωγής αργού πετρελαίου στον κόσμο, το οποίο μεταφέρεται από και προς την Ευρώπη κυρίως από τη θάλασσα. Αναπόφευκτα, ένα μέρος καταλήγει σε αυτήν, είτε από ατύχημα ή από λόγους που σχετίζονται με την ίδια τη λειτουργία του πλοίου.

Ο EMSA ιδρύθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση το 2002, στον απόηχο της καταστροφής του Erika. Η EMSA αναλαμβάνει πρωταγωνιστικό ρόλο στην εξασφάλιση ενός ενιαίου και αποτελεσματικού επιπέδου ασφάλειας της ναυσιπλοΐας, ασφάλειας στη θάλασσα, πρόληψης και αντιμετώπισης της ρύπανσης που προκαλείται από πλοία, καθώς και στην

αντιμετώπιση της θαλάσσιας ρύπανσης που προκαλείται από εγκαταστάσεις πετρελαίου και φυσικού αερίου και την παροχή τεχνικής και επιστημονικής συνδρομής στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα Κράτη Μέλη. Ο EMSA διαχειρίζεται ένα δίκτυο από πλοία που βρίσκονται σε ετοιμότητα για αντιμετώπιση πετρελαιοκηλίδων σε όλες τις περιφερειακές θάλασσες της Ευρώπης. Αυτά είναι κανονικά εμπορικά πλοία που εκτελούν καθημερινά εργασίες αλλά, κατόπιν αιτήματος, παύουν τις κανονικές δραστηριότητές τους και προωθούνται αμέσως στο μέρος που βρίσκεται η πετρελαιοκηλίδα.

Ο Οργανισμός διαθέτει επίσης δορυφορικό σύστημα απεικόνισης για την ανίχνευση και την παρακολούθηση πετρελαιοκηλίδων, ειδικούς αντιμετώπισης της ρύπανσης που παρέχουν επιχειρησιακή και τεχνική βοήθεια, καθώς και υπηρεσία πληροφοριών για τις χημικές διαρροές στη θάλασσα. Όταν η κρίση εμφανίζεται σε αναπτυσσόμενες χώρες, η βοήθεια πολιτικής προστασίας παρέχεται συνήθως ταυτόχρονα με την ανθρωπιστική βοήθεια της Ε.Ε. Συχνά, οι προσπάθειες καθαρισμού και αποκατάστασης πετρελαιοκηλίδων απαιτούν δαπάνες που υπερβαίνουν τις δυνατότητες μιας χώρας. Ως εκ τούτου, μεταξύ των παραθαλάσσιων μελών υπογράφηκαν μια σειρά από συμφωνίες περιφερειακής και διμερούς συνεργασίας.

Η Ε.Ε. συμμετέχει σε αυτές τις συμφωνίες και συμβάσεις που καλύπτουν τις περιφερειακές θάλασσες γύρω από την Ευρώπη, όπως οι συμβάσεις του Ελσίνκι και της Βαρκελώνης, και οι συμφωνίες της Λισαβόνας και της Βόννης. Ο Μ.Π.Π. της Ε.Ε. παρεμβαίνει επίσης σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης θαλάσσιας ρύπανσης. Όταν το ERCC λαμβάνει ένα αίτημα για βοήθεια μετά από ένα τέτοιο περιστατικό, μπορεί να κινητοποιήσει τις δυνατότητες και τους ειδικούς των συμμετεχόντων κρατών και του EMSA και να διευκολύνει την ανάπτυξη αυτών των υποδομών και της ομάδας του Μηχανισμού της Ε.Ε. Οι μηχανισμοί ετοιμότητας και απόκρισης στον τομέα της θαλάσσιας ρύπανσης ενισχύθηκαν από το κοινοτικό πλαίσιο συνεργασίας, το οποίο ήταν ενεργό από το 2000 έως και το 2006.

Το Συντονιστικό Κέντρο Αντιμετώπισης Έκτακτων Αναγκών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ERCC) παρακολουθεί συνεχώς τον κίνδυνο και τις επιπτώσεις δασικών πυρκαγιών σε όλη την Ευρώπη, χρησιμοποιώντας τις εθνικές υπηρεσίες παρακολούθησης και εργαλεία όπως το EFFIS (το Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών Δασικών Πυρκαγιών). Κατά τη διάρκεια της θερινής περιόδου, το ERCC διοργανώνει επίσης εβδομαδιαίες τηλεδιασκέψεις με τις χώρες με υψηλό κίνδυνο δασικών πυρκαγιών, των οποίων οι εθνικές ικανότητες θα μπορούσαν να αποδειχθούν ανίσχυρες.

Όταν η κλίμακα της φωτιάς υπερβαίνει την ικανότητα της χώρας να την κατασβήσει με δικά της μέσα, ο Μ.Π.Π. της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορεί να ενεργοποιηθεί για να συντονίσει την απόκριση των συμμετεχόντων κρατών. Οι χώρες της Ε.Ε. μπορούν να δείξουν αλληλεγγύη με την αποστολή βοήθειας όπως αεροσκαφών βομβαρδισμού νερού, ελικοπτέρων, πυροσβεστικού εξοπλισμού και προσωπικού. Για να επιτευχθεί μια κοινή και συντονισμένη αντιμετώπιση, η συνδρομή και η ανταλλαγή πληροφοριών σε πραγματικό χρόνο γίνεται συχνά μέσω του Μ.Π.Π. της Ε.Ε. Επιπλέον, ο Μ.Π.Π. της Ε.Ε. μπορεί να συγχρηματοδοτήσει τη μεταφορά βοήθειας στην πληγείσα περιοχή. Τέλος,

- ο Μηχανισμός συνεργάζεται με την Διακυβερνητική Ωκεανογραφική Επιτροπή (IOC-UNESCO), για τη δημιουργία ενός συστήματος προειδοποίησης για τσουνάμι στην περιοχή του Βόρειου Ατλαντικού και της Μεσογείου.

- Μια συμφωνία με το Ευρωπαϊκό Μεσογειακό Κέντρο Σεισμολογίας (EMSC) δίνει τη δυνατότητα για ταχύτερη και ακριβέστερη ανίχνευση σεισμών στην περιοχή της Μεσογείου με την προσθήκη αισθητήρων στην Τυνησία ο Μηχανισμός υποστηρίζει και συμπληρώνει τις προσπάθειες πρόληψης και ετοιμότητας των συμμετεχόντων κρατών, με έμφαση σε τομείς όπου μια κοινή ευρωπαϊκή προσέγγιση είναι πιο αποτελεσματική από τις επιμέρους εθνικές δράσεις. Αυτές περιλαμβάνουν τη βελτίωση της ποιότητας και της προσβασιμότητας στις πληροφορίες σχετικά με καταστροφές, την ενθάρρυνση της έρευνας για την προώθηση της θωράκισης από καταστροφές, και την ενίσχυση των μέσων έγκαιρης προειδοποίησης.

1.2.3.2 Ευρωπαϊκή Επάρκεια Αντιμετώπισης Έκτακτων Αναγκών

Για την περαιτέρω ενίσχυση της ευρωπαϊκής ετοιμότητας για την αντιμετώπιση καταστροφών, οι ευρωπαϊκές χώρες δημιούργησαν την Ευρωπαϊκή Επάρκεια Αντιμετώπισης Έκτακτων Αναγκών (EERC) το 2014, στο πλαίσιο του Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας της Ε.Ε. Η EERC συγκεντρώνει μια σειρά από ομάδες ανακούφισης, εμπειρογνώμονες και εξοπλισμό, τα οποία θέτουν στη διάθεση των συμμετεχόντων κρατών και διατηρεί σε ετοιμότητα τις αποστολές πολιτικής προστασίας της Ε.Ε. σε όλο τον κόσμο.

Μέσω του μηχανισμού, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστηρίζει και συμπληρώνει τις προσπάθειες πρόληψης και ετοιμότητας των συμμετεχόντων κρατών, με έμφαση σε τομείς όπου μια κοινή ευρωπαϊκή προσέγγιση είναι πιο αποτελεσματική από ξεχωριστές εθνικές δράσεις. Αυτές περιλαμβάνουν τη βελτίωση της ποιότητας στην πληροφόρηση καταστροφών και της προσβασιμότητας σε αυτήν, την υλοποίηση μέτρων πρόληψης, την αύξηση της επίγνωσης του κοινού σχετικά με τη διαχείριση των καταστροφών, την ανάπτυξη κατευθυντήριων γραμμών για την αξιολόγηση και τη χαρτογράφηση των κινδύνων, την ενθάρρυνση για έρευνα στην προώθηση της ανθεκτικότητας σε καταστροφές και την ενίσχυση εργαλείων έγκαιρης προειδοποίησης.

Επιπλέον, ο μηχανισμός παρέχει προγράμματα εκπαίδευσης και άσκησης για τους εμπειρογνώμονες και ομάδες από τις συμμετέχουσες χώρες σε συνεργασία με μεμονωμένους (εξειδικευμένους) εθελοντές ή εθελοντικές ομάδες.

1.2.4 Αποτελεσματικότητα του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας

Είναι γεγονός ότι η προσπάθεια βελτίωσης και εξέλιξης των παρεχόμενων δράσεων είναι συνεχής και αδιάλειπτη. Αξιοσημείωτη είναι η πρόσφατη δημοσιοποίηση της έκθεσης για

Την αποτελεσματικότητα του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας. Μέσω αυτής, έγινε γνωστό, μεταξύ άλλων, ότι το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο εξέτασε το Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας της Ένωσης (ΜΠΠΕ). Μελέτησαν τρεις πρόσφατες διεθνείς καταστροφές, για τις οποίες είχε ενεργοποιηθεί ο εν λόγω μηχανισμός: Τις πλημμύρες του 2014 στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, την εκδήλωση της επιδημίας του ιού Έμπολα στη Δυτική Αφρική μεταξύ 2014 και 2016 και τον σεισμό στο Νεπάλ το 2015 (Ηλεκτρονική Καθημερινή Ενημέρωση, ΤΕΕ, 2017).

Το συμπέρασμα των ελεγκτών ήταν ότι η, από μέρους της Επιτροπής, διαχείριση, μέσω του Κέντρου Συντονισμού Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών που διαθέτει, ήταν σε γενικές γραμμές αποτελεσματική. Η ενεργοποίηση του Ε.Μ.Π.Π. ήταν γενικώς έγκαιρη και οι ομάδες πολιτικής προστασίας της Ε.Ε. διευκόλυναν τον επιτόπιο συντονισμό με τις ομάδες των συμμετεχόντων κρατών. (Ηλεκτρονική Καθημερινή Ενημέρωση, ΤΕΕ, 2017).

Το έργο αυτό κατέστη αποτελεσματικότερο χάρη στην ευρεία ανταλλαγή πληροφοριών. Οι ελεγκτές διαπίστωσαν ότι ο συντονισμός μεταξύ των υπηρεσιών της Επιτροπής, καθώς και με τους άλλους εντός και εκτός της Ε.Ε. φορείς, ήταν ανοικτός προς όλους τους παρεμβαίνοντες. Επίσης, η Επιτροπή σεβάστηκε τον γενικό ηγετικό ρόλο των Ηνωμένων Εθνών στον τομέα αυτό και έλαβε μέτρα για την εξασφάλιση της ομαλής μετάβασης στο στάδιο της αποκατάστασης μετά τις καταστροφές.

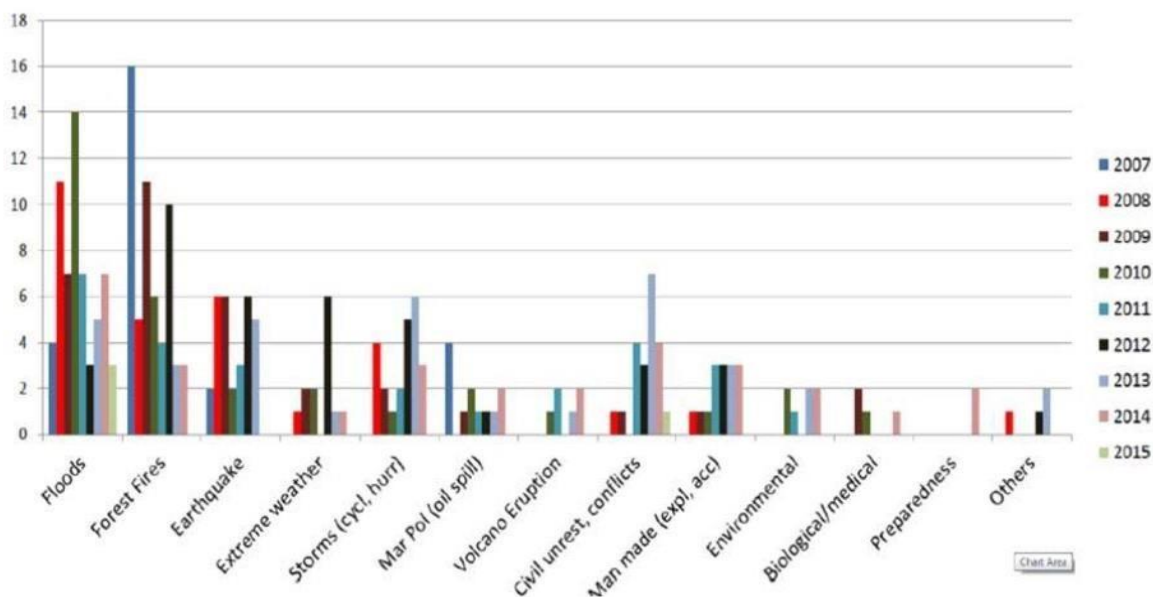
Παρ' όλα αυτά, οι ελεγκτές εντόπισαν τομείς στους οποίους μπορούν να υπάρξουν περαιτέρω βελτιώσεις. Στο πλαίσιο αυτό, συνέστησαν στην Επιτροπή τα ακόλουθα:

- Να αναζητήσει τρόπους για την εξοικονόμηση πρόσθετου χρόνου κατά τα πρώτα στάδια εκδήλωσης μιας καταστροφής, καθώς και κατά το στάδιο της επιλογής και ανάπτυξης των ομάδων πολιτικής προστασίας της Ε.Ε.
- Να αναπτύξει την πλατφόρμα επικοινωνίας και πληροφόρησης σε περίπτωση καταστροφών, προκειμένου να βελτιωθεί η επισκόπηση της παρεχόμενης και της ζητούμενης βοήθειας, να δοθεί η δυνατότητα καλύτερης παρακολούθησης των προτεραιοτήτων και να καταστεί το σύστημα φιλικότερο προς τον χρήστη.
- Να βελτιώσει τον επιτόπιο συντονισμό με τη βελτίωση της υποβολής πληροφοριακών στοιχείων, να συνεργαστεί με τους εμπειρογνώμονες από τη Διεύθυνση της Ανθρωπιστικής Βοήθειας και να εξασφαλίσει τη μεγαλύτερη συμμετοχή των αντιπροσωπειών της Ε.Ε.
- Να βελτιώσει την υποβολή αναφορών και τη λογοδοσία με την αυτοματοποίηση της κατάρτισης στατιστικών και δεικτών.

Επιπλέον, για μελλοντικές καταστάσεις έκτακτης ανάγκης με συνέπειες στη δημόσια υγεία, η Επιτροπή οφείλει να συνεργαστεί με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων, προκειμένου να αξιολογήσει με ποιο τρόπο μπορεί να βελτιστοποιήσει τις ρυθμίσεις για την εκτός Ε.Ε. ανάπτυξη εμπειρογγνωμόνων ειδικών σε διάφορες νόσους.

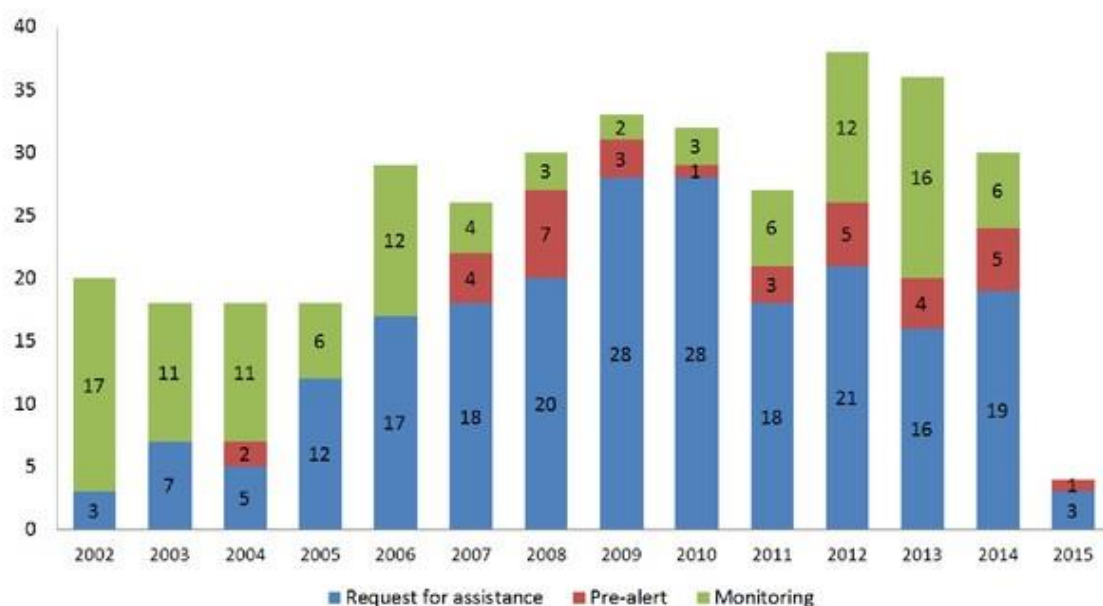
Οι παρακάτω γραφικές παραστάσεις δίνουν μια γενική εικόνα για τον αριθμό των ενεργοποιήσεων 2002-2015 και της εξέλιξης των κινδύνων σε σχέση με τα διάφορα είδη καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.

Evolution of hazards that lead to an activation

Εικόνα 2: Τύποι κινδύνων που προκάλεσαν την ενεργοποίηση του Μηχανισμού της ΕΕ 2007-2015 (Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή – Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας της Ε.Ε.)

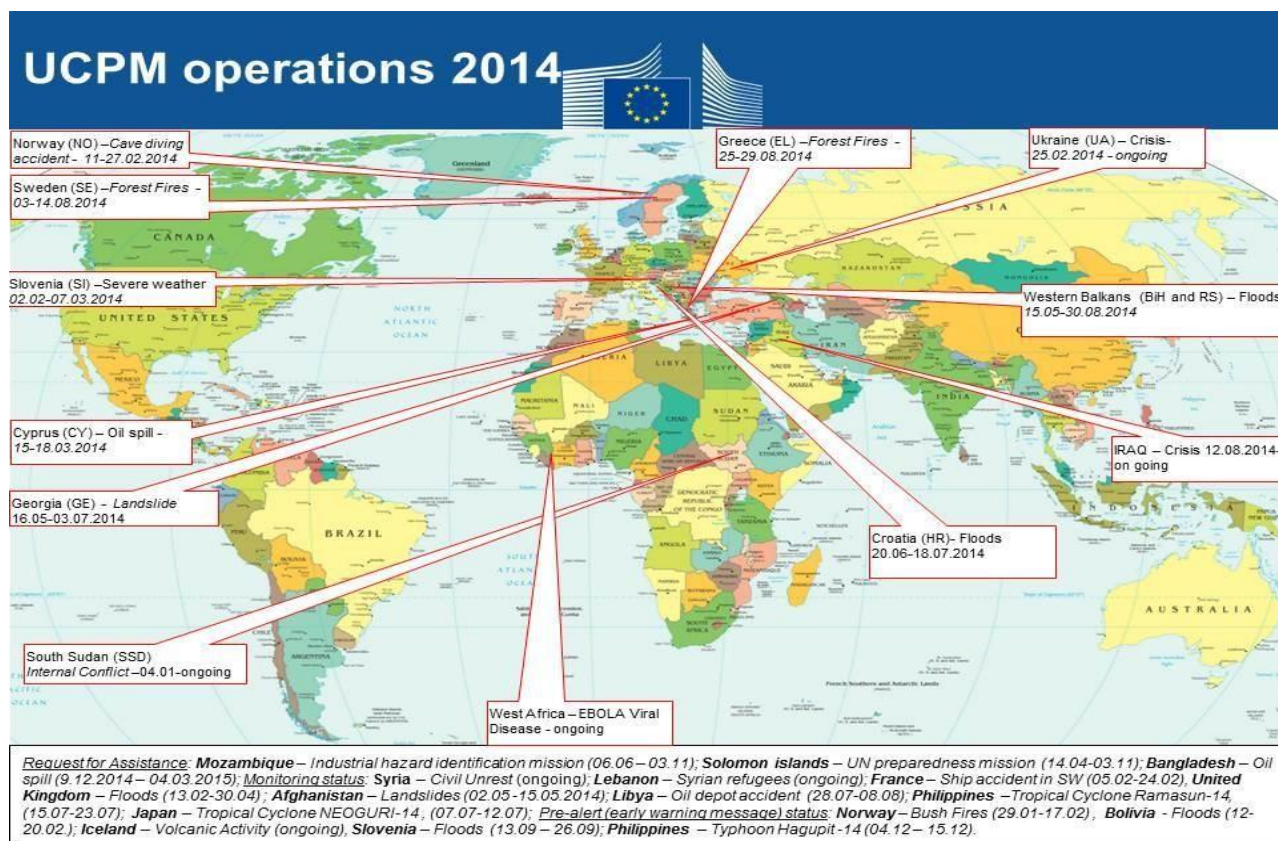
Number of activations* of the EUCP Mechanism

*Activation = any event open in CECIS (request for assistance, early warning (pre-alert), monitoring)

Εικόνα 3: Αριθμός ενεργοποιήσεων του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού 2002-2015 (Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή - Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας της Ε.Ε.)

Η ενεργοποίηση του Νέου Μηχανισμού (UCPM) το 2014 περιγράφεται παρακάτω:

Εικόνα 4: Ενεργοποιήσεις του Μηχανισμού Π.Π. της Ε.Ε. το 2014 (Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή - Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας της Ε.Ε.)

1.2.5 Ο Ευρωπαϊκός Αριθμός Έκτακτης Ανάγκης 112

Εικόνα 5: Ευρωπαϊκός Αριθμός Έκτακτης Ανάγκης 112 (Πηγή: <http://www.dikaiologitika.gr/eidhseis/dhmosio/21691/197-kai-112-dyo-arithmoi-ektaktis-anagkis-xoris-xreosi>)

Το 112 είναι ο Ευρωπαϊκός Αριθμός Έκτακτης Ανάγκης. Δημιουργήθηκε για να εξυπηρετεί σε 24ωρη βάση τους πολίτες σε περιπτώσεις που χρειαστούν βοήθεια. Αυτό σημαίνει ότι σε όποια χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης χρειαστεί κάποιος πολίτης βοήθεια, όπως π.χ. αστυνομίας, πυροσβεστικής, ασθενοφόρου ΕΚΑΒ ή λιμενικού μπορεί να καλέσει το 112. Στην τηλεφωνική αυτή κλήση απαντάει εξειδικευμένο προσωπικό με το οποίο η

επικοινωνία γίνεται σε μια από τις κύριες ευρωπαϊκές γλώσσες. Η κλήση στο 112 από σταθερό ή κινητό τηλέφωνο ή οποιαδήποτε άλλη συσκευή γίνεται χωρίς χρέωση. Επίσης, λειτουργεί εντός της εμβέλειας οποιουδήποτε δικτύου κινητής τηλεφωνίας, με ή χωρίς κάρτα SIM, για να εξυπηρετεί ακόμα και όσους βρίσκονται σε σημείο όπου δεν καλύπτονται από το δικό τους δίκτυο.

Επισημαίνεται ότι στις περιπτώσεις που αποστέλλεται αίτημα άρσης απορρήτου-δικαίωμα που έχει μόνο το ΚΕΠΠ προς τις εταιρείες κινητής τηλεφωνίας, τα στοιχεία που αυτές παρέχουν δεν είναι το ακριβές στίγμα του αναζητούμενου, αλλά το σημείο της ή των κεραιών λήψης του σήματος κατά τη κλήση του αριθμού 112. Δίδονται ακριβείς συντεταγμένες κεραίας και αζιμουθιακής κατεύθυνσης αυτής, με περιοχή κάλυψης 25-30 χιλιόμετρα περίπου, κατά περίπτωση και ενημερώνονται οι αρμόδιοι φορείς για κινητοποίηση. Με την καθιέρωση του 112 από το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων το 1991, σημαίνει ότι όποιος ταξιδεύει εντός ΕΕ χρειάζεται να θυμάται μόνο έναν αριθμό, με αποτέλεσμα την ταχύτερη αντιμετώπιση της όποιας έκτακτης ανάγκης προκύψει.

Τον Απρίλιο του 2017 ο Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας αναφέρει στο *ethnos.gr*: « Το νέο κέντρο θα έχει αυξημένες τεχνολογικές δυνατότητες και θα μετακομίσει από τις εγκαταστάσεις του ΟΤΕ, όπου στεγάζεται τώρα. Θα χωριστεί σε δύο κέντρα Επικοινωνιών με δυνατότητα ταυτόχρονης λειτουργίας και δυναμικότητας 50 θέσεων εργασίας έκαστο. Το πρωτεύον κέντρο θα εγκατασταθεί στο συντονιστικό κέντρο Επιχειρήσεων της Πυροσβεστικής στο Χαλάνδρι και το δευτερεύον στο κτίριο της Κατεχάκη, στο αρχηγείο της ΕΛ.ΑΣ. Η αναβάθμιση του 112 υλοποιείται βάσει προγραμματικής συμφωνίας μεταξύ του υπουργείου και της Κοινωνίας της Πληροφορίας, ενώ ανάδοχος είναι ο ΟΤΕ ».

Εκτός από το σύστημα διαχείρισης κλήσεων έκτακτης ανάγκης, το κέντρο 112 θα μπορεί να λειτουργεί και ως σύστημα συναγερμού πολιτών. Η μαζική ενημέρωση/προειδοποίηση πολιτών, φορέων και άλλων εμπλεκόμενων υπηρεσιών σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης θα γίνεται με τους εξής τρόπους:

- σύστημα μαζικών μηνυμάτων SMS/Alert στα κινητά τηλέφωνα.
- μέσω εκπομπής μηνυμάτων κυψέλης.
- αποστολή φωνητικών συναγερμών σε σταθερά τηλέφωνα.
- αποστολή SMS/e-mails σε κλειστές ομάδες χρηστών, για παράδειγμα υπηρεσίες διαχείρισης κρίσεων. Η αυτόματη διασύνδεση όλων των εμπλεκόμενων φορέων θα μειώσει δραματικά τον χρόνο απόκρισης και εντοπισμού του πολίτη που είναι σε ανάγκη. Επιπλέον, το νέο σύστημα διαχείρισης κλήσεων έκτακτης ανάγκης θα αποκτήσει τις εξής νέες ή αναβαθμισμένες λειτουργίες:
- αυτόματη ανάκτηση των πληροφοριών θέσης του καλούντος μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα από τα 90 λεπτά που απαιτούνται σήμερα με το υφιστάμενο σύστημα.

- δυνατότητα αυτόματης απεικόνισης της θέσης του καλούντος σε γεωγραφικό σύστημα πληροφοριών, μεγαλύτερης ακρίβειας από αυτή που ισχύει τώρα, η οποία στηρίζεται στα δίκτυα κινητής τηλεφωνίας.
- λήψη και γραπτών μηνυμάτων SMS, αντί για υποστήριξη μόνο φωνητικών κλήσεων, ώστε να διασφαλίζεται η πρόσβαση των ΑμεΑ στο 112.

Εκτός από ΕΛ.ΑΣ., Πυροσβεστική, Λιμενικό, το νέο κέντρο θα διασυνδεθεί με την Εθνική Γραμμή για τα Παιδιά SOS «1056» και την Ευρωπαϊκή Γραμμή για τα Εξαφανισμένα Παιδιά «116000», ενώ θα προστεθεί και η γραμμή του «Χαμόγελου του Παιδιού». Σύμφωνα με τη μελέτη του υπό κατασκευή έργου, αναμένεται να διαχειρίζεται 10 εκατ. κλήσεις τον χρόνο ή 1500 κλήσεις ανά ώρα, ενώ στόχος είναι να περιορίσει τον χρόνο απόκρισης στην επείγουσα κλήση σε 30 με 45 δευτερόλεπτα και οι αρμόδιες υπηρεσίες να ενημερώνονται σε 5 με 10 δευτερόλεπτα.

Το κέντρο 112 λειτουργεί από το 1999, παράλληλα με τις λοιπές εθνικές υπηρεσίες και σε 24ωρη βάση. Κάθε χρόνο δέχεται περίπου 3 εκατ. κλήσεις από Έλληνες πολίτες, αλλά και αλλοδαπούς.

Στατιστικά στοιχεία

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία των τελευταίων 6 ετών λειτουργίας του καταγράφεται μία αύξηση στη χρήση του «112» από τους πολίτες. Σ' αυτό φαίνεται να έχει συμβάλει και η προσφυγική κρίση, καθώς αρκετοί πρόσφυγες καλούν το 112 όταν βρίσκονται σε κίνδυνο. Το 2016 εξυπηρετήθηκαν 68.379 πραγματικά περιστατικά σε σχέση με τα 47.763 που είχαν εξυπηρετηθεί το 2015.

Ο χρόνος ολοκλήρωσης του νέου κέντρου 112 υπολογίζεται στους έξι μήνες, ενώ πρόσφατα εντάχθηκε στο νέο ΕΣΠΑ. Η ανταπόκριση του τηλεφωνικού κέντρου θα μειωθεί στα 9 δευτερόλεπτα, οι κλήσεις θα καταγράφονται και αργότερα το νέο σύστημα διαχείρισης θα επεκταθεί και σε e-call κλήσεις από αυτοκίνητα, για περιπτώσεις τροχαίων. (http://www.ethnos.gr/koinonia/arthro/o_arithmos_ektaktis_anagkis_112_sti_diastimiki_epoxi-65109016/).

1.3 Η Πολιτική Προστασία στην Ελλάδα

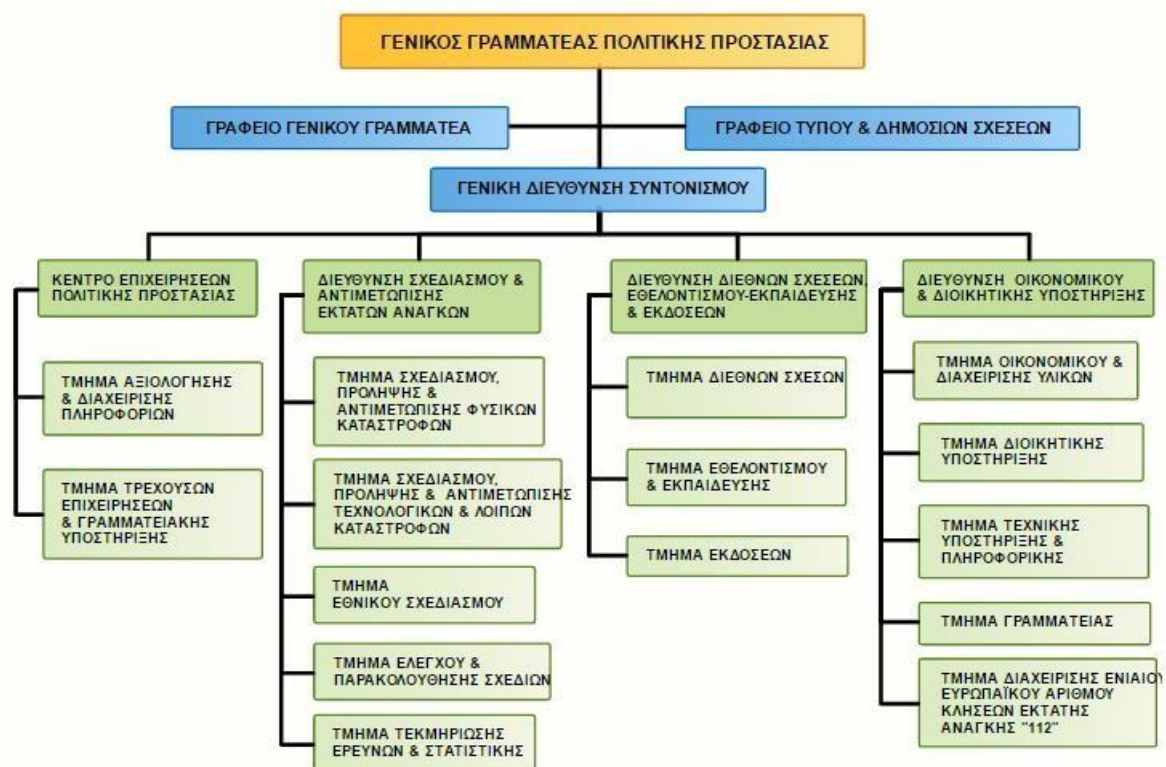
Το 1995, καθιερώθηκε θεσμικά η Πολιτική Προστασία με την ίδρυση της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας στο Υπουργείο Εσωτερικών. Πριν το 1995 η αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών αφορούσε τη συμμετοχή της διοίκησης και συνδύονταν θεσμικά με έννοιες όπως αυτή της Πολιτικής Σχεδίασης Εκτάκτου Ανάγκης (ΠΣΕΑ) της Παλλαϊκής Άμυνας (Π.Α.Μ.), του Δόγματος του Αρχιστρατήγου. Η διοίκηση, μετά το 1974, ορίζει τις Ένοπλες Δυνάμεις έχοντας κυρίαρχο ρόλο στην αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών από την εκδήλωση καταστροφών.

Η προστασία της ανθρώπινης ζωής, της υγείας και της περιουσίας των πολιτών αποτελεί μια από τις βασικότερες προτεραιότητες κάθε δήμου στο πλαίσιο της κοινωνικής του αποστολής, αλλά και υποχρέωσή του ως δύναμη πολιτικής προστασίας (Ν. 3013/2002, Άρθρο 3).

Σύμφωνα με το Άρθρο 1 του (Ν.3013/1-5-2002-ΦΕΚ-102Α'/1.5.2002), με στόχο τη μείωση των συνεπειών των καταστροφών, περιλαμβάνεται η μέριμνα των πολιτιστικών αγαθών και των υλικών, των πλουτοπαραγωγικών πηγών και υποδομών της χώρας.

1.3.1 Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας

Στη χώρα μας, η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας ιδρύθηκε με το Ν.2344/1995 (ΦΕΚ 212 Α') περί «Οργάνωσης Πολιτικής Προστασίας» και υπάγεται στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Εικόνα 6: Οργανόγραμμα ΓΓΠΠ - (Πηγή: <http://civil.protection.gr/> 2017)

Αποστολή της είναι η μελέτη και ο σχεδιασμός πολιτικής για την πολιτική προστασία, η οργάνωση και ο συντονισμός της δράσης πολιτικής προστασίας καθώς και η ανάπτυξη και προώθηση των σχέσεων της χώρας με Διεθνείς Οργανισμούς και Φορείς πολιτικής προστασίας άλλων χωρών.

Αναλυτικότερα, στο επίπεδο της μελέτης και του σχεδιασμού η Γ.Γ.Π.Π. είναι επιφορτισμένη με το έργο της επιστημονικής τεκμηρίωσης προγραμμάτων Πολιτικής Προστασίας, την εισήγηση αυτών στα Υπουργεία Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, καθώς και την κατάρτιση προδιαγραφών για πρόληψη καταστροφών, πάντα σε

συνεργασία με σχετικά υπουργεία και άλλους φορείς. Επίσης, η Γ.Γ.Π.Π. είναι υπεύθυνη για την εισήγηση στο Υπουργείο Εσωτερικών για κατανομή των πιστώσεων Π.Π. προς τους ΟΤΑ α' και β' βαθμού Π.Π., την Έγκριση Περιφερειακών και Τοπικών σχεδίων καθώς και την κατάρτιση, ετήσιου προγράμματος προμηθειών ΠΠ βάση του Εθνικού Σχεδιασμού Π.Π.

Τέλος, σημαντική αρμοδιότητα της Γ.Γ.Π.Π. είναι το κομμάτι της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της επιμόρφωσης σε θέματα Π.Π. Εκπονεί, για παράδειγμα, προγράμματα εκπαίδευσης στελεχών Π.Π., μελών εθελοντικών οργανώσεων, μαθητών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών. Τέλος, η Γ.Γ.Π.Π. είναι ο υπεύθυνος φορέας για την τήρηση μητρώου Εθελοντικών Οργανώσεων και Ειδικευμένων Εθελοντών, την ένταξη, την αξιολόγηση και τη χρηματοδότηση αυτών.

Στο επίπεδο της οργάνωσης και του συντονισμού, η Γ.Γ.Π.Π. είναι αρμόδια για την πρόληψη των καταστροφών, την πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση των πολιτών παροχή ειδικών οδηγιών, την προετοιμασία δυναμικού και μέσων, κινητοποίηση δυναμικού και μέσων: Ετοιμότητα – Αντιμετώπιση, επιχειρησιακή ένταξη Ειδικευμένων Εθελοντών του Μητρώου της Γ.Γ.Π.Π., οργανωμένη απομάκρυνση πολιτών, αποκατάσταση των ζημιών, παροχή επιστημονικής και υλικής βοήθειας προς άλλες χώρες/αξιοποίηση παρόμοιας βοήθειας για τη χώρα σε περίπτωση καταστροφής.

Όσον αφορά στη σχέση με Διεθνείς Οργανισμούς και τους αντίστοιχους φορείς προστασίας άλλων χωρών, πόσω μάλλον με τον ευρωπαϊκό μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας, η Γ.Γ.Π.Π. είναι υπεύθυνη για την προώθηση των σχέσεων αυτών και την υποβολή αιτημάτων για συνδρομή σε καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης.

1.3.1.1 Το Λογότυπο της Πολιτικής Προστασίας

Εικόνα 7: Λογότυπο Πολιτικής Προστασίας (Πηγή: [http:// civilprotection.gr/el](http://civilprotection.gr/el))

Σήμερα, το λογότυπο αυτό έχει υιοθετηθεί διεθνώς από υπηρεσίες πολιτικής προστασίας που έχουν σκοπό τη προστασία των πολιτών σε καιρό ειρήνης από φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές ή συνδυασμό αυτών.

Οι δύο παράπλευρες πλευρές του ισοσκελούς τριγώνου συμβολίζουν τις δράσεις πρόληψης και απόκρισης – αντιμετώπισης - επέμβασης αντίστοιχα, ενώ η βάση του τριγώνου συμβολίζει τις δράσεις αποκατάστασης και αρωγής στους πληγέντες.

1.3.1.2 Μονάδες με Ειδική Λειτουργία

Στη συνέχεια θα γίνει μια σύντομη παρουσίαση των Μονάδων με Ειδική Λειτουργία που υπάγονται στη Γ.Γ.Π.Π.

1.3.1.2.1 Υποστηρικτική Ομάδα Διαχείρισης Χημικών, Βιολογικών, Ραδιολογικών και Πυρηνικών Απειλών και Συμβάντων

Με τον Ν. 3491/2006, άρθρο 15, συστάθηκε στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, διυπουργική ομάδα η οποία υπάγεται απευθείας στον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας και αποτελεί Επιτελικό Συμβουλευτικό Όργανο, το οποίο υποστηρίζει σε επίπεδο τακτικό, επιχειρησιακό και πολιτικό τις αρμόδιες δυνάμεις και όργανα πολιτικής προστασίας, με την παροχή επιστημονικών πληροφοριών και εξειδικευμένης τεχνογνωσίας για τη διαχείριση Χημικών, Βιολογικών, Ραδιολογικών & Πυρηνικών Απειλών & Συμβάντων.

Η Υποστηρικτική Ομάδα στελεχώνεται από υπαλλήλους Π.Ε. κατάλληλου κλάδου για την αντιμετώπιση Χημικών, Βιολογικών, Ραδιολογικών & Πυρηνικών Απειλών & Συμβάντων της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, του Υπουργείου Υγείας & Κ.Α, του πρώην ΥΠΕΧΩΔΕ, του Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, του Γενικού Χημείου του Κράτους, της Ελληνικής Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας, της Εθνικής Μετεωρολογικής Υπηρεσίας και από επιστημονικό ή κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό του Λιμενικού Σώματος, της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος και του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας. Από κάθε φορέα ορίζονται 4 εκπρόσωποι. (ΥΑ7270/2006).

Η Υποστηρικτική Ομάδα συγκαλείται από τον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας σε τακτικές και έκτακτες συνεδριάσεις. Οι τακτικές συνεδριάσεις πραγματοποιούνται εντός ωραρίου εργασίας και αφορούν στην καλύτερη οργάνωση και προετοιμασία της ομάδας. Οι έκτακτες συνεδριάσεις αφορούν στη σύγκληση της ομάδας για τη διαχείριση συμβάντος ή απειλούμενου συμβάντος στο οποίο εμπλέκονται χημικοί, βιολογικοί ή/ και ραδιολογικοί παράγοντες.

Οι έκτακτες συνεδριάσεις μπορεί να γίνονται και εκτός ωραρίου εργασίας και σε εξαιρετικές ημέρες και μπορεί να είναι διαρκείς συνεδριάσεις ανάλογα με την ένταση ή την έκταση του συμβάντος που έχει κληθεί να διαχειριστεί. Σε περίπτωση διαρκούς συνεδρίασης οι εκπρόσωποι των φορέων που συμμετέχουν στην Ομάδα μπορούν να εναλλάσσονται σε βάρδιες. Η λήξη της συνεδρίασης της Ομάδας γίνεται από τον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας.

Η Υποστηρικτική Ομάδα μπορεί να συνεδριάζει σε απαρτία με τη συμμετοχή εκπροσώπων όλων των φορέων ή μερικώς ανάλογα με το είδος της απειλής ή του συμβάντος.

1.3.1.2.2 Ομάδες Αναγνώρισης Θυμάτων Καταστροφών

Με το άρθρο 23 του Ν.3448/2006 συστάθηκαν στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, Ομάδες Αναγνώρισης Θυμάτων Καταστροφών οι οποίες έχουν ως αποστολή την αναγνώριση και ταυτοποίηση των θυμάτων από ατυχήματα, καταστροφές και εγκληματικές ή τρομοκρατικές ενέργειες. Οι ομάδες αυτές αποτελούνται από ειδικευμένο ιατρικό προσωπικό, εμπειρογνώμονες και αξιωματικούς της Ελληνικής Αστυνομίας και μπορούν να αποστέλλονται και σε άλλες χώρες κατόπιν σχετικού αιτήματος και με Απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.

1.3.1.3 Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας

Το Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας (Κ.Ε.Π.Π.) λειτουργεί στο πλαίσιο της αποστολής της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας (Γ.Γ.Π.Π.), (άρθρο 1 Π.Δ.151/2004 «Οργανισμός Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας» και άρθρο 6 Ν.3013/2002 «Αναβάθμιση της πολιτικής προστασίας και λοιπές διατάξεις).

Σύμφωνα με το άρθρο 6 του Π.Δ 151/2004 έχει την ευθύνη για τον συντονισμό και τη διαχείριση σε εθνικό επίπεδο των δράσεων του δυναμικού και των μέσων πολιτικής προστασίας για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, σε περιπτώσεις κινητοποίησης πολιτικής προστασίας, με στόχο την ελαχιστοποίηση των συνεπειών τους.

Εδώ αξίζει να σημειωθεί ότι το ΚΕΠΠ είναι η μοναδική αρχή που έχει εξουσιοδότηση άμεσης άρσης απορρήτου όσον αφορά την ανεύρεση της θέσης του καλούντος.

Λαμβάνει αιτήματα των κρατικών υπηρεσιών για συνδρομή άλλων αρχών, υπηρεσιών και φορέων της ημεδαπής ή αλλοδαπής με σκοπό την αντιμετώπιση κάθε μορφής καταστροφών. Για τον σκοπό αυτό έχει μόνιμη σύνδεση με:

1. Το ERCC της Ε.Ε.
2. Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Καταστροφών του ΝΑΤΟ.
3. Το Κέντρο Διαχείρισης Υδάτινων Πόρων της Βουλγαρίας.

1.3.2 Άλλοι Φορείς Πολιτικής Προστασίας

Εκτός από την Γ.Γ.Π.Π. άλλοι κύριοι φορείς Πολιτικής Προστασίας είναι η Ελληνική Αστυνομία (ΕΛ.ΑΣ.), το Πυροσβεστικό Σώμα (Π.Σ.), το Λιμενικό Σώμα-Ελληνικής Ακτοφυλακής (Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ.) και το Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας (Ε.Κ.Α.Β). Οι δύο πρώτοι φορείς υπάγονται στο Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, το

Λιμενικό Σώμα υπάγεται στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, ενώ το Ε.Κ.Α.Β. στο Υπουργείο Υγείας. Το Σχέδιο «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ», στο τμήμα που κάνει λόγο για την επιχειρησιακή φιλοσοφία των εμπλεκόμενων φορέων, αναφερόμενο στο τότε Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, το οποίο είναι αντίστοιχο του σημερινού Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, ορίζει πως το εν λόγω Υπουργείο διαδραματίζει βασικό ρόλο στην αντιμετώπιση οποιασδήποτε καταστροφής, εφόσον σε αυτό υπάγονται οι κύριες δυνάμεις Π.Π.

1.3.2.1 Πυροσβεστικό Σώμα

Εικόνα 8: Λογότυπο Πυροσβεστικού Σώματος (Πηγή: <http://www.fireservice.gr/pyr/site/home.csp>)

Το Πυροσβεστικό Σώμα, το 1930, οργανώθηκε για πρώτη φορά ως ανεξάρτητο σώμα και υπαγόταν στο Υπουργείο Εσωτερικών, ενώ το 1968, δημοσιεύεται ο Α.Ν. 360/1968, σύμφωνα με τον οποίο το Π.Σ. ανήκει στα Σώματα Ασφαλείας. Το 1998 με το Ν.2612/1998, ανατίθεται στο Π.Σ η αποκλειστική ευθύνη για τη δασοπυρόσβεση, η οποία μέχρι πρότινος ήταν στην αρμοδιότητα της Διεύθυνσης Δασών του πρώην Υπουργείου Γεωργίας. Το 2000, με τον Ν.2800/2000, ιδρύθηκε η Υπηρεσία Εναερίων Μέσων του Π.Σ που μέχρι σήμερα έχει ως αποστολή την από αέρος ενίσχυση των επιχειρήσεων του Π.Σ. Με τον Ν.3511/2006 περί αναδιοργάνωσης του Π.Σ, ορίζεται πως το Π.Σ έχει ως αποστολή τα εξής:

Εικόνα 9: Εκπαίδευση πυροσβεστών στο Helmsdorf στη Γερμανία το 2010, (Πηγή: Αρχείο Μουρλόγλου Δημήτριος).

- Ασφάλεια και προστασία ζωής και περιουσίας των πολιτών και του κράτους, του φυσικού περιβάλλοντος και ιδίως του δασικού πλούτου της Χώρας από τους κινδύνους των πυρκαγιών, θεομηνιών και άλλων καταστροφών.
- Ευθύνη και επιχειρησιακό σχεδιασμό καταστολής πυρκαγιών και παροχή κάθε είδους συνδρομής για διάσωση ατόμων και υλικών αγαθών, που απειλούνται από αυτές.
- Συμμετοχή στην αντιμετώπιση κάθε έκτακτης ανάγκης, που ανακύπτει σε περίοδο ειρήνης ή πολέμου.
- Σε συνεργασία με τις συναρμόδιες Αρχές και Υπηρεσίες, συμβολή στην εξασφάλιση της Π.Π και της πολιτικής άμυνας της χώρας.
- Αντιμετώπιση συνεπειών από φυσικές, τεχνολογικές και Na Tech καταστροφές.
- Διάσωση και παροχή συνδρομής σε άτομα των οποίων απειλείται ή εκτίθεται σε κίνδυνο η ζωή και σωματική τους ακεραιότητα από κάθε είδους ατυχήματα.
- Περιφρούρηση και διαφύλαξη της περιουσίας που καταστράφηκε ή απειλήθηκε από πυρκαγιές ή άλλες καταστροφές, μέχρι την παράδοσή της σε αστυνομικά όργανα ή τους κατόχους της.
- Διατήρηση και προστασία της κοινωνικής ασφάλειας από τα εγκλήματα εμπρησμού.
- Θέσπιση και έλεγχος εφαρμογής της νομοθεσίας περί πυροπροστασίας.
- Παροχή συνδρομής προς άλλες χώρες στο πλαίσιο των ισχυουσών διακρατικών συμφωνιών καθώς και υποχρεώσεων που απορρέουν από το Κοινοτικό και το Διεθνές Δίκαιο.

Σημαντικό τμήμα του Π.Σ. αποτελούν οι Ειδικές Μονάδες Αντιμετώπισης Καταστροφών (Ε.Μ.Α.Κ.), οι οποίες είναι Περιφερειακές και Ειδικές Υπηρεσίες του Π.Σ. Η κάθε Ε.Μ.Α.Κ. υπάγεται στην αρμόδια κατά τόπον Περιφερειακή Πυροσβεστική Διοίκηση (ΠΕ.ΠΥ.Δ) της έδρας της και επεμβαίνει οπουδήποτε στην ημεδαπή ή αλλοδαπή για την αντιμετώπιση συμβάντων που έχουν σχέση με την αποστολή της. Συνολικά έχουν ιδρυθεί και λειτουργούν οκτώ (8) Ε.Μ.Α.Κ.

Αποστολή Ε.Μ.Α.Κ

Εικόνα 10: Λογότυπο Ε.Μ.Α.Κ (Πηγή: <http://www.eaps.gr/?p=1619>)

- Η αντιμετώπιση ειδικών πυρκαγιών, όπως διυλιστηρίων, χώρων αποθήκευσης υγρών καυσίμων, χημικών προϊόντων, εκρηκτικών υλών, μεγάλων κτιριακών και βιομηχανικών εγκαταστάσεων.
- Η αντιμετώπιση πυρκαγιών στρατιωτικών εγκαταστάσεων.

- Η παροχή βοήθειας και η αντιμετώπιση καταστροφών από σεισμούς καθώς και η αναζήτηση εξαφανισμένων ατόμων και ο εντοπισμός και διάσωση παγιδευμένων με ειδικά εκπαιδευμένους σκύλους.
- Η αντιμετώπιση εκτεταμένων καταστροφών από πλημμύρες και άλλες θεομηνίες καθώς και η αντιμετώπιση θαλασσίων, λιμναίων και ποτάμιων ατυχημάτων και οι υποβρύχιες διασώσεις ανθρώπων και υλικών αγαθών που διατρέχουν κίνδυνο από τα ατυχήματα αυτά.
- Η αντιμετώπιση διαρροών και διαφυγών επικίνδυνων χημικών ουσιών και άλλων περιβαλλοντολογικών ατυχημάτων.
- Η ενίσχυση των κατά τόπο αρμοδίων Πυροσβεστικών Υπηρεσιών για την αντιμετώπιση μεγάλων δασικών και αστικών πυρκαγιών.

Ειδικές Ομάδες που υπάγονται σε κάθε Ε.Μ.Α.Κ.

- Ομάδα Υποβρυχίων Διασώσεων.
- Ορειβατική Ομάδα Έρευνας–Διάσωσης.
- Κυνοφιλική Ομάδα Έρευνας–Διάσωσης.
- Ομάδα Αντιμετώπισης Χημικών, Βιολογικών, Ραδιολογικών και Πυρηνικών Απειλών & Τεχνολογικών Ατυχημάτων.

Το Π.Σ., στα πλαίσια του Ε.Μ.Π.Π., της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμμετέχει με τις Μονάδες άμεσης επέμβασης διαρκούς ετοιμότητας σε διάφορες αποστολές στο εξωτερικό.

Εικόνα 11: Εκπαίδευση Δοκίμων Αξιωματικών σε οριζόντια διεξόδους στη 1^η ΕΜΑΚ, 2013. (Πηγή: Αρχείο Ομουργλόγλου Δημήτριος)

1.3.2.2 Ελληνική Αστυνομία

Εικόνα 12: Λογότυπο ΕΛ.ΑΣ. (Πηγή: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%91%CF%83%CF%84%CF%85%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%AF%CE%B1)

Ο Ν.2800/2000 που αφορά την αναδιάρθρωση υπηρεσιών του πρώην Υπουργείου Δημοσίας Τάξης, στο τμήμα Β άρθρο 8 παράγραφος 2, ορίζει ότι, μεταξύ άλλων, η ΕΛ.ΑΣ. συμμετέχει στην αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών από θεομηνίες και ατυχήματα ή άλλες καταστροφές, σε συνεργασία με τις συναρμόδιες αρχές και υπηρεσίες. Διαθέτει Κεντρικές, Περιφερειακές και Τοπικές υπηρεσίες. Η ΕΛ.ΑΣ., έχει σημαντικό ρόλο κατά τη φάση της αντιμετώπισης των καταστροφών αλλά και στην εκτέλεση απόφασης οργανωμένης απομάκρυνσης πολιτών.

Θέματα που συνδέονται με την τήρηση της τάξης, με την ρύθμιση της κυκλοφορίας, με τον εντοπισμό και την ειδοποίηση πολιτών για την απομάκρυνση τους, όταν έχει ληφθεί η σχετική απόφαση, καθώς και με πρόληψη και καταστολή τυχόν εγκλημάτων κατά της περιουσίας των πολιτών που απομακρύνθηκαν, που είτε αυτή καταστράφηκε είτε απειλήθηκε με καταστροφή, αποτελούν αρμοδιότητα των, κατά τόπους, αστυνομικών αρχών με βαρύνουσα σημασία. Επίσης, συμμετέχει με αξιωματικούς της Υπηρεσίας της στις ομάδες αναγνώρισης θυμάτων καταστροφών σύμφωνα με το άρθρο 23 του Ν.3448/2006 και με αντιπροσώπους στα περιφερειακά και τα τοπικά συντονιστικά όργανα όπως προβλέπει ο Ν.3013/2002 και ο Ν.4249/2014.

1.3.2.3 Λιμενικό Σώμα

Εικόνα 13: Λογότυπο Λιμενικού Σώματος

(<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9B%CE%B9%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8E%B1%CE%BA%CE%AE>)

Το Λιμενικό Σώμα ιδρύθηκε το 1919. Η δομή, η οργάνωση και οι αρμοδιότητές του, σε Κεντρικό, Περιφερειακό και Τοπικό επίπεδο ορίζονται από το Π.Δ.48/2007. Στην αποστολή του Λιμενικού Σώματος περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

- Προστασία της ανθρώπινης ζωής και περιουσίας στη θάλασσα.
- Έρευνα και διάσωση.
- Προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος.
- Ασφάλεια της ναυσιπλοΐας.
- Προστασία των πλοίων και των λιμένων από έκνομες ενέργειες.
- Αστυνόμευση των πλοίων λιμένων θαλασσίου χώρου, καθώς και θαλασσίων συνόρων, σύμφωνα με την ελληνική και κοινοτική νομοθεσία αλλά και τις διεθνείς συμβάσεις.

Για την οργανωμένη απομάκρυνση των πολιτών, ως δράσης Π.Π, μπορεί να κριθεί αναγκαία η χρήση πλωτών θαλάσσιων μέσων γεγονός που σημαίνει ότι η παρουσία και η συμβολή των, κατά τόπους, Λιμενικών Αρχών αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση. Το Λ.Σ σχεδιάζει στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του σχέδια αντιμετώπισης φυσικών, τεχνολογικών και λοιπών καταστροφών. Τα σχέδια υποβάλλονται προς έγκριση στην Γ.Γ.Π.Π.

Επίσης, κινητοποιεί τις κεντρικές και περιφερειακές υπηρεσίες του και διαθέτει τα αναγκαία μέσα για την καταπολέμηση της θαλάσσιας ρύπανσης και λοιπών καταστροφών καθώς και την διενέργεια επιχειρήσεων έρευνας και διάσωσης στην περιοχή ευθύνης του. Συνεργάζεται για την αντιμετώπιση χημικών βιολογικών, ραδιολογικών και πυρηνικών απειλών στην περιοχή αρμοδιότητάς του. Εξασφαλίζει τα απαιτούμενα πλωτά μέσα όταν αυτό απαιτηθεί λόγω εκτάκτων αναγκών για την μεταφορά προσωπικού μέσων και εφοδίων και ενεργεί ότι άλλο από τις περιστάσεις την αποστολή του και την ισχύουσα νομοθεσία προβλέπεται.

1.3.2.4 Το Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας (Ε.Κ.Α.Β.)

Εικόνα 14: Λογότυπο Ε.Κ.Α.Β. (Πηγή: <http://www.moh.gov.gr/articles/ministry/grafeio-typoy/press-releases/3895-apanthsh-qia-ta-elikoptera-toy-ekab>)

Το Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας (Ε.Κ.Α.Β.) ιδρύθηκε το 1985 με τον Ν. 1579/1985 και είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.). Το Ε.Κ.Α.Β. υπάγεται στην εποπτεία του Υπουργείου Υγείας, και έχει έδρα την Αθήνα. Σκοπός του ΕΚΑΒ είναι: Ο συντονισμός της παροχής σε έκτακτες περιπτώσεις άμεσης βοήθειας και επείγουσας ιατρικής

φροντίδας στους πολίτες και η μεταφορά των πολιτών αυτών σε μονάδες παροχής υπηρεσιών υγείας. Ο οργανισμός του Ε.Κ.Α.Β. ορίζεται με το ΠΔ376/1988 και τροποποιήθηκε με το ΠΔ348/1996.

Το Ε.Κ.Α.Β. είναι αναπτυγμένο Πανελλαδικά σε 12 Παραρτήματα και κάθε Παράρτημα αναπτύσσεται σε Τομείς στις διάφορες περιοχές της χώρας, με τον απαραίτητο μηχανικό εξοπλισμό όπως: Ασθενοφόρα, Ειδικές Κινητές Μονάδες Επείγουσας Προνοσοκομειακής Ιατρικής, Μοτοσυκλέτες, Μικρά οχήματα ταχείας πρόσβασης, Ελικόπτερα, Αυτοκινούμενα Συντονιστικά Κέντρα. Η κύρια δραστηριότητα του ΕΚΑΒ είναι η άμεση ιατρική και νοσηλευτική φροντίδα σε όλους τους πολίτες οπουδήποτε και οποτεδήποτε χρειαστεί, καθώς και η ασφαλής και ταχεία μεταφορά τους σε κατάλληλες μονάδες παροχής υπηρεσιών υγείας. Για παράδειγμα, ενεργοποιεί σε περιπτώσεις ομαδικών ατυχημάτων ή μαζικών καταστροφών την Ομάδα Διαχείρισης Κρίσης (Ο.ΔΙ.Κ.) του Ε.Κ.Α.Β. η οποία κινητοποιεί το Ειδικό Τμήμα Ιατρικής των Καταστροφών (Ε.Τ.Ι.Κ.), τον απαιτούμενο αριθμό ασθενοφόρων.

Ειδικό Τμήμα Ιατρικής Καταστροφών (Ε.Τ.Ι.Κ)

Εικόνα 15: Λογότυπο Ε.Τ.Ι.Κ. (Πηγή: http://www.ekabnews.gr/2015/11/blog-post_18.html)

Οι καταστάσεις που μπορούν να ενεργοποιήσουν το Ε.Τ.Ι.Κ. μπορεί να είναι:

- Φυσική Μαζική Καταστροφή.
- Τεχνολογική Μαζική Καταστροφή.
- Μαζικό Συμβάν που αφορά τη Δημόσια Υγεία.
- Τρομοκρατικά συμβάντα που απειλούν τη Δημόσια Υγεία.

Στις υποχρεώσεις του Ε.Κ.Α.Β. συγκαταλέγεται και η προσφορά υπηρεσιών υποστήριξης ζωτικών λειτουργιών σε ειδικές καταστάσεις όπως Μαζικές Απώλειες Υγείας από Τρομοκρατικές Ενέργειες με Όπλα Μαζικής Καταστροφής.

Αποστολή Ε.Τ.Ι.Κ.

Το Ειδικό Τμήμα Ιατρικής Καταστροφών (Ε.Τ.Ι.Κ.) είναι υπεύθυνο για τη σύνταξη σχεδίων καθώς και για την εφαρμογή τους σε περιπτώσεις έκτακτων αναγκών και μαζικών

απωλειών υγείας λόγω φυσικών η μη μαζικών καταστροφών. Τα σχέδια που συντάσσει το Ε.Τ.Ι.Κ. εντάσσονται στο γενικότερο σχεδιασμό του κράτους για αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών και συγκεκριμένα στο Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας με τη συνθηματική λέξη Ξενοκράτης.

Στο τμήμα αυτό συμμετέχουν γιατροί και πληρώματα του Ε.Κ.Α.Β., οι οποίοι έχουν εκπαιδευτεί στην αντιμετώπιση μαζικών απωλειών υγείας λόγω μαζικών ατυχημάτων και καταστροφών. Στο πλαίσιο του σχεδίου Ξενοκράτης καλείται η υπηρεσία μας να αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις στην υγεία των πολιτών από διάφορων αντίξοες καταστάσεις με αίτιο φυσικές η τεχνολογικές καταστροφές, μαζί με τους υπόλοιπους εμπλεκόμενους φορείς.

Αποστολή του Ε.Τ.Ι.Κ. είναι η εξασφάλιση και προστασία της δημόσιας υγείας δια μέσω μιας ταχείας ανταπόκρισης του Ε.Κ.Α.Β. σε όλες τις καταστάσεις που απαιτούν παροχή επείγουσας προνοσοκομειακής φροντίδας σε μεγάλο αριθμό θυμάτων καθώς και ο συντονισμός μεταξύ προνοσοκομειακής και νοσοκομειακής ανταπόκρισης. Η προστασία της υγείας καθώς και η διατήρηση της ζωής και της περιούσιας των πολιτών από τις επιδράσεις μιας φυσικής η τεχνολογικής καταστροφής είναι πάρα πολύ σημαντική.

Γι' αυτό όλοι οι εργαζόμενοι στο Ε.Τ.Ι.Κ. έχουν καθήκοντα αναφορικά με αυτό κατά τέτοιο τρόπο όπως τους επιβάλλεται από το νόμο η από τους ανωτέρους τους. Το συγκεκριμένο σχέδιο θα αναφέρεται στις βασικές έννοιες και αρχές καθώς και στις διαδικασίες μέσω των οποίων θα παρασχεθεί άμεση και ικανοποιητική ιατρική φροντίδα σε πιθανά θύματα μιας φυσικής η μη μαζικής καταστροφής.

Στόχοι

- Ελαχιστοποίηση της απώλειας ζωής και του ποσοστού των αναπηριών μέσω της έγκαιρης και κατάλληλης παροχής επείγουσας φροντίδας.
- Συντονισμός της ανταπόκρισης του Ε.Τ.Ι.Κ. με άλλους φορείς.
- Εξασφάλιση ενός συγκεκριμένου συστήματος διοίκησης Ε.Τ.Ι.Κ.
- Καθορισμός επικοινωνίας και κοινής ορολογίας.
- Δυνατότητα ένταξης στο γενικότερο σχεδιασμό της χώρας για αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών (Ξενοκράτης).

Πεδίο Δράσης

- Νομός Αττικής (Αθήνα και γύρω περιοχή).
- Ελληνική επικράτεια (πρώτα ενεργοποιείται το κατά τόπους ΕΤΙΚ και εφόσον υπάρχει ανάγκη ενίσχυσης συμμετέχουν ομάδες άλλων πόλεων/παραρτημάτων).
- Συγκεκριμένες αποστολές στο εξωτερικό (εθελοντική συμμετοχή δηλωμένων ομάδων).

1.3.2.5 Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (Ο.Α.Σ.Π.)

Εικόνα 16: Λογότυπο Ο.Α.Σ.Π. (Πηγή: <http://www.oasp.gr/>)

Οι ισχυροί σεισμοί που έπληξαν τη Θεσσαλονίκη το 1978, το Βόλο το 1980 και την Αθήνα το 1981, ανέδειξαν την ανάγκη ίδρυσης ενός φορέα αρμόδιου για το σχεδιασμό της αντισεισμικής πολιτικής της χώρας.

Ο Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (Ο.Α.Σ.Π.) ιδρύθηκε το 1983. Είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου και εποπτεύεται από το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών. Σκοπός του Ο.Α.Σ.Π. είναι η επεξεργασία και ο σχεδιασμός της αντισεισμικής πολιτικής της χώρας στο πλαίσιο των κυβερνητικών κατευθύνσεων καθώς και ο συντονισμός των ενεργειών δημοσίου και ιδιωτικού δυναμικού για την εφαρμογή της πολιτικής αυτής (Φ.Ε.Κ. 52/Α'25-4- 1983).

Πιο συγκεκριμένα στο σκοπό αυτό περιλαμβάνονται:

- Η ευθύνη για τη σύνταξη, σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς, των αντισεισμικών κανονισμών των κατασκευών και η παροχή των στοιχείων που χρειάζονται για τον οικιστικό – πολεοδομικό – χωροταξικό – αντισεισμικό σχεδιασμό.
- Ο προγραμματισμός, ο συντονισμός και η ενδεχόμενη ενίσχυση για την εγκατάσταση στη χώρα δικτύου σειсмоγράφων, επιταχυνσιογράφων ή άλλων επιστημονικών οργάνων και η σύνταξη γεωλογικών και άλλων χαρτών ή μικροζωνικών μελετών.
- Ο καθορισμός, ο συντονισμός και η παρακολούθηση του έργου της πληροφόρησης και εκπαίδευσης του πληθυσμού σε θέματα σχετικά με το σεισμό, η εισήγηση σχετικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση και η ενίσχυση σχετικών προγραμμάτων στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο.
- Η σύνταξη σχεδίων έκτακτης ανάγκης, ο συντονισμός και η κατεύθυνση γενικά κάθε προσπάθειας για τη μετασεισμική αποκατάσταση του δομικού πλούτου.
- Η συγκέντρωση επιστημονικών και άλλων πληροφοριών γύρω από τα προβλήματα που σχετίζονται με την αντισεισμική πολιτική της χώρας και η διατήρηση κέντρου τεκμηρίωσης πληροφοριών που παρέχονται από όλους τους φορείς.
- Η προώθηση των σχέσεων της χώρας με τους σχετικούς διεθνείς οργανισμούς, η αντιπροσώπευσή της στους οργανισμούς αυτούς, η παροχή της επιστημονικής

βοήθειας σε ξένες χώρες που πλήττονται από τους σεισμούς και η αξιοποίηση παρόμοιας βοήθειας.

- Η κατάσταση και η ενδεχόμενη χρηματοδότηση, μερική ή ολική, προγραμμάτων εφαρμοσμένης έρευνας.
- Μετά τη συγχώνευση με το Ι.Τ.Σ.Α.Κ., πρόσθετοι σκοποί του Ο.Α.Σ.Π. είναι η εφαρμοσμένη έρευνα στους τομείς της τεχνικής σεισμολογίας και των αντισεισμικών κατασκευών και η ανάπτυξη τεχνολογίας για την ελαχιστοποίηση των συνεπειών των σεισμών.

Ο Ο.Α.Σ.Π. Δραστηριοποιείται στους ακόλουθους τομείς:

- Εκτίμηση της Σεισμικής Επικινδυνότητας.
- Ενίσχυση της Σεισμικής Ικανότητας των Κατασκευών.
- Σχεδιασμός Μέτρων Ετοιμότητας – Εκτάκτων Αναγκών για σεισμό.
- Ενημέρωση – Εκπαίδευση του Πληθυσμού.
- Ενίσχυση της Εφαρμοσμένης Έρευνας.
- Αντιμετώπιση Σεισμικών Συμβάντων.
- Παρακολούθηση Ηφαιστείων Σαντορίνης.

1.4 Άλλοι Δημόσιοι Φορείς

1.4.1 Γεωδυναμικό Ινστιτούτο

Το Γεωδυναμικό Ινστιτούτο, είναι ένα από τα τρία Ινστιτούτα του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών, που αποτελεί Εθνικό Ερευνητικό Κέντρο και υπάγεται στην Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

Το Γ.Ι. είναι ένα από τα παλαιότερα ερευνητικά ινστιτούτα στην Ελλάδα. Η Ελληνική πολιτεία αναγνώρισε από νωρίς το σεισμικό πρόβλημα της χώρας και ίδρυσε το 1893 το Γεωδυναμικό Ινστιτούτο, που από τότε λειτουργεί συνεχώς. Οι κεντρικές του εγκαταστάσεις ευρίσκονται στην Αθήνα, στον λόφο Νυμφών στο Θησείο. Βασική δραστηριότητα του Ινστιτούτου είναι η συνεχής καθ' όλο το 24ωρο παρακολούθηση της σεισμικότητας του Ελληνικού χώρου και η ενημέρωση της Πολιτείας και του κοινού. Πρόσφατα με νομοθετική ρύθμιση στο Γεωδυναμικό Ινστιτούτο συστάθηκε το «Εθνικό Κέντρο Προειδοποίησης για θαλάσσια σεισμικά κύματα, (tsunamis)» με σκοπό την ενημέρωση και την αντιμετώπιση του κινδύνου από αυτά τα θαλάσσια κύματα.

Σκοπός του Γ.Ι., είναι η μελέτη και η ανάπτυξη της έρευνα στη σεισμολογία, στη φυσική του εσωτερικού της Γης, στη γεωφυσική, στην τεκτονική των πλακών, στην ηφαιστειολογία, τη γεωθερμία τη σεισμοτεκτονική, την Τεχνική Σεισμολογία, και τα θαλάσσια σεισμικά κύματα, η συλλογή και επεξεργασία διαφόρων σεισμολογικών-γεωφυσικών παραμέτρων, η εκπόνηση έρευνας και η συμμετοχή του σε ερευνητικά προγράμματα και σχετικές μελέτες, καθώς και η παροχή εκπαίδευσης και υπηρεσιών προς τρίτους.

1.4.2 Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία (Ε.Μ.Υ.)

Η Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία (Ε.Μ.Υ.) ιδρύθηκε το 1931 στο χώρο του τότε νεοσύστατου Υπουργείου Αεροπορίας με κύρια αποστολή τη μετεωρολογική υποστήριξη των φορέων της Εθνικής Άμυνας και της Εθνικής Οικονομίας της χώρας μας.

Στα πλαίσια των στόχων, που αρχικά τέθηκαν με τον ιδρυτικό νόμο της ΕΜΥ, η Υπηρεσία ανέπτυξε στην περίοδο 1931-1940 Δίκτυο Μετεωρολογικών Σταθμών, οργάνωσε και λειτούργησε το Τμήμα Προγνώσεων Καιρού και την Μετεωρολογική Σχολή της Ε.Μ.Υ., ενώ στο χώρο της Διεθνούς Συνεργασίας έγινε μέλος της Διεθνούς Μετεωρολογικής Οργάνωσης (1935).

Μετά το Β. Παγκόσμιο Πόλεμο η Ε.Μ.Υ., αρχικά μέσα στο χώρο του Υπουργείου Αεροπορίας και στη συνέχεια του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, σχεδίασε και υλοποίησε την αναδιοργάνωσή της, τον εκσυγχρονισμό του τεχνολογικού της εξοπλισμού και την ανάπτυξη συνεργασιών με Διεθνείς Οργανισμούς, με κύρια σημεία της εξελικτικής της πορείας τα ακόλουθα:

- Το 1949 η Ελλάδα επικύρωσε τη σύμβαση του Παγκόσμιου Μετεωρολογικού Οργανισμού (WMO), η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 23 Μαρτίου 1950.
- Στις δεκαετίες του 1950 και 1960 ίδρυσε νέους Μετεωρολογικούς Σταθμούς Επιφανείας και Ανώτερης Ατμόσφαιρας, Μετεωρολογικά Γραφεία στα αεροδρόμια της χώρας μας, αναδιοργάνωσε τον τομέα της πρόγνωσης με την ίδρυση Μετεωρολογικών Κέντρων και προέβη σταδιακά στον εκσυγχρονισμό του τηλεπικοινωνιακού της συστήματος.
- Στις δεκαετίες του 1970 και 1980 αναδιοργανώθηκαν οι λειτουργικές δομές της Υπηρεσίας εγκαταστάθηκαν συστήματα (H/Y), Σταθμοί Μετεωρολογικών RADARS και νέα τηλεπικοινωνιακά συστήματα, ενώ έγινε μέλος του Ευρωπαϊκού Κέντρου Μεσοπρόθεσμων Μετεωρολογικών Προγνώσεων (ECMWF) και της Ευρωπαϊκής Οργάνωσης για την Εκμετάλλευση των Μετεωρολογικών Δορυφόρων.
- Στην πρώτη πενταετία της δεκαετίας του 1990 η Ε.Μ.Υ. υλοποίησε ένα μέρος του προγράμματος εκσυγχρονισμού της με κύρια σημεία αναφοράς την εγκατάσταση και επιχειρησιακή λειτουργία νέου Τηλεπικοινωνιακού Συστήματος (MSS), Συστήματος Δορυφορικής Λήψης Επεξεργασίας, Αρχαιοθέτησης και Διανομής ψηφιακών μετεωρολογικών δεδομένων (PROTEAS) την υλοποίηση της πρώτης φάσης της Βάσης Δεδομένων για τις ανάγκες της και την εγκατάσταση Αυτόματων Μετεωρολογικών Σταθμών.
- Στη δεύτερη πενταετία του 1990, η Ε.Μ.Υ. με βάση τις νέες νομοθετικές ρυθμίσεις Ν. 2292/95, Π.Δ. 161/97 και το πρόγραμμα εκσυγχρονισμού, σχεδιάζει και υλοποιεί σταδιακά την αναδιοργάνωση των λειτουργικών δομών της Υπηρεσίας, τη συνεργασία με τους εθνικούς φορείς, την εγκατάσταση κύριου Υπολογιστικού συστήματος, την ανάπτυξη και λειτουργία αριθμητικών μοντέλων, την αναβάθμιση και επέκταση του συστήματος Μετεωρολογικής Υποστήριξης. Παράλληλα διευρύνει τις διεθνείς συνεργασίες της στα πλαίσια των διεθνών οργανισμών ECOMET, EUMETNET κλπ.

Σήμερα, υποστηρίζει αποτελεσματικά τις διαρκώς αυξανόμενες ανάγκες για παροχή μετεωρολογικής υποστήριξης στους τομείς της Εθνικής Άμυνας της Εθνικής Οικονομίας και των γενικότερων δραστηριοτήτων του κοινωνικού συνόλου.

Στις αρχές του 21^{ου} αιώνα, η Ε.Μ.Υ. για την αποτελεσματική μετεωρολογική υποστήριξη των διαρκώς αυξανόμενων αναγκών της Εθνικής Άμυνας, Εθνικής Οικονομίας και του Κοινωνικού Συνόλου, σχεδίασε ένα πρόγραμμα εκσυγχρονισμού σχεδόν του συνόλου των δραστηριοτήτων της, η υλοποίηση του οποίου είναι σε εξέλιξη.

1.4.3 Διεύθυνση Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών (Δ.Α.Ε.Φ.Κ.)

Η Διεύθυνση Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών (ΔΑΕΦΚ) ανήκει στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών. Από τον Ιανουάριο του 2016 συμμετέχει και στο πρόγραμμα για την αντιμετώπιση του προσφυγικού με τις εξής αρμοδιότητες:

- Έλεγχος κτιρίων και έργων υποδομής.
- Τεχνική υποστήριξη στις υποστυλώσεις και κατεδαφίσεις.
- Προσδιορισμός της πληγείσας περιοχής-οριοθέτηση.
- Έκδοση αποφάσεων πιστωτικών διευκολύνσεων.
- Προσωρινή στέγαση πληγέντων και προσφύγων.
- Σύνταξη προδιαγραφών για τη σύνταξη μελετών αποκατάστασης των κτιρίων.
- Έκδοση αδειών επισκευής και χορήγηση Σ.Σ. για επισκευή ή ανακατασκευή.
- Κατασκευή έργων υποδομής.

Επιχειρησιακός στόχος

- ο σχεδιασμός αντιμετώπισης της φυσικής καταστροφής.
- η 24ωρη ετοιμότητα της Διεύθυνσης.
- ο σχεδιασμός προγραμμάτων για τη διαχείριση κάθε βασικής επιχειρησιακής λειτουργίας της Γ. Γ. Υποδομών.
- η ανάπτυξη διαρκούς συνεργασίας με αρμόδια ερευνητικά κέντρα ή φορείς για τη μεταφορά τεχνογνωσίας.
- ο συντονισμός των δράσεων και επιχειρησιακών λειτουργιών των Αποκεντρωμένων Τομέων Αποκατάστασης.
- κατασκευή έργων υποδομής.

Η Δ.Α.Ε.Φ.Κ. έχει την ευθύνη και την αρμοδιότητα σε εθνικό επίπεδο για το μετασεισμικό έλεγχο των κτιρίων. Κλιμάκια μηχανικών της Δ.Α.Ε.Φ.Κ., μεταβαίνουν με κάθε μέσο, άμεσα στην πληγείσα περιοχή για τη διενέργεια ελέγχων ταχείας αυτοψίας και ενώ βρίσκεται σε εξέλιξη η σεισμική δραστηριότητα. Φροντίζει για την εγκατάσταση κλιμακίου στον προκαθορισμένο από την Πολιτική Προστασία χώρο, ή/και τοποθέτηση

προκατασκευασμένου οικίσκου σε κατάλληλο χώρο, τη συλλογή αιτημάτων αυτοψιών και τον καταμερισμό αιτημάτων σε χάρτες έναρξη αυτοψιών (αιτήματα ή/και σάρωση).

Αξίζει να σημειωθεί ότι στο άμεσο μέλλον θα δημιουργηθεί μητρώο εθελοντών μηχανικών που δύνανται να συμμετέχουν σε αυτοψίες, από κοινού με τη ΔΑΕΦΚ, για την καταγραφή βλαβών στα κτήρια, στις υποδομές και στις εγκαταστάσεις. Για την εγγραφή στον κατάλογο θα απαιτείται η παρακολούθηση σεμιναρίων και η επιτυχής συμμετοχή των υποψηφίων σε εξετάσεις.

Κεφάλαιο 2

2.1 Διαχείριση Κινδύνων και Κρίσεων

Προκειμένου να αναλυθούν θέματα σχετικά με τη διαχείριση κινδύνων και κρίσεων, απαιτείται μια εννοιολογική προσέγγιση των κύριων όρων που θα χρησιμοποιηθούν.

Έχει διαπιστωθεί (Ανδρεαδάκης, 2015) ότι χρειάζεται μεγάλη προσοχή στη χρήση των όρων και καλό είναι κάθε σχετικό κείμενο να συνοδεύεται από τους αντίστοιχους ορισμούς, και όπου είναι δυνατόν με τον αντίστοιχο όρο στην Αγγλική γλώσσα.

2.1.1 Ορισμοί

Έκθεση (Exposure): Άνθρωποι, περιουσίες, συστήματα ή άλλα στοιχεία που υπάρχουν σε επικίνδυνες περιοχές και επομένως υπόκεινται ενδεχομένως σε απώλειες. Μέτρο της έκθεσης μπορεί να αποτελεί ο αριθμός των ανθρώπων ή οι τύποι των αγαθών σε μια περιοχή. Αυτά μπορεί να συνδυαστούν με την τρωτότητα των στοιχείων που είναι εκτεθειμένα σε ένα συγκεκριμένο κίνδυνο, προκειμένου να εκτιμηθεί ποσοτικά η διακινδύνευση στην περιοχή ενδιαφέροντος.

Επικινδυνότητα (Hazard): Όρος ο οποίος αναφέρεται σε ένα επικίνδυνο φαινόμενο ή ανθρώπινη δραστηριότητα ή συνθήκη, που μπορεί να προκαλέσει απώλειες ζωών, τραυματισμούς, καταστροφή περιουσίας, κοινωνικές και οικονομικές διαταραχές ή περιβαλλοντικές συνέπειες. Τα επικίνδυνα φαινόμενα είναι γεωλογικής, μετεωρολογικής, υδρολογικής, ωκεανογραφικής, βιολογικής και τεχνολογικής προέλευσης και επιδρούν σε μερικές περιπτώσεις σε συνδυασμό. Στα ελληνικά, ο όρος “Hazard” αποδίδεται από ορισμένες επιστημονικές και επαγγελματικές ομάδες και ως κίνδυνος.

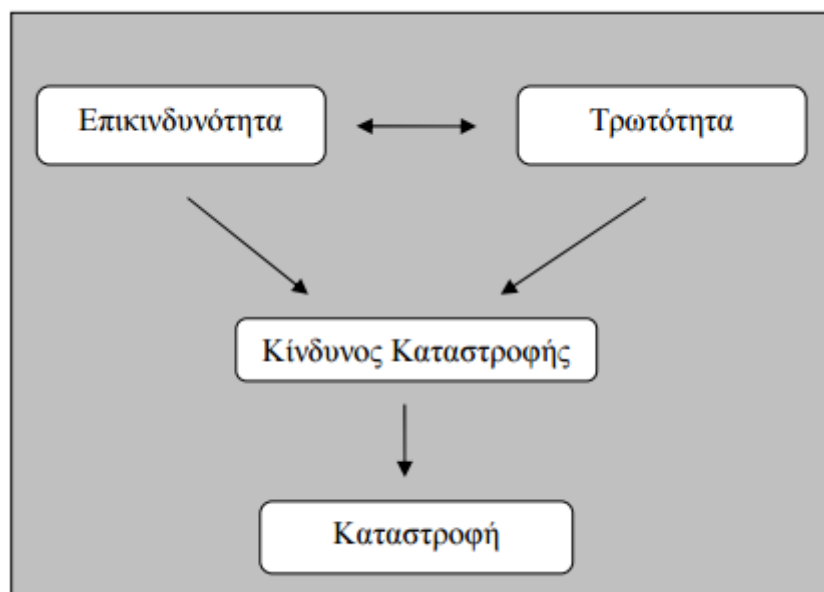
Καταστροφή (Disaster): Καταστροφή είναι μια σοβαρή διατάραξη της λειτουργίας της κοινωνίας που περιλαμβάνει εκτεταμένες ανθρώπινες, υλικές, οικονομικές ή περιβαλλοντικές απώλειες και επιπτώσεις, που υπερβαίνουν την ικανότητα της κοινωνίας να τις αντιμετωπίσει με ίδιους πόρους. Οι καταστροφές συχνά περιγράφονται ως αποτέλεσμα ενός συνδυασμού έκθεσης σε έναν κίνδυνο, συνθηκών τρωτότητας που υπάρχουν και ανεπάρκειας της ικανότητας ή των μέτρων για μείωση ή αντιμετώπιση των πιθανών αρνητικών συνεπειών. Οι επιπτώσεις καταστροφής μπορεί να περιλαμβάνουν απώλειες ζωής, τραυματισμούς, ασθένεια και άλλες αρνητικές συνέπειες στη φυσική, διανοητική και κοινωνική ευεξία, μαζί με βλάβες ακινήτων, καταστροφή αγαθών, απώλεια υπηρεσιών, κοινωνική και οικονομική διατάραξη και περιβαλλοντική υποβάθμιση.

Κίνδυνος-Διακινδύνευση (Risk): Είναι η πιθανότητα εκδήλωσης ενός φυσικού φαινομένου ή τεχνολογικού συμβάντος ή και λοιπών καταστροφών σε συνδυασμό με τις ενδεχόμενες αρνητικές συνέπειές του στους πολίτες, στα αγαθά, στις πλουτοπαραγωγικές πηγές και στις υποδομές μιας περιοχής. Στο πεδίο της διαχείρισης των καταστροφών, η

διακινδύνευση (risk) εκφράζει το συνδυασμό της πιθανότητας να συμβεί ένα συμβάν και των ενδεχόμενων αρνητικών συνεπειών του.

Τρωτότητα (Vulnerability): Ο όρος τρωτότητα αναφέρεται στα χαρακτηριστικά και τις συνθήκες μιας κοινότητας, ενός συστήματος ή μιας υποδομής, που καθορίζονται από φυσικούς, κοινωνικούς, οικονομικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες ή διεργασίες, και τα καθιστούν ευπαθή στην επίδραση ενός επικίνδυνου φαινομένου. Τέτοιοι παράγοντες είναι χαμηλής ποιότητας μελέτη και κατασκευή κτιρίων και έργων υποδομής, ανεπαρκής συντήρηση υποδομών, έλλειμμα στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού, κακή εκτίμηση της επικινδυνότητας και υστέρηση στη λήψη κατάλληλων μέτρων, αλόγιστη χρήση περιβαλλοντικών πόρων. Η τρωτότητα μπορεί να παρουσιάζει σημαντική ανισοκατανομή μέσα στην ίδια κοινότητα και διακυμάνσεις στο χρόνο.

Οι παραπάνω ορισμοί έχουν ληφθεί από το λεξικό όρων που δημοσίευσε τον Μάιο του 2009 η Γραμματεία της Διεθνούς Στρατηγικής για τη Μείωση των Καταστροφών (UN/ISDR) («2009 UN/ISDR Terminology on Disaster Risk Reduction»). Ο Κίνδυνος(Risk) και κατ' επέκταση η Καταστροφή(Disaster) είναι συνάρτηση της αλληλεπίδρασης της Επικινδυνότητας (Hazard) και της Τρωτότητας (Vulnerability).

Εικόνα 17: Παράμετροι από τους οποίους εξαρτάται ο Κίνδυνος Καταστροφής (Πηγή: GTZ, Eschborn 2001)

Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση δράσεων, πρόληψης, ετοιμότητας, απόκρισης και αποκατάστασης, η αποτίμηση των δράσεων και ο επανασχεδιασμός τους, συμβάλλουν στη μείωση της τρωτότητας και στην αποτελεσματική διαχείριση του σεισμικού κινδύνου (Κούρου, 2017). Αξίζει να αναφερθεί ότι για να μειωθεί η τρωτότητα πρέπει να μειωθεί η αδυναμία του κοινωνικού ιστού και η αδυναμία του δομικού περιβάλλοντος.

Φυσική καταστροφή (Natural disaster): Ο όρος «φυσικές καταστροφές» αναφέρεται σε καταστροφές που προκαλούνται από φυσικά φαινόμενα. Αυτά τα φαινόμενα (όπως οι σεισμοί, οι κυκλώνες, οι πλημμύρες κ.λπ.) είναι στην τεχνική ορολογία γνωστά με τον όρο «φυσικοί κίνδυνοι». Ο όρος «φυσική καταστροφή» μπορεί να είναι παραπλανητικός, γιατί υπονοεί ότι οι καταστροφές είναι αποτέλεσμα μόνο κάποιου φυσικού κινδύνου, ενώ στην πραγματικότητα οι ανθρώπινες δραστηριότητες είναι ένας καθοριστικός παράγοντας που συμβάλλει στη δημιουργία μίας καταστροφής (Ανδρεαδάκης, 2015).

Ο όρος “φυσική καταστροφή” έχει οριστεί με τρεις διαφορετικούς τρόπους ως (Λέκκας, 2000):

1. Τα στοιχεία εκείνα του φυσικού περιβάλλοντος που είναι βλαβερά για τον άνθρωπο και προκαλούνται από δυνάμεις ξένες και άγνωστες σε αυτόν.
2. Η πιθανότητα εμφάνισης ενός δυνητικά καταστροφικού γεγονότος μέσα σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο και σε μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή.
3. Μια φυσική ή ανθρωπογενής γεωλογική κατάσταση ή φαινόμενο κατά την οποία παρουσιάζεται πραγματικός ή δυνητικός κίνδυνος για την ανθρώπινη ζωή ή τις περιουσίες.

Τεχνολογική καταστροφή (Technological disaster): Τεχνολογική καταστροφή, είναι η καταστροφή που προκαλείται από την ανθρώπινη δραστηριότητα, που μπορεί να αποτραπεί, και έχει επιπτώσεις σε ανθρώπινη ζωή, υγεία και περιουσία. Οι τεχνολογικές καταστροφές είναι συνήθως αποτέλεσμα ατυχημάτων ή επεισοδίων που συμβαίνουν στους τομείς της βιομηχανίας, των μεταφορών ή των επικίνδυνων ουσιών, όπως τα καύσιμα, τα χημικά, τα εκρηκτικά ή τα ραδιενεργά υλικά (Ανδρεαδάκης, 2015).

Βιομηχανικά Ατυχήματα Μεγάλης Έκτασης (BAME): Μεγάλη διαρροή, φωτιά ή έκρηξη που προκαλείται από μη ελεγχόμενες καταστάσεις στην βιομηχανική δραστηριότητα και έχει σαν αποτέλεσμα σοβαρούς κινδύνους για τον άνθρωπο, άμεσους ή έμμεσους, εντός ή εκτός της εγκατάστασης, ή/και στο περιβάλλον εμπλέκοντας μία ή περισσότερες επικίνδυνες ουσίες. Τα βασικά χαρακτηριστικά των BAME είναι (Γεωργιάδου, 2001):

(α) Μεγάλος αριθμός νεκρών (άμεσων ή καθυστερημένων) και τραυματιών (εγκαύματα, αναπνευστικά προβλήματα, κ.α.) για τους οποίους απαιτείται ειδική νοσοκομειακή περίθαλψη.

(β) Μεγάλη πιθανότητα επέκτασης των επιπτώσεων και εκτός του χώρου μιας εγκατάστασης, μεγάλη πιθανότητα για δημιουργία αλυσιδωτών ατυχημάτων (φαινόμενο Domino).

(γ) Αρκετές φορές απαιτείται η εκκένωση πληθυσμού σε μεγάλη απόσταση γύρω από το ατύχημα.

(δ) Για την αντιμετώπιση απαιτείται η συνεργασία πολλών ομάδων παρέμβασης (πυροσβεστική, τροχαία, ασθενοφόρα, τοπικές αρχές).

(ε) Διατάραξη του κανονικού ρυθμού ζωής.

(στ) Καταστροφικές επιπτώσεις για το περιβάλλον: καταστροφές από καύση, καταστροφές από υπερπίεση, ρύπανση της ατμόσφαιρας και του εδάφους, ρύπανση νερών, κ.α.

(ζ) Οικονομικές επιπτώσεις.

- **SEVESO III:** Μόλις πριν από ένα χρόνο εκδόθηκε η ΚΥΑ 172058 (ΦΕΚ 354/Β/17-2-2016), η οποία εναρμονίζει την Οδηγία 2012/18/ΕΕ, γνωστή ως Seveso III, στην ελληνική νομοθεσία. Η ΚΥΑ αφορά τον καθορισμό κανόνων, μέτρων και όρων για την αντιμετώπιση κινδύνων από ατυχήματα μεγάλης έκτασης σε εγκαταστάσεις ή μονάδες, λόγω της ύπαρξης επικίνδυνων ουσιών, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2012/18/ΕΕ «για την αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων σχετιζομένων με επικίνδυνες ουσίες και για την τροποποίηση και στη συνέχεια την κατάργηση της οδηγίας 96/82/ΕΚ του Συμβουλίου» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 4ης Ιουλίου 2012 και αποτελεί αντικατάσταση της υπ' αριθ. 12044/613/2007 (Β'376), (Seveso II). Στη νέα ΚΥΑ ορίζονται ποιες είναι οι νέες, οι υφιστάμενες και οι άλλες εγκαταστάσεις και περιγράφονται οι προβλέψεις και προθεσμίες για την υποβολή των απαιτούμενων εγγράφων για καθεμία από αυτές.

Ενδεικτικά αναφέρονται κάποιες από τις αλλαγές που εισάγει η Seveso III:

- ο Ευθυγράμμιση του Παραρτήματος I – Επικίνδυνες Ουσίες με τον κανονισμό (ΕΚ) 1272/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου “για την ταξινόμηση, την επισήμανση και την συσκευασία των ουσιών και των μειγμάτων” (Κανονισμός CLP).
 - ο Νέες προσθήκες στον κατάλογο των κατονομαζόμενων ουσιών (π.χ. άνυδρη αμμωνία).
 - ο Νέες προσθήκες στις κατηγορίες των επικίνδυνων ουσιών (π.χ. εύφλεκτα αερολύματα –aerosols).
 - ο Βελτίωση της ποιότητας και διαθεσιμότητα της πληροφορίας για την ενημέρωση του κοινού.
- **ΧΒΡΠ περιστατικό (CBRN incident):** Ένα συμβάν κατά το οποίο ένας Χημικός παράγων ή μία βιομηχανική χημική ουσία χρησιμοποιείται σαν τρομοκρατικό όπλο ονομάζεται Χημικό Περιστατικό. Αντίστοιχα ονομάζεται Βιολογικό/Ραδιολογικό περιστατικό το συμβάν κατά το οποίο ένας βιολογικός/ραδιολογικός παράγων χρησιμοποιείται σαν τρομοκρατικό όπλο.

Η τρομοκρατία κάνει χρήση των υλικών **Χημικών**, **Βιολογικών**, **Ραδιολογικών**, **Πυρηνικών** καθώς και **Εκρηκτικών** υλών μετονομάζοντας πλέον τις ΧΒΡΠ (CBRN) απειλές σε **ΧΒΡΠ-Ε (CBRN-E)**. Είναι γεγονός ότι η χρήση αυτών των υλών αποτελεί μια σαφή απειλή για τη

δημόσια υγεία και την ασφάλεια, την εθνική ασφάλεια, την οικονομική και πολιτική σταθερότητα σε παγκόσμιο επίπεδο. Ως εκ τούτου, η πρόληψη τέτοιων περιστατικών είναι ύψιστη προτεραιότητα. Για παράδειγμα, στην INTERPOL, εξειδικευμένες ομάδες έχουν επικεντρωθεί στην πρόληψη των τριών τύπων της τρομοκρατίας:

- ο Ραδιολογική και πυρηνική.
- ο Βιολογική.
- ο Τρομοκρατία Χημικών και Εκρηκτικών.

Η μεθοδολογία της INTERPOL για την αντιμετώπιση της απειλής από **CBRN-E** αποτελείται από τρεις κύριους πυλώνες:

- ο την ανταλλαγή πληροφοριών και ανάλυση πληροφοριών.
- ο την ανάπτυξη των ικανοτήτων μέσω εκπαίδευσης και κατάρτισης.
- ο την υποστήριξη στο επιχειρησιακό και ερευνητικό πεδίο.

Φυσικό-Τεχνολογική καταστροφή / Na Tech: Η Na Tech καταστροφή είναι συνδυασμός φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών. Οι φυσικές καταστροφές μπορούν να προκαλέσουν τεχνολογικές καταστροφές και αυτές οι κοινές καταστροφές (που είναι γνωστές επίσης ως Na Tech) μπορούν να θέσουν σε τεράστιους κινδύνους τις περιοχές που είναι απροετοίμαστες για τέτοια γεγονότα (Ανδρεαδάκης, 2015).

Εικόνα 18: Φουκουσίμα, Ιαπωνία 2011(Πηγή: <http://www.popularmechanics.com>)

Στον ελλαδικό χώρο δεν έχουμε έντονα Na Tech καταστροφές εκτός από δασικές πυρκαγιές που επεκτάθηκαν σε μικρές βιομηχανίες- εργοστάσια και είχε σαν αποτέλεσμα διάφορες εκρήξεις χαμηλής έντασης και μικρές διαρροές χημικών ενώσεων από τη πυρκαγιά.

Σύμφωνα με τον καθηγητή Ε. Λέκκα (2016), τα τελευταία χρόνια, λαμβάνουν χώρα τεχνολογικές καταστροφές οι οποίες προέρχονται από την ατυχή διαχείριση της τεχνολογίας όπως πυρηνικά ατυχήματα, εκρήξεις, ρύπανση από απόβλητα και τοξικές χημικές ουσίες, βιολογική μόλυνση, κ.α., ενώ ο συνδυασμός φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών το 2011 στην Fukushima στην Βόρεια Ιαπωνία παραλίγο να οδηγούσε σε παγκόσμιας κλίμακας πυρηνική καταστροφή. Όπως ο ίδιος επισημαίνει: “Βιώνουμε μια νέα

εποχή, την εποχή των Na Tech, όπου συνδυάζονται οι φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές με τεράστιες επιπτώσεις στον πληθυσμό, στις υποδομές, στην οικονομία, στο περιβάλλον, στα πολιτιστικά μνημεία, κ.α.”.

Ο σεισμός των 9.0 της 11ης Μαρτίου 2011 στη βορειοανατολική Ιαπωνία και τα θαλάσσια σεισμικά κύματα, πέρα από το ότι αποτελούν δύο παγκόσμιας κλίμακας φυσικά γεγονότα, θα παραμείνουν στην ιστορία ως το πρώτο παγκοσμίων διαστάσεων Na Tech: δηλαδή τεράστιες φυσικές καταστροφές (natural disasters) που προκαλούν ανυπολόγιστες τεχνολογικές καταστροφές (technology disasters). Τα Na Tech έχουν δραματικές επιπτώσεις και κυρίως μας αναγκάζουν να αλλάξουμε νοοτροπία για τη διαχείριση του περιβαλλοντικού μέλλοντος του πλανήτη (Λέκκας, 2011).

Για την καταστροφή στη Φουκουσίμα ο Π. Καρύδης (2011) σχολίασε χαρακτηριστικά: *“Αυτή η ιστορία μου δημιούργησε το αίσθημα ότι οι επιστήμονες βρισκόμαστε σκαρφαλωμένοι στην απότομη γυμνή και ανεμοδαρμένη κορυφή ενός βουνού, στην οποία και μόνον είχαμε εστιάσει το βλέμμα, και τώρα, ρίχνοντας μια ματιά πίσω μας βλέπουμε το χάος και την αδυναμία να κατέβουμε στο ίσωμα, στην ηρεμία της επιστημονικής αφετηρίας μας. Πώς όμως φθάσαμε μέχρις εδώ; Με μια φράση θα μπορούσα να πω ότι αυτό οφείλεται κυρίως στην αλαζονεία μας και στην υπερβολική πίεση για φρενήρη ανάπτυξη και άκρατο καταναλωτισμό”*.

Συγκεκριμένα, στο θέμα των αντισεισμικών κατασκευών, η πίεση για όσο το δυνατόν πιο γρήγορη παροχή υπολογιστικών μοντέλων και συναφών κανόνων – προς εξυπηρέτηση της ραγδαία αναπτυσσόμενης κατασκευαστικής αγοράς – ανάγκασε μια σημαντική (αλλά καθοριστική για τη λήψη αποφάσεων) μερίδα σχετικών επιστημόνων να μη βρίσκουν απαραίτητο (ή να μην "προλαβαίνουν") να παρατηρήσουν σε βάθος τις επιπτώσεις των ποικιλόμορφων σεισμών πάνω στις κατασκευές.

Επιπτώσεις των οποίων η γκάμα είναι τεράστια. Οι αποφάσεις λαμβάνονται μέσω επίπονης μεν εργασίας γραφείου αλλά χωρίς οι αποφασίζοντες να εντρυφήσουν βασανιστικά στη σχετική έρευνα πεδίου – οργώνοντας τις σεισμόπληκτες περιοχές του πλανήτη όπως κάνουν άλλοι επιστήμονες που όμως αποκλείονται από τα κέντρα αποφάσεων, καθώς εισηγούνται λιγότερο βιαστικά βήματα.”

Η πρόληψη και η ετοιμότητα για τις Na Tech καταστροφές αποτελούν ειδικές προκλήσεις, και απαιτούν μη συνηθισμένο προγραμματισμό, δηλ. μόνο για φυσικές ή μόνο για τεχνολογικές καταστροφές. Αυτές περιλαμβάνουν τα εξής:

- Πιθανότητα απαίτησης ταυτόχρονης προσπάθειας απόκρισης και αρωγής τόσο στην τεχνολογική καταστροφή όσο στη φυσική καταστροφή που την προκαλεί.
- Περισσότερες από μια τεχνολογικές καταστροφές είναι πιθανό να συμβούν σχεδόν ταυτόχρονα, αφού η φυσική καταστροφή θα πλήξει ταυτόχρονα διάφορες βιομηχανικές εγκαταστάσεις στα όρια της πληγείσας από τη φυσική καταστροφή ζώνης.

- Πολλές από τις αναμενόμενες παροχές π.χ. νερό, ενέργεια, και επικοινωνίες, ενδέχεται να μην είναι διαθέσιμες, το προσωπικό χημικής ασφάλειας είναι πιθανό να είναι ανήσυχο, και τα μετρά μετριάσμου π.χ. τα αναχώματα συγκράτησης ή τα συστήματα αφρού, ενδέχεται να μην λειτουργήσουν με τον αναμενόμενο τρόπο λόγω της επίδρασης του φυσικού φαινομένου.
- Άλλα φαινόμενα ντόμινο (domino effects) είναι πιθανότερο να εμφανιστούν κατά τη διάρκεια μιας φυσικής καταστροφής απ' ό,τι κατά τη διάρκεια της κανονικής λειτουργίας εγκαταστάσεων (Ανδρεαδάκης, 2015).

Μαζική καταστροφή (Massive disaster): Η μαζική καταστροφή είναι ένα έκτακτο γεγονός, χωροχρονικά συμπυκνωμένο που προκαλεί μεγάλου εύρους απώλειες και βλάβες στο περιβάλλοντα χώρο (φυσικό- κοινωνικό) ή/και σε ομάδες ατόμων. Όλα τα τραυματικά γεγονότα προκαλούν ψυχικές και σωματικές αντιδράσεις και έχουν επιπτώσεις στη ψυχική υγεία. Η ψυχολογική αντίδραση του ατόμου, ποικίλει από άτομο σε άτομο και εξαρτάται: Από το είδος και την έκταση του συμβάντος, από τα χαρακτηριστικά του ατόμου, από τη σύσταση του κοινωνικού περιγύρου, κ.α.

Διαχείριση καταστροφής (Disaster management): Η διαχείριση καταστροφής είναι η συστηματική προσέγγιση και πρακτική διαχείρισης της αβεβαιότητας, για την ελαχιστοποίηση πιθανών βλαβών και απωλειών. Ουσιαστικά, πρόκειται για την οργάνωση, το σχεδιασμό και την εφαρμογή μέτρων για την προετοιμασία, την απόκριση και την άμεση αποκατάσταση της καταστροφής (υπό επικαιροποίηση από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, μέσα στο 2016).

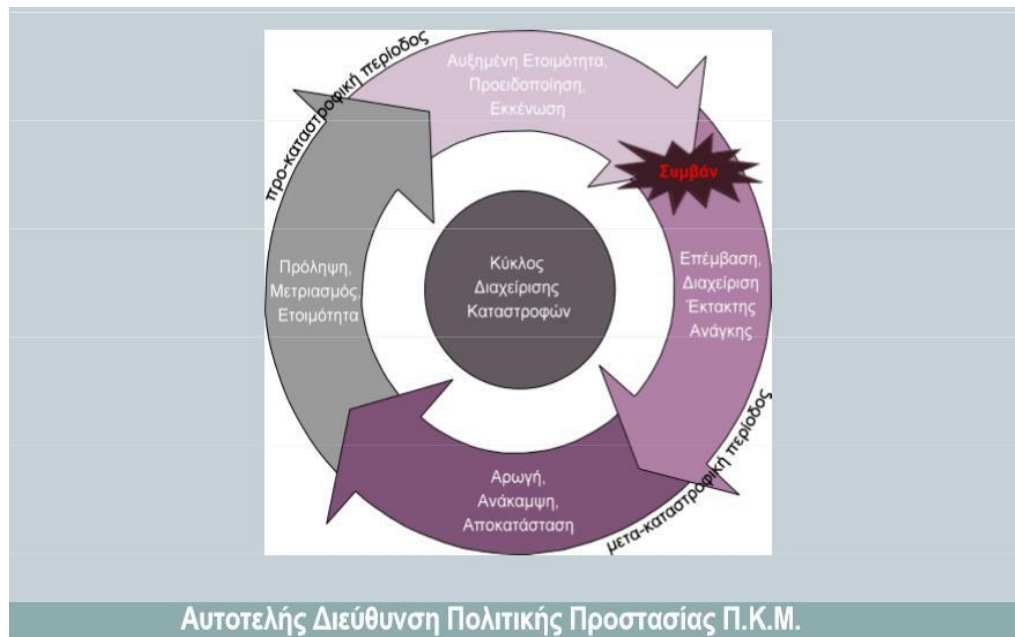
2.1.2 Διαχείριση Καταστροφών

Εικόνα 19: *Na Tech Καταστροφές - Φουκουσίμα, Ιαπωνία 2011* (Πηγή: http://www.news_bomb.gr)

Η διαχείριση καταστροφών περιλαμβάνει το σύνολο των τακτικών και διαχειριστικών αποφάσεων και επιχειρησιακών δραστηριοτήτων για τα διάφορα στάδια μιας καταστροφής, με στόχο την αποφυγή, το μετριασμό ή τη μεταφορά των δυσμενών επιπτώσεων των διαφόρων κινδύνων, την άμεση απόκριση του μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας μετά από μία καταστροφή, τη γρήγορη ανάκαμψη της πληγείσας κοινωνίας

και την επαναφορά της στους αρχικούς ρυθμούς ανάπτυξης. Η παρακάτω εικόνα παρουσιάζει σχηματικά τον κύκλο διαχείρισης μιας καταστροφής.

Εικόνα 20: Κύκλος Διαχείρισης Καταστροφών (Πηγή: Κουρούδη, 2015)

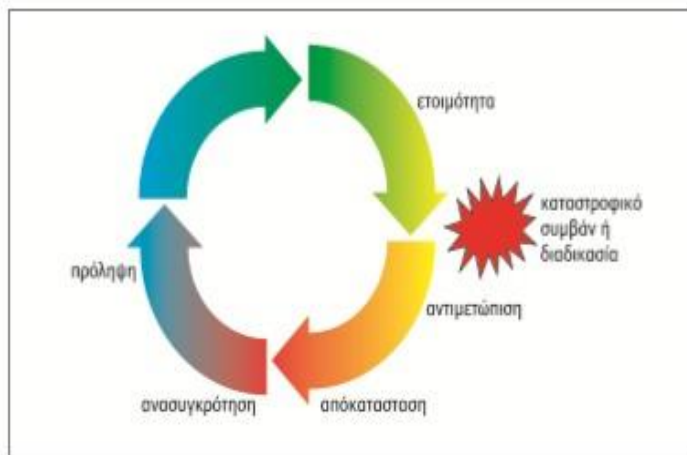
Μετριασμός Επιπτώσεων - Πρόληψη: Καλύπτει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων όπως η κατασκευή τεχνικών έργων, ο σχεδιασμός χρήσεων γης και η σύνταξη, διάδοση και διατήρηση σχεδίων εκκένωσης.

Ετοιμότητα: Αυτό το στάδιο συνδέεται με το βαθμό εγρήγορσης αμέσως πριν από την έναρξη εκδήλωσης του φυσικού κινδύνου.

Απόκριση: Πρόκειται για δράσεις αμέσως πριν και αμέσως μετά τα καταστροφικά γεγονότα, που περιλαμβάνουν την αντίδραση, την προειδοποίηση και την έκτακτη ανακούφιση (Κουρούδη, 2015).

Αποκατάσταση – Ανασυγκρότηση: Αποκατάσταση των έργων υποδομής και των κτιριακών δομών της περιοχής που υπέστησαν ζημιές και θωράκιση της κοινωνίας από κινδύνους με έργα πρόληψης.

Η μετά καταστροφική απόκριση και η διαχείριση της έκτακτης κατάστασης θα αποτελέσουν τις βάσεις για την αποκατάσταση και την ανασυγκρότηση μετά από καταστροφή. Συνδέονται, επίσης, με την πρόληψη και το μετριασμό των επιπτώσεων των κινδύνων. Αυτό υποδηλώνει και ο παρακάτω «κύκλος διαχείρισης καταστροφής» (Δανδουλάκη, 2011).

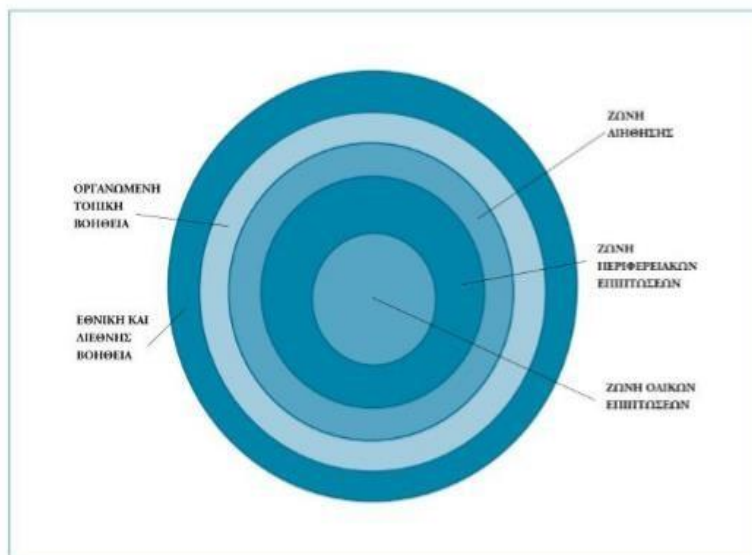

Εικόνα 21: Κύκλος Διαχείρισης Καταστροφής (Πηγή: Δανδουλάκη, 2011)

Ο κύκλος της διαχείρισης καταστροφών αποτελεί μια σχηματική αναπαράσταση όλων των μέτρων και δράσεων μιας κοινωνίας για την θωράκιση της απέναντι στις καταστροφές. Ο λόγος για τον οποίο έχει χρησιμοποιηθεί ο κύκλος σαν σχηματική αναπαράσταση των σταδίων της διαχείρισης καταστροφών οφείλεται στο ότι η επιτυχής απόκριση σε μια καταστροφή βασίζεται στον σωστό προ καταστροφικό σχεδιασμό και αντίστοιχα ο προ καταστροφικός σχεδιασμός είναι και αποτέλεσμα μιας σωστής απόκρισης σε μια καταστροφή.

Επίσης, δεδομένου ότι οι κίνδυνοι που απειλούν μια κοινωνία προκαλούν καταστροφές επανειλημμένα, τονίζει την αναγκαιότητα της συνεχόμενης ενασχόλησης μετά μέτρα και τις δράσεις προκειμένου να αποκτηθεί εμπειρία από τις επιπτώσεις μιας καταστροφής και να βελτιωθεί ο προ καταστροφικός σχεδιασμός ώστε στην επόμενη καταστροφή να υπάρχουν λιγότερες δυσμενείς επιπτώσεις. (Ανδρεαδάκης, 2015).

Ο προ καταστροφικός σχεδιασμός συμπεριλαμβάνει όλα τα στάδια που σχετίζονται με τις δράσεις μιας κοινωνίας πριν την εκδήλωση ενός καταστροφικού φαινομένου. Τα στάδια του προ καταστροφικού σχεδιασμού (Πρόληψη-Μετριασμός-Ετοιμότητα), απαιτούν σχεδιασμό σε όλα τα επίπεδα, κοινωνικό, κρατικό και διεθνές, για να εξασφαλιστεί ότι όλα τα μέτρα δράσης για πρόληψη καταστροφών και μετριασμό των επιπτώσεων διεξάγονται βάσει ξεκάθαρων στόχων, με επαρκείς πόρους και διαχειριστικούς διακανονισμούς και να διασφαλιστεί ότι οι στρατηγικές, οι πόροι, οι διαχειριστικές δομές και οι ρόλοι στην άμεση

Εικόνα 22: Ζώνες κατανομής επιπτώσεων της καταστροφής στο χώρο (Λέκκας, 2000)

επέμβαση σε περίπτωση κινδύνου και στην ανάκαμψη είναι καθορισμένοι και έχουν γίνει κατανοητοί από τους παράγοντες κλειδιά. (Ανδρεαδάκης, 2015).

Προκειμένου να καταρτιστούν τα όποια σχέδια δράσης και να εφαρμοστούν αποτελεσματικά οι παραπάνω κύκλοι διαχείρισης απαιτείται να μελετηθεί η κατανομή των επιπτώσεων μιας φυσικής καταστροφής στο χώρο. Αυτό έχει μεγάλη σημασία τόσο για την άμεση αντιμετώπισή τους, μετά την επέλευση του καταστροφικού συμβάντος, όσο και για την προληπτική κατάρτιση σχεδίων δράσης. Συνήθως υιοθετείται το μοντέλο των πέντε ομόκεντρων ζωνών (Γκουντρομίχου, 2014).

Τα βασικά χαρακτηριστικά των πέντε ομόκεντρων ζωνών που εμπεριέχονται στην προηγούμενη εικόνα είναι:

A) Ζώνη ολικών επιπτώσεων. Η ζώνη αυτή περιβάλλει το σημείο στο χώρο όπου εκδηλώθηκε η φυσική καταστροφή. Εντός της ζώνης αυτή οι ανθρώπινες και υλικές απώλειες είναι εκτεταμένες ενώ έχει επέλθει αποδιοργάνωση του κοινωνικοοικονομικού ιστού. Η ζώνη αυτή χρήζει άμεσης βοήθειας, όταν αυτό καταστεί εφικτό.

B) Ζώνη περιφερειακών επιπτώσεων. Εντός της ζώνης αυτής οι επιπτώσεις από την καταστροφή είναι σαφώς μικρότερες. Ο κοινωνικοοικονομικός ιστός είναι λειτουργικός και μπορεί να αναλάβει την ανακούφιση κάποιων από τις συνέπειες του καταστροφικού φαινομένου.

Γ) Ζώνη διήθησης. Η ζώνη αυτή βρίσκεται σχετικά μακριά από το επίκεντρο του πλήγματος και δεν έχει επηρεαστεί άμεσα από αυτό. Ωστόσο είναι ο χώρος ο οποίος υφίσταται έμμεσες συνέπειες από το πλήγμα παρέχοντας βοήθεια και πόρους προς τις δύο εσωτερικές ζώνες ή υποδεχόμενη πρόσφυγες και τραυματίες.

Δ) Ζώνη εθνικής βοήθειας. Είναι σαφές ότι στην περίπτωση εκδήλωσης ενός πολύ ισχυρού καταστροφικού πλήγματος ο κρατικός μηχανισμός θα μεταφέρει πόρους και ανθρώπους στην πληγείσα περιοχή με σκοπό την άμβλυνση των επιπτώσεων της καταστροφής αρχικά και την ανοικοδόμηση της περιοχής αργότερα. Παράλληλα το κράτος είναι υπεύθυνο για την ενεργοποίηση των σχεδίων έκτακτης ανάγκης που έχουν εκπονηθεί σε προηγούμενο χρόνο για την αντιμετώπιση παρόμοιων φυσικών καταστροφών.

Ε) Ζώνη διεθνούς βοήθειας. Η ζώνη αυτή είναι ευρύτερη αυτής της εθνικής βοήθειας και συνήθως ενεργοποιείται σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών πολύ μεγάλης έντασης ή καταστροφών που συμβαίνουν σε κράτη με περιορισμένες δυνατότητες επέμβασης, τόσο σε οικονομικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο εξειδικευμένων τεχνολογικών μέσων. Το μέγεθος της απόκρισης από αυτή τη ζώνη εξαρτάται από την απήχηση των συνεπειών του καταστροφικού γεγονότος στην διεθνή κοινή γνώμη αλλά και τις διακρατικές συμφωνίες που έχει συνάψει το κράτος εντός του οποίου βρίσκεται η πληγείσα περιοχή, (Γκουντρομίχου, 2015).

Οργανωμένη Απομάκρυνση Πληθυσμού

Η οργανωμένη απομάκρυνση των πολιτών από μία περιοχή για λόγους προστασίας της ζωής ή της υγείας τους από εξελισσόμενη ή από επικείμενη καταστροφή εντάσσεται στις δράσεις Πολιτικής Προστασίας, δηλαδή στο σχεδιασμό για τη διαχείριση εκτάκτων αναγκών που προκύπτουν από καταστροφές και πρέπει να περιλαμβάνεται στα Ειδικά Σχέδια που έχουν υποχρέωση να συντάξουν οι φορείς που αναφέρονται στο Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας «Ξενοκράτης» (Υπ. Εθνικής Άμυνας, ΠΣ, ΕΛΑΣ, Περιφέρειες Κράτους, πρώην Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις).

Η λήψη της απόφασης για την οργανωμένη απομάκρυνση των πολιτών αποτελεί ευθύνη των κατά τόπους Δημάρχων, οι οποίοι έχουν το συντονισμό του έργου πολιτικής προστασίας για την αντιμετώπιση της καταστροφής σε τοπικό επίπεδο. Όταν η εξελισσόμενη ή επικείμενη καταστροφή μπορεί να επηρεάσει πάνω από ένα Δήμο η απόφαση λαμβάνεται από τον αρμόδιο (Αντί) Περιφερειάρχη. Σε περιπτώσεις γενικής καταστροφής, ή περιφερειακής καταστροφής μικρής ή μεγάλης έντασης, ή σε τοπικές καταστροφές μικρής ή μεγάλης έντασης, η ανωτέρω απόφαση λαμβάνεται από το Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας ή το Γενικό Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Η λήψη της απόφασης βασίζεται στις εισηγήσεις των φορέων που κατά περίπτωση έχουν την ευθύνη περιορισμού των επιπτώσεων από την εξέλιξη της καταστροφής.

Η εκτέλεση της απόφασης οργανωμένης απομάκρυνσης γίνεται από τους αρμόδιους (Αντι) Περιφερειάρχες, Δημάρχους με την αρωγή των αντίστοιχων Συντονιστικών Οργάνων (ΣΤΟ ή ΣΟΠΠ). Η οργανωμένη απομάκρυνση, ως μέτρο που δρομολογείται για την προληπτική προστασία των πολιτών, έχει χαρακτήρα μη υποχρεωτικό, βασιζόμενη στην ενημέρωσή τους για τον κίνδυνο και τις πιθανές συνέπειες που έχει η παραμονή τους

στο χώρο για τον οποίο έχει ληφθεί η απόφαση της απομάκρυνσης. Η διάσωση, η οποία αποτελεί αρμοδιότητα του Πυροσβεστικού Σώματος, είναι δράση υποχρεωτική.

- Ποιος είναι ο πληθυσμός που πρέπει να απομακρυνθεί από μία περιοχή υψηλού κινδύνου;
- Ποιά είναι η περιοχή χαμηλότερου κινδύνου στην οποία θα μετακινηθεί;
- Ποια είναι η διαδρομή οργανωμένης απομάκρυνσης του πληθυσμού;
- Πότε πρέπει να γίνει η οργανωμένη απομάκρυνση του πληθυσμού και πόσο θα διαρκέσει;

Η οργανωμένη απομάκρυνση πληθυσμού είναι μία διαδικασία έκτακτης ανάγκης που ξεκινά με την εκκένωση, ακολουθεί η καταφυγή και κατά περίπτωση ο καταυλισμός σε κατάλληλους χώρους και ολοκληρώνεται με την επιστροφή του πληθυσμού στις εστίες του. Οι χώροι καταφυγής και καταυλισμού διαφοροποιούνται ανάλογα με τη διάρκεια παραμονής του πληθυσμού σε αυτούς (Παπαχατζή, 2011).

Δασικές Πυρκαγιές

Η διαχείριση κάθε φυσικής καταστροφής έχει σαν βασικό στοιχείο τον προ κατασταλτικό σχεδιασμό και τη λήψη προληπτικών μέτρων, έτσι ώστε όταν συμβεί το φαινόμενο να μπορεί να εκτονωθεί μέσα από τα μέτρα και τις υποδομές του προ κατασταλτικού σχεδιασμού και η συμπεριφορά του να μην ξεπεράσει τα όρια του μηχανισμού καταστολής. Η πρόληψη των δασικών πυρκαγιών αποτελεί τον ιδεώδη στόχο της αντιπυρικής προστασίας του δασικού και γενικότερα φυσικού περιβάλλοντος.

Ο στόχος αυτός επιδιώκεται μέσα από την άρση των αιτίων που άμεσα ή έμμεσα προκαλούν τις δασικές πυρκαγιές. Είναι γνωστό ότι οι δασικές πυρκαγιές μπορεί να προκληθούν από φυσικά αίτια (π.χ. κεραυνοί) ή από ανθρώπινες δραστηριότητες (κάψιμο σκουπιδιών, υπολείμματα καλλιεργειών, κλπ.). Στην Ελλάδα, ο κίνδυνος εκδήλωσης δασικής πυρκαγιάς από ανθρώπινες δραστηριότητες έχει διαπιστωθεί ότι είναι μεγάλος.

Αναλύοντας στατιστικά τις αιτίες πρόκλησης δασικών πυρκαγιών στη χώρα μας διαπιστώνουμε ότι το 35% των πυρκαγιών οφείλεται σε αμέλεια (κακός υπολογισμός στις καύσεις για καθαρισμούς, βραχυκυκλώματα γραμμών μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος, ανεξέλεγκτοι χώροι καύσης απορριμμάτων, παραλείψεις ή λάθη εκδρομέων κλπ). Ένα μικρότερο ποσοστό περιπτώσεων περίπου 20% οφείλεται σε κακόβουλες ενέργειες και το υπόλοιπο 45% που καταγράφεται σε άγνωστα αίτια κατανέμεται αναλόγως ανάμεσα στην αμέλεια και την πρόθεση. Συνεπώς, εφόσον το μεγαλύτερο ποσοστό των πυρκαγιών οφείλεται σε αμέλεια, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην ενημέρωση και κινητοποίηση των πολιτών για τον κίνδυνο πρόκλησης πυρκαγιάς από αμέλεια.

Από τα παραπάνω προκύπτει εύλογα το συμπέρασμα ότι η αποτελεσματική αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών επιβάλλει τη λήψη μέτρων με τα οποία επιδιώκεται η άρση των αιτίων που άμεσα ή έμμεσα τις προκαλούν, καθώς και τη δημιουργία όλων εκείνων των

προϋποθέσεων που θα καταστήσουν το έργο της καταστολής περισσότερο αποτελεσματικό.

Τα μέτρα αυτά αφορούν κυρίως:

- Τη χρήση συστημάτων προσδιορισμού κινδύνου πυρκαγιάς, που καθορίζουν χρονικά την πιθανότητα εκδήλωσης της σε μια περιοχή, με σκοπό την άμεση επέμβαση των δυνάμεων καταστολής.
- Την ενημέρωση των πολιτών για τον κίνδυνο πρόκλησης πυρκαγιάς από αμέλεια.
- Την εκτέλεση διαφόρων έργων υποδομής που βοηθούν στην εφαρμογή των σχεδίων καταστολής, όπως:
 - Διανοίξεις και βελτιώσεις δασικών δρόμων και αντιπυρικών ζωνών.
 - Κατασκευή και εγκατάσταση δεξαμενών νερού και παρατηρητήριων στα δάση.
 - Καθαρισμοί δασικής βλάστησης σε περιοχές υψηλού κινδύνου κλπ.

Η Γ.Γ.Π.Π. ως αρμόδιο θεσμοθετημένο επιτελικό όργανο, έχοντας ως δεδομένο ότι η αντιμετώπιση του προβλήματος των δασικών πυρκαγιών προϋποθέτει την κατ' ανάγκη εμπλοκή και συντονισμένη δράση πολλών υπηρεσιών και φορέων και ότι η προληπτική οργάνωση είναι το σημαντικότερο στοιχείο της όλης προσπάθειας, για την προστασία των πολιτών, των οικισμών και των δασών από τις πυρκαγιές, έχει επιλέξει για την αντιμετώπιση του προβλήματος στρατηγικές, που βασίζονται στο διεπιστημονικό σχεδιασμό, την προληπτική οργάνωση και τον κρατικό συντονισμό.

Για ένα καλό σχέδιο πρόληψης δασικών πυρκαγιών απαιτείται (Ξανθόπουλος, 2009):

1. Να αναγνωρισθεί και να καθορισθεί:

- Ποιο είναι το πρόβλημα (συγκεκριμένο αίτιο ή κατηγορία αιτίων).
- Ποια είναι η ομάδα του κοινού στην οποία στοχεύει η προσπάθεια πρόληψης.
- Ποια είναι τα επιθυμητά αποτελέσματα.

2. Να εκπονηθεί ένα πρόγραμμα δράσης το οποίο να καθορίζει:

- Τι τύπου προσπάθεια απαιτείται (πώς θα υλοποιηθεί το έργο).
- Πότε είναι η πιο κατάλληλη εποχή ή χρονική περίοδος.
- Ποιος θα εκτελέσει τις προβλεπόμενες εργασίες του προγράμματος, με ποια μέσα και ποιους πόρους.
- Τον τρόπο μέτρησης και αξιολόγησης των αποτελεσμάτων.

2.1.3 Διαχείριση Κινδύνων –Κρίσεων

Ο όρος διαχείριση κινδύνων και κρίσεων αναφέρεται σε μια ολοκληρωμένη διαδικασία που περιλαμβάνει τον προσδιορισμό του κινδύνου, τον σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων πρόληψης, ετοιμότητας, αντιμετώπισης και αποκατάστασης, καθώς και την αποτίμηση των δράσεων αυτών και την, στη συνέχεια, επικαιροποίηση του σχεδιασμού.

Οι κρίσεις έχουν πολλαπλές διαστάσεις όπως η ασυνέχεια, η απειλή, η ευκαιρία, η αλλαγή, η αβεβαιότητα, η διαταραχή της κανονικότητας, η απομόνωση, η έκπληξη, το αίσθημα επείγοντος, η χρονική πίεση και η εξάντληση, που παρουσιάζονται στη διαχείριση μιας έκτακτης ανάγκης και επηρεάζουν τους φορείς και τα στελέχη τους. Η μελέτη αυτών των παραγόντων βοηθά στην κατανόηση των συνθηκών που οδηγούν σε κρίση, τα διλήμματα και τους μηχανισμούς αντιμετώπισης που αναδύονται και τις στρατηγικές που επιτρέπουν το μετριασμό των επιπτώσεων (Ανδρεαδάκης, 2015).

Εικόνα 23: Μαζική Κατολίσθηση στο Bingham Canyon Mine, Salt Lake City, Utah 2013 (Πηγή: <https://skytruth.org>)

Είναι γεγονός ότι όλες οι ανθρώπινες κατασκευές και δραστηριότητες βρίσκονται σε κίνδυνο, λόγω της πιθανότητας εμφάνισης ενός φυσικού καταστροφικού γεγονότος με σημαντικές συνέπειες (Γκουντρομίχου, 2014).

Ο κίνδυνος στον οποίο είναι εκτεθειμένο το ανθρωπογενές περιβάλλον εξαρτάται από τρεις βασικούς παράγοντες:

- α) Το πλήθος των στοιχείων που εκτίθενται σε κίνδυνο (**E - exposure**).
- β) Την πιθανότητα εκδήλωσης και το μέγεθος του φυσικού φαινομένου που είναι υπεύθυνο για την πρόκληση της καταστροφής (**H-hazard**).
- γ) Την τρωτότητα, δηλαδή την ανεπάρκεια των μέτρων και μέσων προφύλαξης από την καταστροφή και την κοινωνικοοικονομική δυνατότητα του συστήματος που πλήττεται να ανταπεξέλθει στις συνέπειες του καταστροφικού γεγονότος (**V - vulnerability**).

Ο συνολικός κίνδυνος στον οποίον εκτίθεται ένα ανθρωπογενές σύστημα είναι το γινόμενο των τριών προαναφερθέντων παραγόντων. Δεδομένου ότι ο κίνδυνος αυτός θα είναι πάντοτε υπαρκτός, μικρότερος ή μεγαλύτερος, κρίσιμη για την ανθρώπινη δραστηριότητα είναι η μείωση του κινδύνου αυτού ή η προσαρμογή σε αυτόν τον κίνδυνο.

Όπως φαίνεται και από τον μαθηματικό ορισμό του κινδύνου, η μείωσή του είναι δύσκολο να επέλθει από τη μείωση των εκτεθειμένων στοιχείων (**E**) και, δυσκολότερο ακόμα, από την άμβλυνση της πιθανότητας εκδήλωσης του φυσικού φαινομένου (**H**).

Συνεπώς η προσπάθεια θα πρέπει να εστιαστεί στη μείωση της τρωτότητας (**V**) των ανθρωπογενών συστημάτων έναντι των δυνητικών φυσικών καταστροφών. Η προσαρμογή αυτή έχει τρεις βασικές συνιστώσες:

α) Την ενημέρωση και την εκπαίδευση του κοινού έναντι του υπαρκτού κινδύνου. Η ελαχιστοποίηση των απωλειών πραγματοποιείται μέσα από το σχεδιασμό αλλά και την εφαρμογή προγραμμάτων ετοιμότητας (preparedness) τόσο για τις κρατικές υπηρεσίες που θα κληθούν να διαχειριστούν το καταστροφικό γεγονός, όσο και για το γενικό πληθυσμό με σκοπό τον περιορισμό των πρωτογενών συνεπειών (μείωση καταστροφών, ελαχιστοποίηση απωλειών ανθρώπινης ζωής), αλλά και των δευτερογενών συνεπειών (πανικός, αποδιοργάνωση, φήμες, επιδημίες, εγκληματικότητα).

β) Τη λήψη οικονομικών και κοινωνικών μέτρων για τον περιορισμό των δυνητικών συνεπειών. Σημαντικός είναι ο ρόλος της πρόληψης, δηλαδή της ανάληψης δράσης πριν την επέλευση της δυνητικής ανθρώπινης καταστροφής. Σχετικά μέτρα που μπορούν να ληφθούν είναι η κατάρτιση σχεδίων έκτακτης ανάγκης για το συντονισμό της δράσης των αρμοδίων φορέων στην περίπτωση της εκδήλωσης της καταστροφής, οικονομικά κίνητρα προς το γενικό κοινό για την ανθεκτικότερη κατασκευή των περιουσιών του, αλλά και η μείωση της οικονομικής και κοινωνικής τρωτότητας που προέρχεται από το μειωμένο εισόδημα και την ανάδειξη διαφορετικών προτεραιοτήτων εκ μέρους του (ευτελής κατοικία– μετοίκηση σε περιοχές αυξημένης επικινδυνότητας με χαμηλότερες αξίες γης κ.α.).

Παράλληλα, σημαντική είναι η λήψη ανακουφιστικών μέτρων μετά την επέλευση της καταστροφής με σκοπό την αναδιοργάνωση του πληγέντος κοινωνικού και οικονομικού ιστού της περιοχής έτσι ώστε να επιταχυνθεί η ανοικοδόμησή του μέσα από φορολογικές απαλλαγές, αποζημιώσεις, ενισχύσεις, απευθείας δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις και βελτίωση του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού της περιοχής.

γ) Την απόκτηση τεχνολογικών μέσων και υποδομών ικανών να αποτρέψουν τη φυσική καταστροφή ή να αμβλύνουν τις συνέπειές της. Είναι σαφές ότι οι περισσότερες φυσικές καταστροφές είναι πολύ δύσκολα αντιμετωπίσιμες από τα ανθρώπινα τεχνολογικά μέσα. Ωστόσο, μπορούν να δημιουργηθούν υποδομές οι οποίες μπορούν να οδηγήσουν σε σημαντική άμβλυνση των συνεπειών των καταστροφών. Τέτοια έργα υποδομών μπορούν να είναι αντιπλημμυρικά φράγματα, διευθετήσεις ποταμών και χειμάρρων, δημιουργία

αντιπυρικών ζωνών, καθαρισμός των δασικών περιοχών, εγκατάσταση συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης, δημιουργία και πιστή υλοποίηση αντισεισμικών κανονισμών (Γκουντρομίχου, 2014).

2.1.4 Σχεδιασμός και Λήψη Αποφάσεων

Τα στελέχη της διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων, όπως και οι πυροσβέστες, οι γιατροί, οι πολιτικοί επιστήμονες, οι ειδικοί της ψυχικής υγείας και άλλοι, αλληλεπιδρούν με τους ερευνητές για την παρατήρηση, αξιολόγηση και σύνταξη αναλύσεων και αναφορών με συστάσεις και προτάσεις, που αναφέρονται στις δράσεις, στον τρόπο που αυτές πραγματοποιήθηκαν και στην κατανόηση των κατάλληλων λειτουργιών και της αποτελεσματικότητάς τους (Ανδρεαδάκης, 2015).

Τα τελευταία χρόνια υπάρχει μια σαφής και ευδιάκριτη τάση ν' αναγνωρίζεται επίσημα, ένας αναδυόμενος κλάδος επαγγελματιών των διαχειριστών έκτακτης ανάγκης (emergency managers) με στόχο την ανάληψη επιχειρησιακών καθηκόντων.

Οι διαχειριστές έκτακτης ανάγκης υποπίπτουν συχνά σε σφάλματα κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, αφού όχι μόνο αδυνατούν να προσαρμόσουν το ύψος τους στα δεδομένα των διαρκώς μεταβαλλόμενων και πολύπλοκων καταστάσεων που δημιουργούνται, αλλά ακόμη και να τις κατανοήσουν, προκειμένου να προβούν σε ορθολογικές λύσεις.

Δύο βασικά ζητήματα που δεν έχουν αποσαφηνιστεί αναφέρονται στην ποιότητα της εκπαίδευσης και κατάρτισης που παρέχεται στους διαχειριστές έκτακτης ανάγκης και στην κατάλληλη αξιοποίησή τους ώστε να είναι αποδοτικοί. Διεθνώς δεν υπάρχουν πρότυπα ή πρωτόκολλα σχετικά με το πότε οι διαχειριστές θεωρούνται εκπαιδευμένοι και το τι πρέπει να διδάσκεται στα μαθήματα. Επί του παρόντος διατίθενται μια τεράστια ποικιλία σε ό,τι αφορά τη διάρκεια, το περιεχόμενο, τη μεθοδολογία και την ποιότητα των προγραμμάτων κατάρτισης. Υπάρχει μεγάλη μεταβλητότητα σε ότι οι εκπαιδευτές πρέπει να γνωρίζουν και σε ότι οι μαθητές να μαθαίνουν (Χατζοπούλου – Καραμάνου, 2011).

Οι αποτελεσματικές επιχειρήσεις απόκρισης και ανάκαμψης απαιτούν όλα τα μέλη των εμπλεκόμενων οργανισμών να έχουν στη διάθεσή τους ρεαλιστικά, ευέλικτα και απλά εγχειρίδια σχεδιασμού, που να τους παρέχουν γνώση, καθοδήγηση και σημεία αναφοράς κατά τη διάρκεια μιας καταστροφής. Εν συντομία αναφέρονται οι εξής αρχές σχεδιασμού:

- Ο σχεδιασμός είναι μια συνεχής διαδικασία, που προσπαθεί να μειώσει τις άγνωστες παραμέτρους, που υποδεικνύει τις κατάλληλες δράσεις για κάθε περίπτωση και που βασίζεται στο τι είναι πιθανό να συμβεί.
- Η διαδικασία βασίζεται στη γνώση, και πρέπει να εστιάζει σε βασικές αρχές, είναι εν μέρει εκπαιδευτικού χαρακτήρα, και πρέπει να υπερνικά την απροθυμία και να ενθαρρύνει τη συμμετοχή και τη συνεργασία.

Με βάση αυτές τις αρχές, τα επιχειρησιακά στελέχη πρέπει να εστιάζουν στα εγχειρίδια του σχεδιασμού και να προετοιμάζονται για μια ποικιλία θεμάτων καθώς και για την πολυπλοκότητα που παρουσιάζεται στη διαδικασία (Ανδρεαδάκης, 2015).

Εικόνα 24: Δίαυλοι πληροφόρησης της Ομάδας Διαχείρισης Κρίσεων (Φιλολία, 2005)

Δεδομένης της πιθανότητας να γίνουν εσφαλμένες επιλογές στην αντιμετώπιση της καταστροφής, πρέπει να προλαμβάνονται καταστάσεις που οδηγούν σε λάθη στη λήψη αποφάσεων. Οι εμπλεκόμενοι στο συντονισμό, τόσο στο κέντρο επιχειρήσεων, όσο και εκτός, μπορούν να εφαρμόσουν διάφορες μεθόδους για να βελτιώσουν τη λήψη αποφάσεων. Ίσως ο σπουδαιότερος παράγοντας που μπορεί να βελτιώσει σημαντικά τη λήψη αποφάσεων στη διαχείριση κρίσεων είναι η εκπαίδευση του προσωπικού.

Η λήψη απόφασης σε συνθήκες καταστροφής είναι επιστήμη και τέχνη ταυτόχρονα. Η επιστήμη ασχολείται με τη μελέτη γεγονότων και διαδικασιών, ενώ η τέχνη απαιτεί διαίσθηση και ένστικτο, τα οποία δεν διδάσκονται μόνο με τη μελέτη ή την κλασσική εκπαίδευση.

Πολλές πτυχές της αντιμετώπισης της καταστροφής, όπως για παράδειγμα το κόστος αναλώσιμων ή εργασιών, οι επιπτώσεις μιας ασθένειας ή της έκθεσης σε μια χημική ουσία κλπ. μπορούν να αξιολογηθούν κάνοντας χρήση μαθηματικών τύπων ή επιστημονικής γνώσης. Ορισμένες άλλες παράμετροι, όπως η επίδραση της ηγεσίας, η πολυπλοκότητα των δράσεων και η αβεβαιότητα δεν μπορούν να οριστούν με επιστημονικό τρόπο. Αυτές οι παράμετροι αποτελούν το δυσκολότερο τμήμα της λήψης αποφάσεων στη διαχείριση κρίσεων.

Η επιστήμη και η τέχνη της λήψης αποφάσεων είναι αδιαχώριστα στοιχεία της διαχείρισης κρίσεων. Συνεπώς, η εκπαίδευση πρέπει να περιλαμβάνει και τα δυο αυτά στοιχεία. Η

επιστήμη της διαχείρισης κρίσεων μαθαίνεται διαβάζοντας βιβλία, εγχειρίδια και επιστημονικά συγγράμματα. Η τέχνη της διαχείρισης κρίσεων μαθαίνεται μόνο με την εμπειρία. Απαιτεί εξάσκηση στη λήψη αποφάσεων σε πραγματικές συνθήκες, η οποία επιτρέπει στον μαθητευόμενο να κάνει λάθη και να μάθει από τα λάθη του. Οι ασκήσεις πολιτικής προστασίας αποτελούν εξαιρετικές ευκαιρίες εκπαίδευσης στη διαχείριση κρίσεων, καθώς εισάγουν το μαθητευόμενο σε ένα αληθοφανές περιβάλλον, μέσα στο οποίο μπορεί να εξασκηθεί στη λήψη αποφάσεων.

Η εκπαίδευση επιτρέπει στο προσωπικό να αποκτήσει τις ικανότητες εκείνες που χρειάζονται για τη βελτιστοποίηση της λήψης αποφάσεων. Αλλά το σημαντικότερο ρόλο την ώρα της καταστροφής παίζει ο ίδιος ο άνθρωπος, έτσι η συμπεριφορά του προσωπικού που εμπλέκεται στο συντονισμό καθορίζει την έκβαση των επιχειρήσεων. Επίσης, η ευρύτητα σκέψης του προσωπικού που εμπλέκεται στη λήψη αποφάσεων και η ικανότητά τους να αντιλαμβάνονται τις κρίσιμες παραμέτρους, δηλαδή τις παραμέτρους η μεταβολή των οποίων αλλάζει ριζικά την κατάσταση και τις ανάγκες, είναι καθοριστικά στοιχεία για την επιτυχία των επιχειρήσεων (Φιλολία, 2005).

Στο πεδίο της Κοινωνικής Ψυχολογίας και συγκεκριμένα στον τομέα ερευνών της ομαδικής λήψης αποφάσεων, έχει δημιουργηθεί μια ευρεία γωνιακή βάση που αναδεικνύει πολλές πτυχές της λήψης αποφάσεων από πρόσωπα που βρίσκονται υπό πίεση. Ταυτόχρονα έχει διαφανεί ότι οι συλλογικές/ομαδικές αποφάσεις δεν αντισταθμίζουν απαραίτητα τα μειονεκτήματα της προσωπικής λήψης αποφάσεων. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην ανάγκη οι αποφάσεις στην ώρα της κρίσης, να λαμβάνονται χωρίς ποτέ να αγνοείται το θεσμικό πλαίσιο των κυβερνητικών αποφάσεων.

Οι ψυχολόγοι έχουν αναλύσει τη σχέση μεταξύ ανθρώπινου λάθους, τεχνολογίας, οργανωτικής νοοτροπίας και κλιμάκωσης της κρίσης, δίνοντας μια συμπληρωματική προοπτική στις κρίσιμες αποφάσεις (γνωστή ως “φυσική λήψη απόφασης”). Από τις έρευνες φαίνεται ότι οι καλά εκπαιδευμένοι λειτουργοί, στην κρίση λαμβάνουν αποφάσεις με πολύ συγκεκριμένο τρόπο. Συγκρίνουν την εκάστοτε υφιστάμενη κατάσταση με νοητικά πρότυπα άλλων παρόμοιων καταστάσεων και διολισθαίνοντας σε μια πιο οικεία κατάσταση επιλέγουν την αντίστοιχη απόφαση σύμφωνα με τη σχετική εμπειρία. Αυτό δείχνει ότι, η διαδικασία λήψης αποφάσεων σε περίοδο κρίσης, διαφέρει πολύ από την προοδευτική ορθολογιστική διαδικασία που ακολουθείται υπό κανονικές συνθήκες και είναι περισσότερο ευριστικού χαρακτήρα (Ανδρεαδάκης, 2015).

Σύμφωνα με την Μπεργιαννάκη (2007), τα άτομα που θα παρέμβουν στην κρίση πρέπει να ακούνε υπομονετικά, να διευκολύνουν στην επίλυση προβλημάτων παντός είδους και, φυσικά, να έχουν εκπαιδευτεί και να έχουν εξασκηθεί στις βασικές αρχές της Ψυχοτραυματολογίας. Οι ειδικές γνώσεις που πρέπει να έχουν όλοι οι διαχειριστές της κρίσης είναι:

- Στοιχεία διασυνδετικής ψυχιατρικής.
- Στοιχεία Ψυχιατρικής Τραυματολογίας.
- Στοιχεία Γενικής Ψυχοθεραπευτικής.

- Στοιχεία ειδικών ψυχοθεραπευτικών παρεμβάσεων.
- Πρώτες ιατρικές βοήθειες.
- Στοιχεία οργάνωσης καταυλισμού και ομάδων.
- Στοιχεία συντονισμού παρέμβασης.
- Βασικά στοιχεία μεθόδου επικοινωνίας με τα Μ.Μ.Ε.
- Μέθοδος για κατάλληλη τηλεοπτική επικοινωνία με το κοινό.

Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί ότι υπάρχουν έργα στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα "HORIZON 2020" που αποσκοπούν στη δημιουργία μιας πλατφόρμας εμπειρογνωμόνων που θα εστιάζεται στο ρόλο της κουλτούρας στη μείωση του κινδύνου καταστροφής. Ένα από αυτά τα προγράμματα ονομάζεται **EDUCEN**: «Καταστροφές σε αστικά κέντρα στην Ευρώπη: Δίκτυο Πολιτισμικών Εμπειρογνωμόνων (Πόλεις – Πολιτισμός – Καταστροφές)». Το έργο αποσκοπεί στην αναγνώριση δράσεων προκειμένου η ιδιαίτερη κουλτούρα και η πολιτισμική διαφορετικότητα να αξιοποιηθούν, γνωστικά και πρακτικά, για την πρόληψη, το μετριασμό, την αντιμετώπιση και την προσαρμογή σε κινδύνους καταστροφής.

Η ενσωμάτωση της πολιτισμικής διαφορετικότητας στις προσπάθειες για τη μείωση του κινδύνου καταστροφής θα οδηγήσει σε πιο προσαρμοστικές πόλεις, που θα είναι σε θέση να ανταποκριθούν πιο αποτελεσματικά στις ανάγκες ομάδων και υποομάδων με διαφορετικά πολιτισμικά χαρακτηριστικά, κατά τη φάση της παροχής βοήθειας μετά από μια καταστροφή και συνακόλουθα σε μικρότερους χρόνους απόκρισης και χαμηλότερο αριθμό απωλειών.

Πάντως, όλα δείχνουν ότι οι κίνδυνοι που θα κληθεί να αντιμετωπίσει ο άνθρωπος στις επόμενες δεκαετίες θα είναι πρωτόγνωροι και σε ποιότητα και σε μέγεθος. Ενδεικτικές άλλωστε είναι και οι δράσεις που όρισε η 3η Διεθνής Σύνοδος Κορυφής του ΟΗΕ στην Ιαπωνία το 2015.

Κεφάλαιο 3

3.1 Εθελοντισμός

Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Εθελοντισμού, ο εθελοντισμός είναι μέσο για την επίτευξη της κοινωνικής ενσωμάτωσης και κοινωνικής ολοκλήρωσης και συμβάλλει στην κοινωνική συνοχή, δημιουργώντας δεσμούς εμπιστοσύνης και αλληλεγγύης επενδύοντας στο κοινωνικό κεφάλαιο.

Είναι ένας από τους τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι όλων των κοινωνικό-οικονομικών τάξεων και ηλικιών μπορούν να συμβάλλουν στη θετική εξέλιξη και αλλαγή, μπορεί να αξιοποιηθεί ως εργαλείο προώθησης της ενεργής και υπεύθυνης κοινωνικής συμμετοχής και των κοινωνικών δικτύων του ατόμου, ενώ συνιστά μείζονα δύναμη ενδυνάμωσης της τοπικής ανάπτυξης και της Κοινωνίας Των Πολιτών. Με τον όρο Κοινωνία Των Πολιτών εννοούνται μορφές κοινωνικής δράσης ατόμων ή ομάδων που δεν συνδέονται ούτε διοικούνται από το κράτος. Σε ένα ευρύτερο πλαίσιο η Κοινωνία Των Πολιτών ερμηνεύεται ως «σύνολο μη κυβερνητικών οργανώσεων και θεσμών που εκπροσωπούν τα συμφέροντα και τη θέληση των πολιτών».

Έτσι, σε μια εποχή ολοένα και αυξανόμενων φυσικών, τεχνολογικών και Na Tech καταστροφών, η έννοια του εθελοντισμού αποκτά εξέχουσα σημασία υπογραμμίζοντας την ανάγκη για κοινωνική αλληλεγγύη και ανιδιοτελή προσφορά στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας, όπου η άμεση παροχή βοήθειας κατά την εκδήλωση τέτοιων φαινομένων είναι ιδιαίτερα επιτακτική.

3.2 Εθελοντισμός Π.Π. στην Ελλάδα

Η Γ.Γ.Π.Π., αποτελεί τον εθνικό φορέα ένταξης Εθελοντικών Οργανώσεων και Ειδικευμένων Εθελοντών στο Μητρώο που τηρεί για την υλοποίηση του παραπάνω σκοπού. Οι Εθελοντικές Οργανώσεις και οι Ειδικευμένοι Εθελοντές περιλαμβάνονται στο δυναμικό της Πολιτικής Προστασίας αναλαμβάνοντας την υποστήριξη δράσεων πρόληψης, αντιμετώπισης και αποκατάστασης καταστροφών.

Στο Μητρώο Εθελοντικών Οργανώσεων μπορούν να ενταχθούν νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα καθώς και ομάδες εθελοντών που δραστηριοποιούνται στα πλαίσια των ΟΤΑ, εφόσον προκύπτει από το καταστατικό τους ή από την αποδεδειγμένη δράση τους κατά το πρόσφατο παρελθόν η δραστηριοποίησή τους στον τομέα της πολιτικής προστασίας.

Στο Μητρώο Εθελοντικών Οργανώσεων εντάσσονται φυσικά πρόσωπα τα οποία είτε λόγω της φύσεως της επαγγελματικής ή επιστημονικής τους ενασχόλησης είτε λόγω ύπαρξης αποδεδειγμένης εμπειρίας, μπορούν να ανταποκριθούν με πληρότητα στα

καθήκοντα πρόληψης, αντιμετώπισης και αποκατάστασης φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών.

Σημειώνεται ότι στις Εθελοντικές Οργανώσεις και στους ειδικευμένους εθελοντές περιλαμβάνονται και όσοι δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο της αποστολής του Πυροσβεστικού Σώματος, με εξαίρεση εκείνους που υπάγονται στη ρύθμιση του Ν.1951/1991. Με το Νόμο 3013/2002 περί Αναβάθμισης της Πολιτικής Προστασίας θεσμοθετήθηκε το Σύστημα Εθελοντισμού Πολιτικής Προστασίας (Σ.Ο.Π.Π.) για την αντιμετώπιση φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών, το οποίο λειτουργούσε πιλοτικά ήδη από το 2001.

Ειδικότερα, το άρθρο 14 του Ν.3013/2002, όπως συμπληρώθηκε με την παρ.3 του άρθρου 27 του Ν. 3536/2007 και τροποποιήθηκε τη διάταξη της παρ. 3 του αρ. 18 Ν. 3613/2007, ρυθμίζει τα ακόλουθα θέματα:

- Την τήρηση Μητρώου Εθελοντικών Οργανώσεων Πολιτικής Προστασίας και Μητρώου Ειδικευμένων Εθελοντών καθώς
- Τις γενικότερες προϋποθέσεις για την εγγραφή στα παραπάνω μητρώα.
- Την επιχειρησιακή ένταξη των Ε.Ο. στα ΣΟΠΠ (Συντονιστικά Όργανα Πολιτικής Προστασίας).
- Την ενίσχυση των δράσεων των Ε.Ο. και την παροχή εξοπλισμού και μέσων.
- Την πρόβλεψη έκδοσης κανονιστικών πράξεων με σκοπό την ολοκλήρωση του θεσμικού πλαισίου του εθελοντισμού σε θέματα που αφορούν: 1) την εγγραφή, κατάταξη, αξιολόγηση των εθελοντικών οργανώσεων, 2) την εκπαίδευση και πιστοποίησή των εθελοντών, 3) την ασφαλιστική τους κάλυψη και αποζημίωση.

Με το Ν. 3013/2002 ορίστηκε η συμμετοχή εκπροσώπων Ε.Ο. και σε κάθε Συντονιστικό Τοπικό Όργανο (Σ.Τ.Ο.).

Η προσπάθεια αυτή σηματοδοτεί την αποφασιστικότητα της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας να ακολουθήσει τα μηνύματα της νέας εποχής ως προς:

- Την οργάνωση της κοινωνίας σε δίκτυα.
- Την οριζόντια επικοινωνία των πολιτών.
- Την ανάδειξη της αποτελεσματικότητας των Εθελοντικών Οργανώσεων και των δυνατοτήτων παρέμβασης που έχουν οι μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και η Κοινωνία Των Πολιτών τον 21ο αιώνα.

Είναι γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια το εθελοντικό κίνημα γνώρισε ιδιαίτερα μεγάλη ανάπτυξη. Είναι όμως και κοινός τόπος ότι υπάρχει ακόμα δρόμος για την εμπέδωση της εθελοντικής συνείδησης στην ελληνική κοινωνία. Λόγω έλλειψης της σχετικής κουλτούρας, των δομών αξιοποίησης εκ μέρους των κρατικών φορέων και του σχετικά βραχύχρονου βίου τους, οι εθελοντικές ομάδες και οργανώσεις εμφανίζουν συχνά έλλειψη συνοχής, τόσο ως προς τη σύνθεση, τις δομές, τους στόχους, τις μεθόδους και τις πρακτικές τους, όσο και ως προς τον κεντρικό συντονισμό και τα στοιχεία που διέπουν τη σύσταση και τη

λειτουργία τους. Αυτό σε μεγάλο βαθμό ισχύει και για τις περισσότερες από τις εθελοντικές οργανώσεις που έχουν δράση στην Πολιτική Προστασία (Πάτας, 2007).

Εικόνα 25: Εκπαίδευση Εθελοντών Π.Π. Νέας Φιλαδέλφειας το 2011. (Πηγή: Αρχείο Ομатурλόγλου Δημήτριος)

Εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσιάζει και ο θεσμός του εθελοντή πυροσβέστη με σκοπό την ενίσχυση της πυροπροστασίας με τη συμμετοχή εθελοντών πολιτών όπως αυτός προβλέπεται από τον Ν.4029/2011, ο οποίος ορίζει τη διαδικασία σύστασης οργάνωσης, λειτουργίας και κατάρτισης εθελοντικών πυροσβεστικών σταθμών ή κλιμακίων που μπορούν να συσταθούν σε Δήμους ή Συνδέσμους Δήμων.

3.2.1 Ο Θεσμός του Εθελοντή Πυροσβέστη του Πυροσβεστικού Σώματος

Στο Πυροσβεστικό Σώμα, από τις αρχές της δεκαετίας 1990, καθιερώθηκε ο θεσμός του Εθελοντή Πυροσβέστη με το Νόμο 1951/1991 «Καθιέρωση του θεσμού του Εθελοντή Πυροσβέστη και άλλες διατάξεις» και το Π.Δ. 32/1992 «Κανονισμός οργάνωσης και λειτουργίας Εθελοντικών Πυροσβεστικών Σταθμών και Κλιμακίων».

Η αποστολή του εθελοντή πυροσβέστη είναι η ασφάλεια και προστασία της ζωής και της περιουσίας των πολιτών και του Κράτους, του φυσικού περιβάλλοντος και ιδίως του δασικού πλούτου της χώρας, από τους κινδύνους των πυρκαγιών, θεομηνιών και άλλων καταστροφών. Η ανωτέρω αποστολή ασκείται στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του Πυροσβεστικού Σώματος. Οι εθελοντές πυροσβέστες διέπονται πλέον από το νέο Νόμο 4029/2011 «Εθελοντισμός στο Λιμενικό Σώμα – Ελληνική Ακτοφυλακή και στο Πυροσβεστικό Σώμα και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α'245), ο οποίος εκδόθηκε στις 22-11-2011 και καταργήθηκε το προαναφερόμενο θεσμικό πλαίσιο.

Ο νέος Νόμος έχει ως σκοπό να αναβαθμίσει και να προωθήσει το θεσμό του εθελοντή πυροσβέστη. Πιο συγκεκριμένα στα άρθρα του εμπεριέχονται διατάξεις αναφορικά με την αποστολή και τα καθήκοντα του εθελοντή πυροσβέστη, την προαγωγή του, την παροχή ηθικών και υλικών αμοιβών κ.α.

Μία σημαντική καινοτομία του νέου Νόμου είναι η εκπαίδευση του εθελοντή πυροσβέστη η οποία πλέον θα έχει ελάχιστη διάρκεια 120 ωρών σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο, θα του χορηγείται πιστοποίηση ολοκλήρωσης αυτής με στόχο την εξοικείωσή του με το αντικείμενο του πυροσβεστικού έργου που πρόκειται να αναλάβει.

Εικόνα 26: Εκπαίδευση Ε.Ο στον 6ο Π.Σ. Αθηνών, 2014. (Πηγή: Αρχείο Ομουργλόγλου Δημήτριος)

Είναι άξιο να τονιστεί ότι ζητήματα ασφαλιστικής κάλυψης και αστικής ευθύνης των εθελοντών πυροσβεστών έναντι τρίτων, καλύπτονται από τις διατάξεις των άρθρων 18 και 21 του εν λόγω. Οι Εθελοντές Πυροσβέστες εκτελούν τις προβλεπόμενες τρεις (3) οκτάωρες υπηρεσίες τους σε Επαγγελματικές και Εθελοντικές Πυροσβεστικές Υπηρεσίες.

Προβλέπονται επίσης στο Ν. 4029/2011 διατάξεις που αφορούν την ίδρυση, προαγωγή Εθελοντικών Πυροσβεστικών Υπηρεσιών (Εθελοντικοί Πυροσβεστικοί Σταθμοί Α΄ και Β΄ Τάξης και Εθελοντικά Πυροσβεστικά Κλιμάκια) και τις αρμοδιότητές τους. Οι Εθελοντικές Πυροσβεστικές Υπηρεσίες υπάγονται διοικητικά και επιχειρησιακά στην Επαγγελματική Πυροσβεστική Υπηρεσία, στην περιοχή της οποίας εδρεύουν. Τα όρια δράσης τους καθορίζονται με απόφαση του διοικητή της Περιφερειακής Διοίκησης Πυροσβεστικών Υπηρεσιών, στην περιοχή της οποίας εδρεύουν.

3.2.2 Ελλάδα: Δράσεις των εθελοντών Πολιτικής Προστασίας.

Προκειμένου να κατανοηθεί ο ρόλος του εθελοντισμού στην ελληνική πολιτική προστασία, είναι απαραίτητο να γίνει μια παρουσίαση των κινήτρων του εθελοντισμού. Βασικότερα από αυτά είναι:

- Η έκφραση αλtruισμού και ανθρωπισμού.
- Η έμφυτη επιθυμία προσφοράς.
- Η απόκτηση νέων δεξιοτήτων και γνώσεων.
- Η εκπαίδευση και η βελτίωση καριέρας.

- Η διεύρυνση της κοινωνικής ζωής και η απόκτηση κοινωνικής ταυτότητας.
- Η ενδυνάμωση των διαπροσωπικών σχέσεων.
- Η αυτοπροστασία.
- Η αυτοβελτίωση και η ανάπτυξη αυτοπεποίθησης.
- Η διέξοδος από την καθημερινότητα.

Φυσικά τα οφέλη του εθελοντισμού είναι πολλά και συνάδουν με τα κίνητρα που ωθούν στην εθελοντική προσφορά. Βασικότερα από αυτά είναι:

- Η ενίσχυση της αλληλεγγύης.
- Η δημιουργία δεσμών εμπιστοσύνης.
- Η ενδυνάμωση της τοπικής ανάπτυξης και της κοινωνίας των πολιτών.
- Το γεγονός ότι δεν υποκαθιστά, αλλά συμπληρώνει τις κρατικές δομές.

Είναι σημαντικό επίσης να τονιστεί η ενίσχυση των γνώσεων του εθελοντή σε σχέση με την Πολιτική Προστασία αναφορικά με την περιοχή δράσης, την τοπογραφία, το περιβάλλον την κουλτούρα και την ιστορία του τόπου και των ανθρώπων που κατοικούν σε αυτόν.

Στον παρακάτω πίνακα γίνεται μια καταγραφή του αριθμού των εθελοντικών ομάδων ΠΠ που δραστηριοποιούνται μέχρι σήμερα στη χώρα μας. Ο αριθμός αυτών ανέρχεται στις 460 με 129 ειδικευμένους εθελοντές.

Κατανομή Εθελοντικών Ομάδων	Αριθμός Ομάδων
Αν. Μακεδονία και Θράκη	40
Κεντρική Μακεδονία	76
Δυτική Μακεδονία	21
Ήπειρο	20
Θεσσαλία	30
Νησιά Β. Αιγαίου	37
Ιόνια Νησιά	19
Κεντρική Ελλάδα	36
Δυτική Ελλάδα	22
Αττική	83
Πελοπόννησος	35
Νησιά Ν. Αιγαίου	17
Κρήτη	24

Πίνακας1:Πηγή:<http://civilprotection.gr/el/%CE%BC%CE%B7%CF%84%CF%81%CF%8E%CE%BF%CE%B5%CE%B8%CE%B5%CE%BB%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD%CE%BF%CF%81%CE%B3%CE%B1%CE%BD%CF%8E%CF%83%CE%B5%CF%89%CE>

Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα ΠΡΟ.ΤΕ.Κ.ΤΑ

Βέβαια, υπάρχουν εκπαιδευτικά προγράμματα εθελοντικής δράσης που συνδυάζουν πολλούς από τους παραπάνω τομείς. Ένα τέτοιο επιτυχημένο παράδειγμα και μια αξιέπαινη προσπάθεια αποτελεί το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Εθελοντικής Δράσης για την Διαχείριση Κινδύνων και Κρίσεων και Αντιμετώπιση Εκτάκτων Αναγκών **«Προστατεύω τον εαυτό μου και τους άλλους»** (ΠΡΟ.ΤΕ.Κ.Τ.Α.). Το πρόγραμμα στοχεύει στην εκπαίδευση Εθελοντών για την απόκτηση δεξιοτήτων Διαχείρισης Κινδύνων και Κρίσεων και Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών. Υλοποιείται σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και άλλους φορείς (Νοσοκομεία, ΔΕΚΟ, Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης κ.α.). Συγκεκριμένα, διοργανώνεται υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και φορείς του είναι:

- Το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας / Κινητή Ομάδα Αντιμετώπισης Καταστροφών.
- Το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών/ Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (Ο.Α.Σ.Π.).
- Το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων/ Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
- Το Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης / Πυροσβεστικό Σώμα.
- Το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης (Διοικητικά)
- Το Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής/Λιμενικό Σώμα-Ελλ. Ακτ.
- Το Υπουργείο Εθνικής Αμύνης / την Πολεμική Αεροπορία (Κ.Ο.Μ.Α.Κ.).
- Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (Ε.Ε.Σ.) και
- Τα Προγράμματα Ανάπτυξης, Κοινωνικής Στήριξης και Ιατρικής Συνεργασίας/ PRAKSIS.

Βασικές θεματικές ενότητες του προγράμματος:

- Γνωσιακές παράμετροι του κινδύνου (Στρατηγικές λύσης προβλήματος/Λήψης απόφασης - Διαχείριση πληροφορίας - Λειτουργία σε ομάδες - Ψυχοκοινωνική στήριξη πληγέντων – Διαχείριση πανικού).
- Πυρκαγιές - Πλημμύρες - Ακραία καιρικά φαινόμενα.
- Σεισμοί – Διασώσεις.
- Θαλάσσια ναυτικά ατυχήματα - Προστασία θαλασσίου περιβάλλοντος.
- Πρώτες βοήθειες – Διαχείριση καταυλισμών.
- Εθελοντική δράση Πολιτικής Προστασίας.

Εικόνα 27: Εξαμηνιαία Εκπαίδευση ΠΡΟ.Τ.Ε.Κ.Τ.Α. στους Αμπελόκηπους/ Το Δημοτικό Διαμέρισμα Αθηνών, 2011. (Πηγή: Αρχείο Ομουρλόγλου Δημήτριος)

Από το 2001, οπότε και άρχισε να λειτουργεί το πρόγραμμα, μέχρι σήμερα έχουν εκπαιδευτεί περί τους 8500 εθελοντές σε 210 Δήμους της Επικράτειας και έχουν υλοποιηθεί σε συνεργασία με το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης 20 ημερίδες και διημερίδες για την επιμόρφωση 2500 στελεχών της Δημόσιας Διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε θέματα διαχείρισης κινδύνου.

Τέλος, μέσω του προγράμματος, έχουν υλοποιηθεί σεμινάρια εκπαίδευσης εργαζομένων σε Νοσοκομεία, ΔΕΚΟ και άλλους φορείς.

3.3 Ευρωπαϊκά Προγράμματα Πολιτικής Προστασίας και Νέες Τεχνολογίες

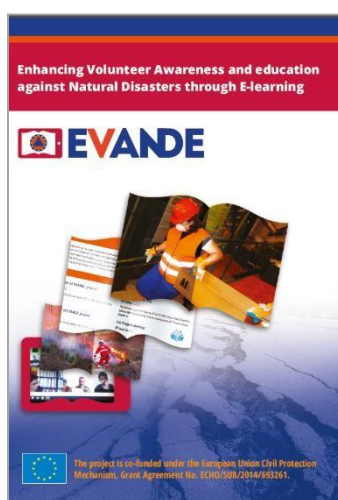
3.3.1 Ευρωπαϊκά Προγράμματα Πολιτικής Προστασίας

Στο πλαίσιο της αναγκαιότητας για εκπαίδευση των Εθελοντών Πολιτικής Προστασίας χρηματοδοτήθηκε από το CP Financial Instrument το έργο EVANDE (Enhancing Volunteer Awareness and education against Natural Disasters through E-learning).

Το έργο ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2015 και ολοκληρώθηκε στις 31 Δεκεμβρίου 2016 (<http://www.evande.eu>). Στο πλαίσιο του έργου EVANDE δημιουργήθηκε μία εκπαιδευτική πλατφόρμα (<http://evande.coursevo.com>), η οποία εμπεριέχει τεύχη, εισηγήσεις, εργασίες, ασκήσεις, πηγές και ερωτηματολόγιο αυτοαξιολόγησης. Στόχος της πλατφόρμας αυτής είναι να εκπαιδεύσει τους εθελοντές πολιτικής προστασίας και τα στελέχη της τοπικής αυτοδιοίκησης σε θέματα διαχείρισης φυσικών καταστροφών (σεισμών, δασικών πυρκαγιών και πλημμυρών).

Εικόνα 28: Evande Project (Πηγή: http://www.evande.eu/?page_id=157)

Εικόνα 29: EVANDE – Enhancing Volunteer Awareness and Education against Natural Disasters through E- learning (Πηγή: <http://evande.coursevo.com/>)

3.3.2 Πολιτική Προστασία: Επιστήμη και Τεχνολογία

Την τελευταία δεκαετία γίνονται προσπάθειες να ενταχθούν δυναμικά οι νέες τεχνολογίες στην Πολιτική Προστασία προκειμένου αυτή να γίνει πιο δραστική και αποτελεσματική. Έτσι άλλωστε εξηγείται η ετήσια διεξαγωγή συνεδρίων που έχουν σχετική θεματολογία με συνεχώς αυξανόμενη συμμετοχή και εντυπωσιακή την παρουσία καινοτόμων προτάσεων. Χαρακτηριστικά είναι τα συνέδρια που διεξάγονται από το Safe Greece, έναν Μη Κερδοσκοπικό Οργανισμό που απασχολείται αποκλειστικά με τις Νέες Τεχνολογίες και την Πολιτική Προστασία.

Κάθε χρόνο το Safe Greece φιλοξενείται σε διαφορετική πόλη της χώρας και “βαφτίζεται” με το όνομά της. Μέχρι τώρα έχουν διεξαχθεί 3 συνέδρια (Safe Rhodes 2014, Safe Chania 2015, Safe Evros 2016) ενώ επίκεινται το 4ο που θα διεξαχθεί τον Ιούνιο του 2017 στην Αθήνα με τον τίτλο Safe Athens 2017 και το 5ο Safe Kozani το 2018 στη Κοζάνη.

Εικόνα 30: Συνέδρια Safe greece (Πηγή: <http://safegreece.gr/>)

3.3.2.1 Drones

Ένα από τα πιο καινοτόμα εγχειρήματα για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών, όπως είναι οι δασικές πυρκαγιές, είναι η εισαγωγή των drones (μη επανδρωμένα αεροσκάφη μικρών διαστάσεων) στους κόλπους του Π.Σ. Αντικείμενο είναι η ανάπτυξη ενός «ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος συντονισμού δυνάμεων του Πυροσβεστικού Σώματος και ενημέρωσης πολιτών», ένα σύστημα με τεράστιες δυνατότητες αποτελούμενο από εξοπλισμό και λογισμικό που θα παρέχει πληροφοριακή υποστήριξη στις αρμόδιες υπηρεσίες της Πυροσβεστικής.

Εικόνα 31: *Πυροσβεστικό drone* (Πηγή: <http://www.dronesmania.gr/476/erchonte-ta-pirosvestika-drones/>)

Συγκεκριμένα, τα drones που θα πετούν θα είναι εξοπλισμένα με προηγμένα συστήματα παροχής γεωγραφικών πληροφοριών και επικοινωνίας και θα έχουν τη δυνατότητα να αποστέλλουν σε πραγματικό χρόνο χαρτογραφικά δεδομένα και περιγραφικές χωρικές πληροφορίες τρισδιάστατης (3D) απεικόνισης. Θα ενημερώνουν το κέντρο της Πυροσβεστικής σε πραγματικό χρόνο (real time) πόσοι επιχειρησιακοί πόροι είναι διαθέσιμοι για να ανταποκριθούν στην κατάσβεση πυρκαγιάς, ενώ τα λογισμικά συστήματα θα αναπτύσσουν επιχειρησιακό σχεδιασμό – βάσει και των δεδομένων που θα λαμβάνουν και από τα drones. Παράλληλα, θα μπορούν να διατίθενται για εκπαίδευση και ανάπτυξη εφαρμογών.

3.3.2.2 "Ιπτάμενοι" Πυροσβέστες (Jet packs)

Οι δυνατότητες της τεχνολογίας και τα όρια αξιοποίησής της στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας φαίνεται ότι αποτελούν μη μετρήσιμα μεγέθη. Σε ένα τέτοιο αισιόδοξο συμπέρασμα θα μπορούσε να καταλήξει κανείς παρακολουθώντας τους "Ιπτάμενους" Πυροσβέστες που ανέλαβαν δράση σε οδική αρτηρία του Dubai για την κατάσβεση φλεγόμενου αυτοκινήτου.

Αυτό δεν ήταν τίποτα άλλο από μια επίδειξη της Διεύθυνσης Πολιτικής Άμυνας του Ντουμπάι που εξοπλίζει τους πυροσβέστες της με jet packs για την καταπολέμηση των πυρκαγιών στους ουρανοξύστες της πόλης και όχι μόνο.

Εικόνα 32: *"Ιπτάμενος" Πυροσβέστης στο Dubai* (Πηγή: <http://www.klik.gr/gr/el/wtf/oi-iptamenoi-purosbestes-tou-dubai/>)

Συγκεκριμένα, σε ένα βίντεο επίδειξης της πυροσβεστικής υπηρεσίας της χώρας, ένας πυροσβέστης χρησιμοποιεί το τζετ-σκι για να σπεύσει στο σημείο της φωτιάς και στη

συνέχεια υψώνεται με το jetpack ως το φλεγόμενο αυτοκίνητο, ρίχνοντάς του νερό, πολύ πριν φτάσουν οδικώς οι συνάδελφοί του.

Προνοώντας, λοιπόν, για τέτοιου είδους περιστατικά, το Ντουμπάι προέβη σε αυτή τη φουτουριστική λύση παραγγέλλοντας το σύστημα Dolphin: Έναν συνδυασμό jet ski και jet pack που επιτρέπει στους πυροσβέστες να προσεγγίζουν τις γέφυρες από θαλάσσης και να απογειώνονται ως το ύψος της γέφυρας, μαζί με τη σωλήνα εκ ροής τους, για να εκτοξεύσουν θαλασσινό νερό υπό πίεση.

Δεν είναι πρώτη φορά που το Ντουμπάι αξιοποιεί jet packs για την αντιμετώπιση κρίσεων. Το 2015, η χώρα αγόρασε jet packs τουρμπίνων αέρα, με τα οποία ειδικά εκπαιδευμένοι χειριστές, μπορούν να διασώσουν ανθρώπους από ουρανοξύστες, των οποίων όλες οι υπόλοιπες έξοδοι είναι αποκλεισμένες από τη φωτιά ή από κάποια άλλη καταστροφική διαδικασία.

Κεφάλαιο 4

Η παρούσα έρευνα εντάσσεται στο πλαίσιο εκπόνησης διπλωματικής εργασίας του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και διεξήχθη κατά την περίοδο Οκτώβριος 2016 – Φεβρουάριος 2017 προκειμένου να διερευνηθεί το επίπεδο κατάρτισης των πυροσβεστών Π.Π. και των εθελοντών πυροσβεστών στην Ελλάδα.

Για τη συλλογή των στοιχείων δημιουργήθηκαν δύο ερωτηματολόγια. Το πρώτο δείγμα αποτέλεσαν Πυροσβέστες από 21 Πυροσβεστικές Υπηρεσίες σ' όλο τον Νομό Αττικής, ενώ το δεύτερο δείγμα Εθελοντές Πυροσβέστες ΠΠ από 23 εθελοντικές ομάδες Π.Π. απ' όλη τη χώρα.

Οι ερωτήσεις σχεδόν όλες ήταν με επιλογή απαντήσεων (multiple choice) και οι απαντήσεις των ερωτηματολογίων ήταν κυρίως κλειστές (τύπου Ναι - Όχι).

Παράλληλα στο πλαίσιο της διατριβής αναλύθηκε περίπτωση μελέτης (case study) που αφορά στην οργάνωση, ετοιμότητα και κατάρτιση των φορέων Π.Π. στη Χιλή.

4.1 Μελέτη Περίπτωσης (Case Study)

Σεισμός στη Χιλή 8,3 R στις 16-09-2015

Γεωγραφικά στοιχεία:

Η Χιλή, ή επίσημα Δημοκρατία της Χιλής (Ισπανικά: Chile, ή República de Chile, είναι χώρα της Νότιας Αμερικής που καταλαμβάνει στενή παραλιακή λωρίδα μεταξύ των Άνδεων και του Ειρηνικού ωκεανού. Συνορεύει ανατολικά με την Αργεντινή, βορειοανατολικά με τη Βολιβία και βόρεια με το Περού. Η έκτασή της είναι 756.950 τ.χλμ. και ο πληθυσμός της ανέρχεται σε 18.191.884 κατοίκους. Η πρωτεύουσα είναι το Σαντιάγο, το οποίο συγκεντρώνει το ένα τρίτο του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Μεγάλες πόλεις επίσης είναι το Βαλπαράϊσο, η Αντοφαγάστα και το Κονσεπσιόν.

Η Χιλή καταλαμβάνει μια ασυνήθιστα μακρόστενη λωρίδα στεριάς από βορρά προς νότο, συνολικά 4.630χλμ., ενώ το μέσο πλάτος της είναι μόλις 175χλμ. Η χώρα, επειδή εκτείνεται σε αρκετά μεγάλο γεωγραφικό πλάτος, καλύπτει σημαντικό φάσμα κλιματολογικών συνθηκών που προσφέρουν στην χώρα φυσική ποικιλομορφία. Στα Βόρεια, στην έρημο Ατακάμα, όπου δεσπόζουν περιοχές άφθονες σε ορυκτό πλούτο, το κλίμα είναι ξηρό.

Στις κεντρικές περιοχές, που είναι συγκεντρωμένο το μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού της χώρας, επικρατεί μεσογειακό κλίμα. Αντιθέτως, στο Νότο, που χαρακτηρίζεται από

πυκνές δασικές εκτάσεις με λίμνες, φιόρδ, ηφαίστεια, ακρωτήρια και μικρά νησιά, η υγρασία είναι έντονη με συνεχείς βροχοπτώσεις.

Στον οικονομικό τομέα, ο πρωτογενής τομέας συνδυάζει τη γεωργία (σιτάρι, αμπέλια), την κτηνοτροφία (βοοειδή, πρόβατα) και την αλιεία, ενώ η εξόρυξη ορυκτού πλούτου, όπως του σιδήρου και κυρίως χαλκού, στην παραγωγή του οποίου είναι η πρώτη χώρα παγκοσμίως.

Πριν την άφιξη των Ισπανών αποίκων τον 16^ο αιώνα, η Βόρεια Χιλή βρίσκονταν υπό τον έλεγχο των Ίνκας, ενώ στο κεντρικό και Νότιο τμήμα κατοικούσαν πληθυσμοί της φυλής Μαπούτσε. Το 1810 η Χιλή ανακηρύχθηκε ανεξάρτητη χώρα και το 1818 αποτίναξε πλήρως την ισπανική επικυριαρχία.

Το χρονικό του σεισμού:

Πολύ ισχυρή σεισμική δόνηση μεγέθους 8,3 βαθμών της κλίμακας Ρίχτερ (σύμφωνα με το αμερικάνικο USGS), σημειώθηκε στις 16/09/2015 περί 01:54 τοπική ώρα (01:54 ώρα Ελλάδος), σε υποθαλάσσια περιοχή, κοντά στις ακτές της κεντρικής Χιλής - 5 νεκροί ενώ 1 εκατ. άνθρωποι απομακρύνθηκαν από τα σπίτια τους, λόγω του συναγερμού για τσουνάμι. Το επίκεντρο της δόνησης ήταν 228χλμ. βορειοδυτικά της πρωτεύουσας Σαντιάγο, 46χλμ. δυτικά της πόλης Ιλλαπέλ και 68χλμ. βορειοδυτικά της πόλης Σαλαμάνκα. Το εστιακό βάθος του σεισμού υπολογίστηκε στα 12,5χλμ. σύμφωνα με το USGS.

Οκτώ περίπου ώρες μετά το χτύπημα του σεισμού, οι αρχές προχώρησαν σε άρση της προειδοποίησης για τσουνάμι, ωστόσο ακόμα υπήρχε πιθανότητα δημιουργίας μεγάλων κυμάτων στις ακτές της Χιλής και του Περού, της Χαβάης, της Καλιφόρνιας, και της Νέας Ζηλανδίας, σύμφωνα με το παρατηρητήριο τσουνάμι του Ειρηνικού Ωκεανού.

Νωρίτερα, αναφορές υπήρχαν για κύματα ύψους έως και 4,5 μέτρα σε ορισμένες περιοχές της Χιλής. Όπως έγινε γνωστό 5 άτομα έχασαν τη ζωή τους, ενώ τουλάχιστον 1 εκατ. κάτοικοι έχουν εγκαταλείψει τις εστίες τους, καθώς το ύψος κύματος του τσουνάμι που έπληξε την πόλη Κοκίμπο έφτασε τα 4,5 μέτρα με αποτέλεσμα να προκληθούν σοβαρές πλημμύρες σε σπίτια και δρόμους της πόλης.

Εικόνα 33: Επίκεντρο Σεισμού στη Χιλή (Πηγή:

<http://www.newsbomb.gr/kosmos/news/story/625098/megalos-seismos-8-3-rixter-sti-xili>)

Διαχείριση της έκτακτης ανάγκης στις 16/09/2015

Ο αριθμός των θυμάτων περιορίστηκε στα δέκα άτομα. Σύμφωνα με τον πρόξενο της Χιλής στην Ελλάδα Martin Donoso Plate παρά τους μεγάλους καταστροφικούς σεισμούς οι φορείς Άμεσης Επέμβασης λειτουργούν πλέον πιο οργανωμένα με περισσότερη εμπειρία και τεχνογνωσία, από τις συνεχείς εκπαιδεύσεις στη Χιλή, αλλά και την ανταλλαγή εμπειρογνομώνων από το εξωτερικό και κυρίως την Αμερική και την Τουρκία.

Η Χιλή είναι μια από τις πιο σεισμογενείς χώρες του πλανήτη, γι' αυτό και οι μηχανισμοί πρόληψης βρίσκονται σε συνεχή συναγερμό. Ο πληθυσμός δε της χώρας εκπαιδεύεται συνεχώς για να βρίσκεται σε ετοιμότητα για την αντιμετώπιση του σεισμού. Για παράδειγμα, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, 1.000.000 κάτοικοι εκκένωσαν τα σπίτια τους γρήγορα, οργανωμένα και συντεταγμένα χωρίς να προκληθεί ιδιαίτερος πανικός.

Εικόνα 34: Πυροσβεστική Υπηρεσία Χιλής

Η Εθνική Υπηρεσία Έκτακτης Ανάγκης του Υπουργείου Εσωτερικών και Δημόσιας Ασφάλειας (**Oficina Nacional de Emergencia del Ministerio del Interior y Seguridad Pública**) κινητοποιήθηκε μαζί με το Εθνικό Συμβούλιο της Πυροσβεστικής της Χιλής (**Junta Nacional de Cuerpos de Bomberos de Chile**).

Εικόνα 35: *Oficina Nacional de Emergencia del Ministerio del Interior y Seguridad Pública (ONEMI)*

Ο σεισμός, που αρχικά ανακοινώθηκε ότι είχε μέγεθος 7,2 βαθμών της κλίμακας Ρίχτερ από το Σεισμολογικό Ινστιτούτο της Χιλής έγινε σύμφωνα με αναφορές κατοίκων αισθητός και στην πρωτεύουσα της Αργεντινής, το Μπουένος Άιρες, σε μια απόσταση από το επίκεντρο περίπου 1.110χλμ. Μιλώντας σε δημοσιογράφους στη νότια Καλιφόρνια, ο σεισμολόγος, Μαρκ Σίμονς, δήλωσε ότι οι χώρες που επλήγησαν από το σεισμό πρέπει να παραμείνουν σε εγρήγορση, ειδικά αν τα 8,3 Ρίχτερ προμηνύουν έναν μεγαλύτερο σεισμό.

(Πηγή <https://cdn.theguardian.tv/mainwebsite/2015/09/17/150917SeismologistFromGAus-16x9.mp4>)

Η παρουσία των εθελοντών στη Χιλή και στον καταστροφικό σεισμό της 16/09/2015

Στο πλαίσιο της μελέτης περίπτωσης (case study) για το σεισμό στη Χιλή στις 16 Σεπτεμβρίου 2015, διατυπώθηκαν ερωτήματα σχετικά με την παρουσία εθελοντικών ομάδων στη χώρα και ειδικότερα με την ανταπόκριση αυτών στον καταστροφικό σεισμό που έπληξε τη χώρα. Τα ερωτήματα διατυπώθηκαν στον πρόξενο της Χιλής στην Ελλάδα, Mr. Martin Donoso Plate.

Σύμφωνα με τον Πρόξενο, η μεγαλύτερη εθελοντική ομάδα Π.Π. στη Χιλή είναι αυτή των πυροσβεστών. Υπάρχουν, όπως είπε, 47.800 εθελοντές πυροσβέστες στη χώρα. Άλλες εθελοντικές ομάδες, που δεν ενεργούν όμως τόσο άμεσα και οργανωμένα, είναι αυτές του Ερυθρού Σταυρού, της Πολιτικής Άμυνας και άλλες 4-5 πολύ μικρότερες ομάδες. Σε ερώτηση σχετικά με την εκπαίδευση και επιμόρφωση των εθελοντών, ο Πρόξενος απάντησε ότι οι πιο καταρτισμένοι με συμμετοχή ακόμα και σε ακαδημαϊκά προγράμματα είναι οι πυροσβέστες. Χαρακτηριστικά, όλοι οι εθελοντές πυροσβέστες πρέπει να εκπαιδεύονται σύμφωνα με το νόμο στην Πυροσβεστική Ακαδημία με βασική εκπαίδευση την παρακολούθηση 13 μαθημάτων με συνολικά 140' ώρες κατάρτισης.

Γενικά, το Εθνικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας στη Χιλή ορίζεται από το υπ' αριθμόν 156 διάταγμα του 2002. Αυτό το διάταγμα αναφέρει ότι στη Χιλή υπάρχουν τρεις Αρχές που πρέπει να συνεργαστούν σε οποιαδήποτε επείγουσα κατάσταση ή καταστροφή.

Πολιτική Αρχή: Αυτή ασκείται από τον Υπουργό Εσωτερικών σε εθνικό επίπεδο ή από τον Υφυπουργό Εσωτερικών. Σε περιφερειακό επίπεδο η αρχή αυτή ασκείται από το Περιφερειάρχη, ενώ στο επαρχιακό ο έλεγχος πραγματοποιείται από τον Έπαρχο. Τέλος, σε κοινοτικό επίπεδο, η εντολή αυτή ασκείται από τον Πρόεδρο της Κοινότητας.

Αρχή συντονισμού: Αυτή η αρχή σε Εθνικό και Περιφερειακό επίπεδο ασκείται από την Εθνική Υπηρεσία Έκτακτης Ανάγκης του Υπουργείου Εσωτερικών και Δημόσιας Ασφάλειας (ONEMI). Στο επαρχιακό επίπεδο, ασκείται από τα γραφεία έκτακτης ανάγκης των επαρχιακών κυβερνήσεων όσο και σε κοινοτικό επίπεδο, ασκείται από τα γραφεία Εκτάκτων Αναγκών των Κοινοτήτων.

Τεχνική Αρχή: Αυτή η αρχή ασκείται από τις υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης ανάλογα με τον τύπο της καταστροφής. Για παράδειγμα, αν ένα σπίτι έχει πάρει φωτιά, η τεχνική διαχείριση ανήκει στους πυροσβέστες. Αν πρόκειται για δασική πυρκαγιά, το έργο της τεχνικής διαχείρισης αναλαμβάνει ο Δασικός Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης (CONAF). Αν πρόκειται για τσουνάμι, το Πολεμικό Ναυτικό της Χιλής έχει την τεχνική εντολή. Με αυτό τον τρόπο, η τεχνική διαχείριση ασκείται πάντα από το πλέον κατάλληλο όργανο για να ελέγξει την ανάλογη κατάσταση έκτακτης ανάγκης.

Οι αρμόδιοι για την Π.Π. στη Χιλή ερωτήθηκαν και για τη διαχείριση του πληθυσμού, αν εκπαιδεύονται οι κάτοικοι στην αντιμετώπιση επειγουσών καταστάσεων, αν η εκπαίδευση γίνεται από το κράτος, κ.λπ. Πράγματι, ο πληθυσμός εκπαιδεύεται από την Εθνική Υπηρεσία Έκτακτης Ανάγκης του Υπουργείου Εσωτερικών και Δημόσιας Ασφάλειας (ONEMI). Η πιο καταρτισμένη εκπαίδευση γίνεται σε θέματα εκκένωσης πληθυσμού, κυρίως στην περίπτωση του τσουνάμι. Επίσης, εκπαιδεύονται στο πως θα ενεργήσουν σε περίπτωση σεισμού, κυρίως στις ενέργειες πριν, κατά τη διάρκεια και αμέσως μετά το σεισμό.

Στην περίπτωση του σεισμού της 16^{ης} Σεπτεμβρίου του 2015, οι Εθελοντικές Ομάδες κινητοποιήθηκαν αμέσως. Κυρίως, ανταποκρίθηκαν, όπως σχεδόν σε όλες τις καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, οι Χιλιανοί πυροσβέστες, οι οποίοι είναι όλοι εθελοντές. Γενικά, η ανταπόκριση των εθελοντικών οργανώσεων ήταν πολύ γρήγορη, τουλάχιστον όσον αφορά τους πυροσβέστες.

4.2 Αποτελέσματα Έρευνας σε Πυροσβέστες

Το ερωτηματολόγιο δόθηκε σε 560 πυροσβέστες από τους οποίους απάντησαν 463.

Παράλληλα πρέπει να αναφερθεί ότι 97 άτομα από 21 διαφορετικές Πυροσβεστικές Υπηρεσίες σ' όλο το νομό Αττικής (που είχαν υπογράψει παρουσιολόγιο) δήλωσαν ότι δεν επιθυμούν να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο.

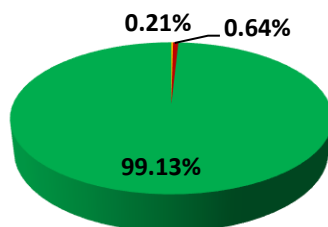
4.2.1 Ανάλυση Ερωτηματολογίου Πυροσβεστών

ΑΝΔΡΕΣ: 442 ΓΥΝΑΙΚΕΣ: 21

1. Ποια είναι η ασφάλεια μου σε ένα προνοσοκομιακό συμβάν;

- Πρέπει να καθίσω στο όχημα.
- Ασφάλεια μόνο η δική μου.
- Ασφάλεια σκηνής, δική μου, συναδέλφου και τραυματία.

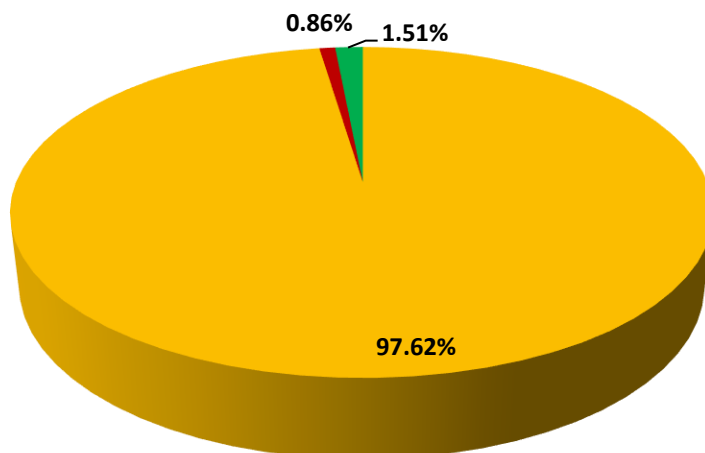
...

■ 1η Απαντ: 1
■ 2η Απαντ: 3
■ 3η Απαντ: 459

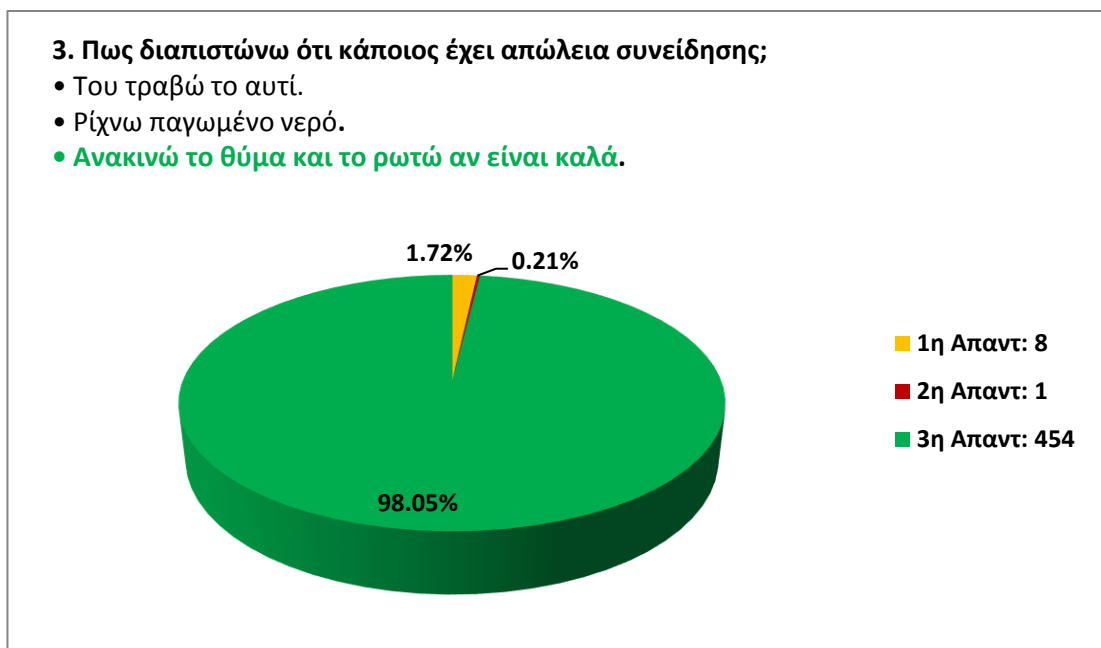
Από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων προκύπτει ότι σχεδόν όλοι οι πυροσβέστες γνωρίζουν ποιο είναι το πρωτεύον στοιχείο που πρέπει να έχουν πάντα στη σκέψη τους, δηλαδή την ασφάλεια τους. Είναι γενικά παραδεκτό ότι παγκοσμίως τα πρωτόκολλα για πυρόσβεση και διάσωση έχουν ως πρώτη προτεραιότητα την ασφάλεια x3 (Σκηνής-Πυροσβέστη- τραυματία).

2. Πόσα είναι τα δευτ/τα που μετρώ κατά το πρωτεύοντα έλεγχο μου στο πάσχοντα;

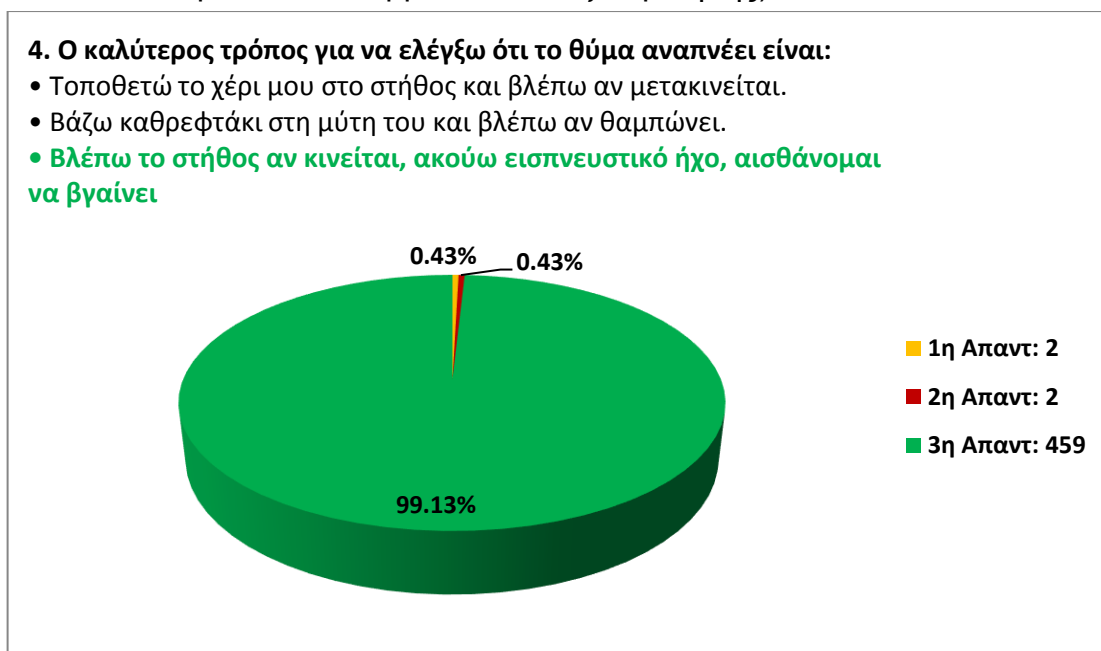

■ 10 sec: 452
■ 20 sec: 4
■ 5 sec: 7

Η πλειονότητα των συμμετεχόντων στην έρευνα απάντησε ότι τα 10 sec είναι ο χρόνος που μετρά κατά τη διάρκεια του πρώτου ελέγχου στον πάσχοντα, γιατί πρέπει να ενεργήσουν άμεσα και γρήγορα πάντα βάσει πρωτοκόλλων.

Σχεδόν όλοι οι ερωτηθέντες έδωσαν την σωστή απάντηση, δηλαδή ελέγχουν προσεκτικά τον τραυματία και ρωτούν "είσαι καλά; Είσαι καλά;". Η ερώτηση επαναλαμβάνεται δυο φορές δυνατά γιατί ο πάσχοντας μπορεί να είναι ΑΜΕΑ (όπως αναφέρεται στο πρωτόκολλο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Αναζωογόνησης).

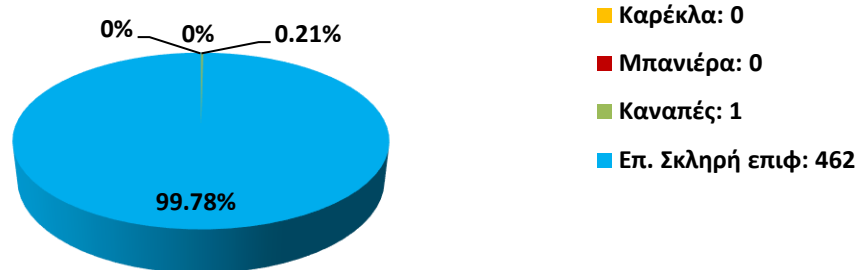

Η απάντηση γ δείχνει ότι γνωρίζουν σχεδόν όλοι οι πυροσβέστες ποιες ενέργειες γίνονται αν ο τραυματίας αναπνέει ή όχι, με τα τρία Ρήματα: **Βλέπω-Ακούω- Αισθάνομαι**.

5. Η ιδανική θέση για το θύμα σε περίπτωση που κάνουμε ΚΑΡ.Π.Α είναι:

- Καρέκλα.
- Μπανιέρα.
- Καναπές.

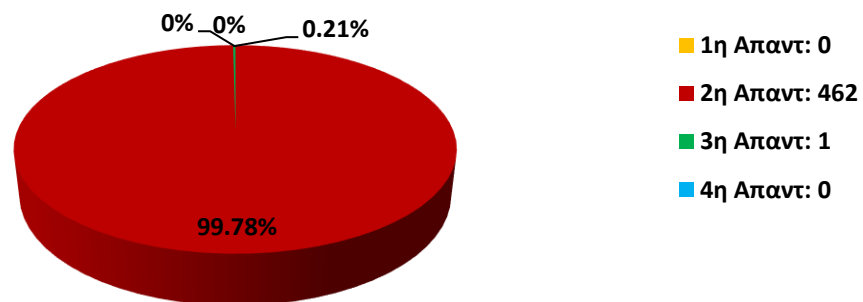
• Επίπεδη σκληρή επιφάνεια.

Η απάντηση **δ** αναφέρεται στο μέρος όπου θα προσφέρει ο πυροσβέστης τις πρώτες βοήθειες για να παράγει έργο και σχεδόν όλοι το πράττουν.

6. Ποια είναι η ερώτηση, όταν δούμε κάποιον χωρίς τις αισθήσεις του:

- Σήκω.
- **Είσαι καλά-Είσαι καλά.**
- Εδώ βρήκες να κοιμηθείς.
- Πλάκα κάνεις, σήκω.

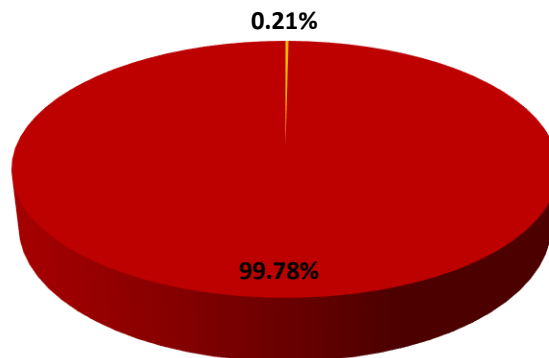

Η απάντηση **β** αναφέρεται γιατί πρέπει να τον ρωτήσουμε, για να δούμε αν λειτουργεί το επίπεδο συνείδησης τους.

7. Ένας τρόπος για ν' ανοίξω τον αεραγωγό του θύματος και να εμφυσήσω στο στόμα είναι με το να:

- Σπρώξω το κεφάλι του προς το λαιμό του.
- **Γέρνω προς τα πίσω το κεφάλι και ανυψώνω το σαγόνι του.**

■ 1η Απαντ: 1
■ 2η Απαντ: 462

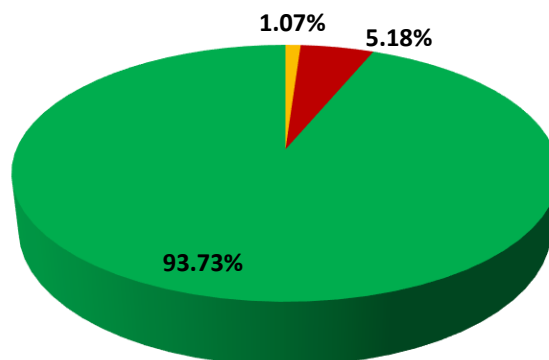

Στην απάντηση **β** εκτός από μία απάντηση λανθασμένη όλες οι άλλες ήταν σωστές, με την έκταση κεφαλής και ανύψωση του σιαγώνα (πώγωννα) απελευθερώνεται ο αεραγωγός και έδειξαν οι πυροσβέστες ότι το γνωρίζουν σχεδόν άψογα. Αυτή η πράξη γίνεται πάντα σε πάσχοντα με παθολογικά αίτια όχι σε τραύμα.

8. Αν το θύμα φορά τεχνικές οδοντοστοιχίες:

- Τις βγάζω και αφού τις πλύνω τις ξανά τοποθετώ.
- Δεν τις βγάζω.
- **Αν εφαρμόζουν καλά δεν τις βγάζω, αλλιώς τις βγάζω.**

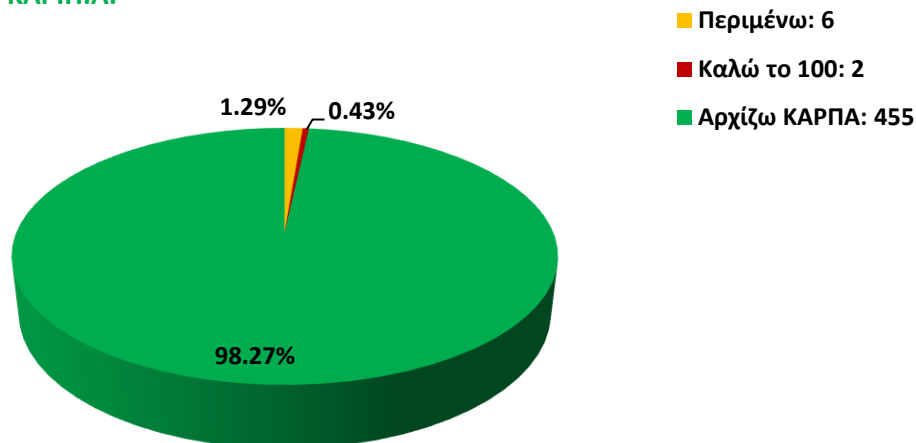
■ 1η Απαντ: 5
■ 2η Απαντ: 24
■ 3η Απαντ: 434

Η απάντηση **γ** αναφέρετε γιατί αν υπάρχει γενικά κάποιο εμπόδιο στη στοματική κοιλότητα το βγάζουμε, αν όμως δεν μπορεί να βγει όπως τα ξένα δόντια, δεν τα βγάζουμε, σωστά απάντησαν το μεγαλύτερο ποσοστό πυροσβεστών.

9. Αφού πάρω, ή πάρουν το 166 ή το 112 τι πρέπει να κάνω:

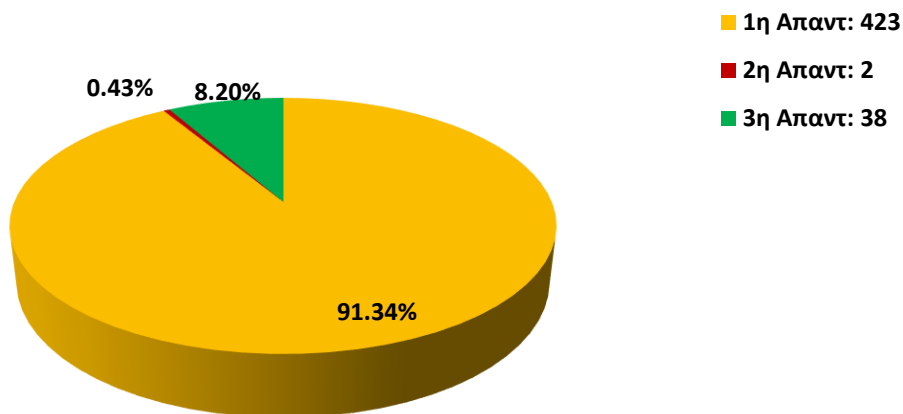
- Τίποτα, περιμένω.
- Φωνάζω το 100.
- Αρχίζω ΚΑΡ.Π.Α.

Ένα μεγάλο ποσοστό ξέρει τη πρέπει να κάνει μετά το τηλεφώνημα στο **112**. Πρέπει να δοθούν οι **30** συμπιέσεις και οι ανάλογες **2** εμφυσέςεις για ενήλικες.

10. Ποια είναι η θέση ασφαλείας:

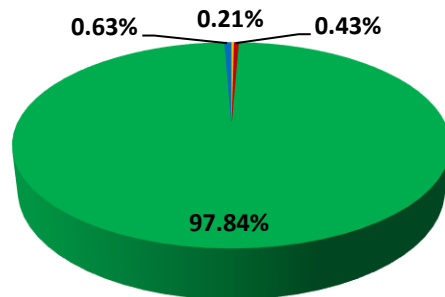
- Τοποθετώ το θύμα στα πλάγια.
- Με το θύμα καθιστό.
- Ανάσκελα ή όπου μας υποδείξουν.

Εφόσον ο άνθρωπος αναπνέει, αλλά δεν έχει τις αισθήσεις του, όντως σωστά απάντησαν στην α απάντηση και εδώ αποδεικνύεται η σωστή κατάρτιση των πυροσβεστών.

11. Ποια είναι η αναλογία θωρακικών συμπίεσεων / αναπνοών στη ΚΑΡΠΑ ενηλίκων.

- 5 με 1.
- 20 με 2.
- **30 με 2.**
- *Συνέχεια συμπίεσεις.**

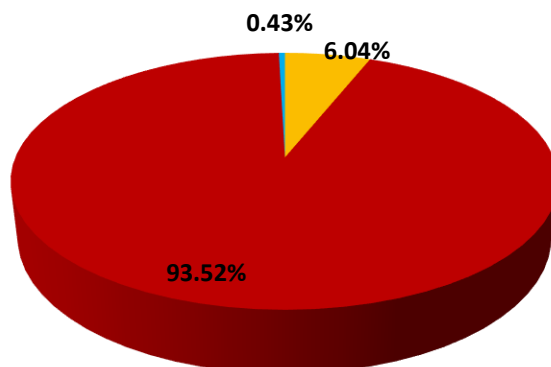
- 1η Απάντ: 1
- 2η Απάντ: 2
- 3η Απάντ: 457
- 4η Απάντ: 3

Το Πρωτόκολλο αναφέρει **30/2** για ενήλικες, **δεν** διαπραγματεύεται κανείς για κάτι άλλο, θετική κατάληξη είχε η συγκεκριμένη ερώτηση και με την συγκεκριμένη απάντηση **c**, με μεγάλο ποσοστό πυρ/στών.

*Να αναφέρουμε ότι το Πρωτόκολλο γράφει 30 συμπίεσεις και δύο εμφυσήσεις, όμως αφήνει μια δικλείδα στις εμφυσήσεις **αν θες δίνεις**, δεν είναι υποχρεωτικό και συνέχιζε **μόνο** με συμπίεσεις ποιοτικές 120 με 100 το λεπτό.

12. Η τοποθέτηση του ατόμου σε θέση ασφαλείας γίνεται όταν:

- Δεν αναπνέει.
- **Αναπνέει αλλά δεν έχει τις αισθήσεις του.**
- Θέλει να ξεκουράζεται.

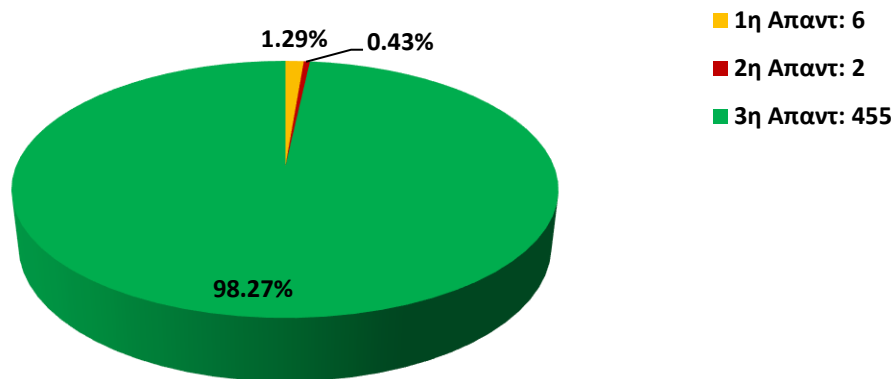

- 1η Απάντ: 28
- 2η Απάντ: 433
- 3η Απάντ: 2

Η απάντηση **β** δείχνει ότι γνωρίζουν σχεδόν όλοι οι πυροσβέστες την σωστή ενέργεια, δεν έκαναν πολλά άτομα λάθος, συνήθως μπερδεύονται με τη ΚΑΡΠΑ.

13. Φοράμε ΜΑΠ καθώς ενεργούμε;

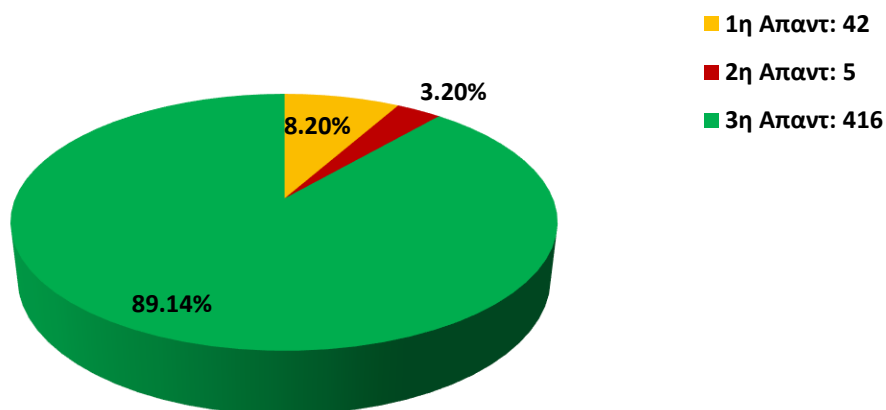
- Μόνο γάντια.
- Γάντια πυροσβεστικά.
- **Πάντα. Ότι προβλέπεται από τους κανονισμούς-πιστοποιήσεις.**

Μετά την ασφάλεια είναι ο εξοπλισμός των πυροσβεστών, ένα από τα δύο αν **δεν** έχουν, **δεν** ενεργούν, ένα πολύ μεγάλο ποσοστό απάντησε θετικά με τη **γ** απάντηση. Παγκοσμίως έχουν δαπανηθεί εκατομμύρια δολάρια και ευρώ για τη προστασία του πυροσβέστη-διασώστη σε δοκιμές και πιστοποιήσεις, υλικών, και εκπαιδεύσεων.

14. Πρέπει να γνωρίζουμε την ομάδα αίματος;

- Όχι, ξέρουν οι γιατροί.
- Όχι, ξέρουν οι δικοί μου άνθρωποι.
- **Ναι για να κερδίσουν χρόνο ζωής οι Διασώστες- Γιατροί.**

Η ερώτηση αυτή ήταν παγίδα, δεν αναφέρεται ποιανού ομάδα αίματος, έπρεπε σε κάθε Πυροσβεστικό Σταθμό να ρωτήσουν. Ένα ικανοποιητικό ποσοστό πυροσβεστών απάντησε λάθος, φυσικά οι περισσότεροι απάντησαν σωστά στην απάντηση **γ**.

Εν κατακλείδι μπορούν να αναφερθούν τα ακόλουθα:

Το αποτέλεσμα της έρευνας έδειξε ότι είναι απαραίτητη η διαρκής εκπαίδευση και επιμόρφωση των πυροσβεστών, πυροσβεστική κουλτούρα και η κατάρτιση στον τομέα της διάσωσης.

Οι πυροσβέστες, στη συντριπτική τους πλειοψηφία, γνωρίζουν από πρώτες βοήθειες, αλλά σε κάποιες ερωτήσεις, όπως στη δέκατη (10) δε δικαιολογείται να υπάρχει τέτοιο ποσοστό λανθασμένων απαντήσεων. Η κρισιμότητα της στιγμής κατά την οποία πρέπει να επέμβει ένας πυροσβέστης δε συγχωρεί καμία λανθασμένη κίνηση, καμία έλλειψη ψυχραιμίας και σίγουρα απαιτεί απόλυτη γνώση της παροχής πρώτων βοηθειών και διάσωσης.

4.3 Αποτελέσματα Έρευνας σε Εθελοντές Π.Π.

Το ερωτηματολόγιο στάλθηκε μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας (email) σε 266 εθελοντικές ομάδες Π.Π. Τελικά στην έρευνα συμμετείχαν μόνο 23 εθελοντικές ομάδες και ανταποκρίθηκαν στη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου 128 εθελοντές από όλη την Ελλάδα.

4.3.1 Ανάλυση Ερωτηματολογίου Εθελοντών Π.Π.

Συνολικές Απαντήσεις Ερωτηματολογίου Εθελοντών Π.Π

ΦΥΛΟ: ΑΝΔΡΑΣ 114 ΓΥΝΑΙΚΑ 14

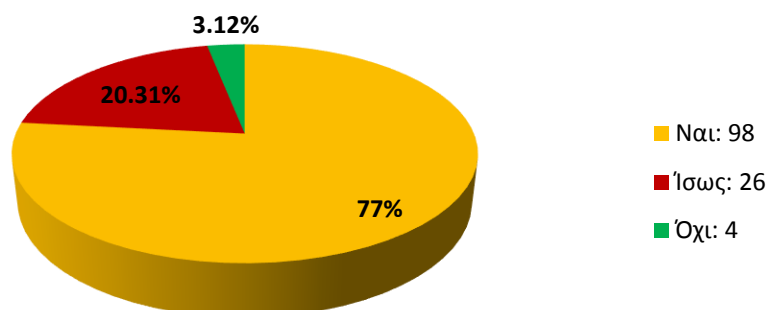

Οι απαντήσεις α, β, μας δείχνουν ότι η ΠΠ χρειάζεται όντως να βρίσκεται σε συνεχή ετοιμότητα.

2. Αν ναι (συνδέεται με την ένα 1 ερώτηση) πως νομίζετε ότι μπορεί να γίνει αποτελεσματικότερη στο καθορισμένο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της;

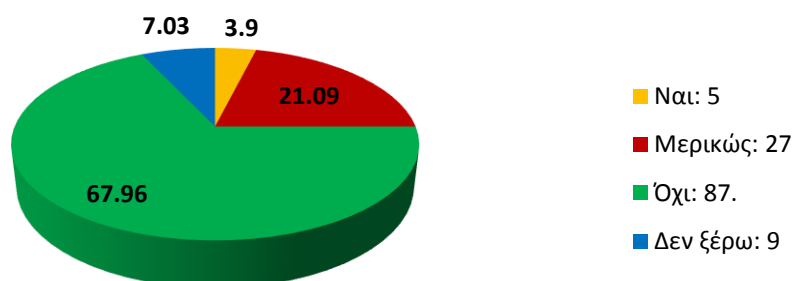
Ενδεικτικές Απαντήσεις: Σωστή ενημέρωση από τα Μ.Μ.Ε., πιο ενεργοί πολίτες, Καλύτερο συντονισμό και διαχείριση των Φορέων αλλά και των Εθελοντών, συνεχείς ενημερώσεις σ' όλους τους Φορείς και Εθελοντές, έλεγχος στα γραφεία Π.Π όλων των Περιφερειών και Δήμων, συγκεκριμένες αρμοδιότητες των Φορέων, Συνεχείς εκπαίδευση στους Φορείς και στους Εθελοντές, επιμόρφωση, κατάρτιση, ανταλλαγή εμπειρογνώμων απ' όλο τον κόσμο. Επιπλέον καλύτερη εποπτεία στις Εθελοντικές Ομάδες, πρόληψη, συνεχείς ασκήσεις, ανταλλαγή εμπειριών και γνώσεων.

3. Θεωρείτε πως ο ρόλος του Π.Σ. ως εκτελεστικού οργάνου της Πολιτικής Προστασίας θα έχει ως αποτέλεσμα την πιο επιτυχή αντιμετώπιση των φυσικών –ανθρωπογενών καταστροφών;

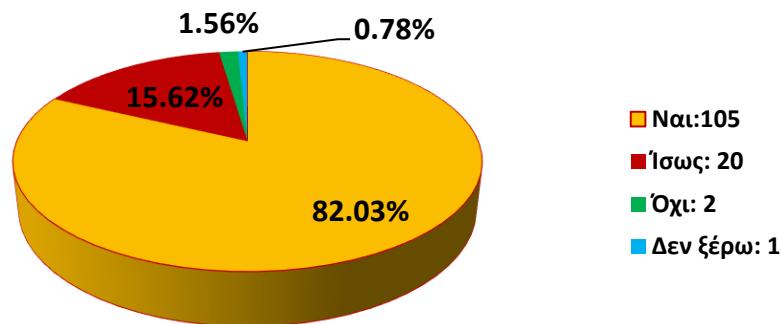
Υπάρχει ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό 77% που θεωρεί επιτυχής το Π.Σ ως άμεση ανταπόκριση προς τις καταστροφές, η άρτια και συνεχής εκπαίδευση των πυροσβεστών δεν αφήνει περιθώρια λαθών.

4. Με δεδομένη την αυξημένη συχνότητα μεγάλων φυσικών- τεχνολογικών καταστροφών, πιστεύετε πως ο εξοπλισμός- Μ.Α.Π, οι γνώσεις , η εκπαίδευση, οι ασκήσεις του προσωπικού είναι επαρκής;

Το 67,96% μας δείχνει ότι πρέπει να υπάρχει συνεχής εκπαίδευση, αναβάθμιση του εξοπλισμού-ΜΑΠ και ασκήσεις προσομοίωσης σε συνδυασμό πάντα με τους υπόλοιπους φορείς.

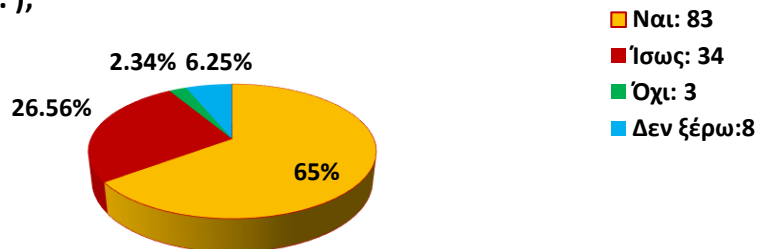
5. Πιστεύετε πως μια συστηματοποιημένη παροχή ψυχολογικής υποστήριξης από επιστημονικό προσωπικό προς τους διασώστες κρίνεται επιβεβλημένη;

Η πλειονότητα των ερωτηθέντων (82,03%) θεωρεί ότι επιβάλλεται η ψυχολογική υποστήριξη των διασωστών από εξειδικευμένο προσωπικό. Τις τελευταίες δεκαετίες έχει αναγνωριστεί ότι εκδηλώσεις ψυχικού τραύματος μετά την καταστροφή, συνήθως εμφανίζουν οι επιζήσαντες, οι συγγενείς των θυμάτων, οι φίλοι, οι συνάδελφοι κ.α., καθώς και τα μέλη των ομάδων που λαμβάνουν μέρος στις επιχειρήσεις διάσωσης (πυροσβέστες, ιατροί, νοσηλευτικό προσωπικό, αστυνομικοί, δημοσιογράφοι, εθελοντές κ.λπ.). Σύμφωνα με τον Taylor (1987), μετά από μία καταστροφή υπάρχουν τέσσερις τύποι θυμάτων:

- α. τα πρωτογενή θύματα, τα οποία έχουν άμεσα εκτεθεί στην καταστροφή,
- β. τα δευτερογενή, τα οποία είναι συγγενείς ή πολύ οικεία πρόσωπα των πρωτογενών θυμάτων,
- γ. τα τριτογενή, τα οποία είναι επαγγελματίες ή πολίτες που καλούνται να βοηθήσουν,
- δ. τα τεταρτογενή, που είναι η ευρύτερη κοινωνία που προσφέρει βοήθεια και υποστήριξη στην αντιμετώπιση της καταστροφής.

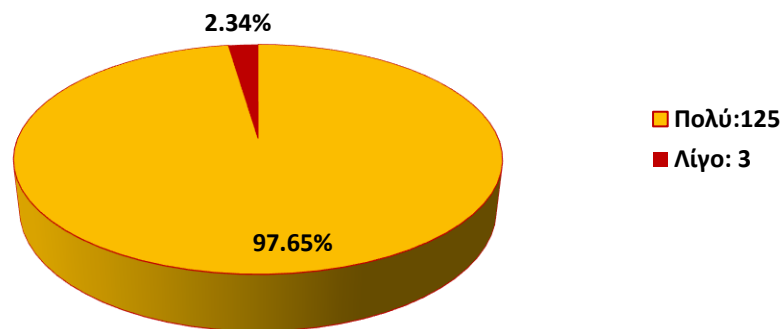
6. Το γενικό σχέδιο Π.Π (σχέδιο Ξενοκράτης) νομίζετε ότι χρειάζεται ανανέωση δεδομένων ανά περιοχή (π.χ. έπειτα από μια δασική πυρκαγιά , χαρτογράφηση περιοχής –πληθυσμού - δημοσίων έργων κ.α.);

Είναι γενικά παραδεκτό ότι η επικαιροποίηση των δεδομένων (οικιστικός χώρος, γεωμορφολογία, πόροι, δασικός πλούτος κ.ά) που αφορούν στα Επιχειρησιακά Σχέδια Π.Π. συμβάλλει καθοριστικά στην έγκαιρη και αποτελεσματική απόκριση της Πολιτείας σε περιπτώσεις φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών.

Για παράδειγμα συχνά την θερινή περίοδο (π.χ. 16-8-2007 και 29-8-2009) καίγεται δασική και θαμνώδη έκταση πλησίον σε οικιστικές περιοχές περιμετρικά του Όρους Πεντελικού. Άρα κάθε χρόνο αλλάζει η μορφολογία του εδάφους (πλημμύρες), εμφανίζονται νέες κατοικίες, αλλάζουν οι δρόμοι (κυρίως οι δασικοί) και έτσι απαιτείται επικαιροποίηση των στοιχείων που διατηρεί το Γραφείο Π.Π. του Δήμου.

7. Η συνεργασία των φορέων πόσο καθοριστικό ρόλο πιστεύετε πως έχει στη σωστή αντιμετώπιση των συμβάντων;

Μεγάλης σημασίας φαίνεται ότι έχει η συνεργασία των φορέων, είναι αποδεδειγμένο ότι σ' όλα τα Πρωτόκολλα, στα Σχέδια και στα Μνημόνια η συνεργασία και η ομαδικότητα, έχουν τον πρωτεύοντα ρόλο στη πρόληψη και ετοιμότητα. Αυτό έχει αποδειχτεί πολλές φορές και ειδικά σε μεγάλα συμβάντα. Ενδεικτικά μπορεί να αναφερθεί ότι για την αντιμετώπιση της μεγάλης πυρκαγιάς στην Αττική το 2007, συνεργάστηκαν πάρα πολλοί φορείς: Π.Σ., ΕΛ.ΑΣ., Ε.Σ., Ε.Κ.Α.Β., πολλές Ε.Ο., Δήμος Αχαρνών και όμοροι Δήμοι, Ε.Μ.Υ., Δασαρχείο, Μ.Μ.Ε., Νοσοκομεία, ιδιώτες κ.λπ.

8. Τι είναι αριθμός 112;

☐ **Πανευρωπαϊκός αριθμός επείγουσας κλήσης (166,199,108,100).**

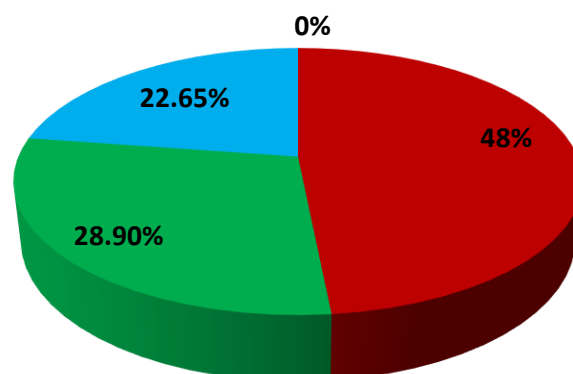
☐ Αριθμός που σε συνδέει άμεσα με το κέντρο από οποιοδήποτε δίκτυο κινητής τηλεφωνίας και υπάρχει σύστημα εντοπισμού.

☐ Μπορούμε να καλέσουμε το 112 και χωρίς κάρτα

■ 1η Απαντ: 62

■ 2η Απαντ: 37

■ 3η Απαντ: 29

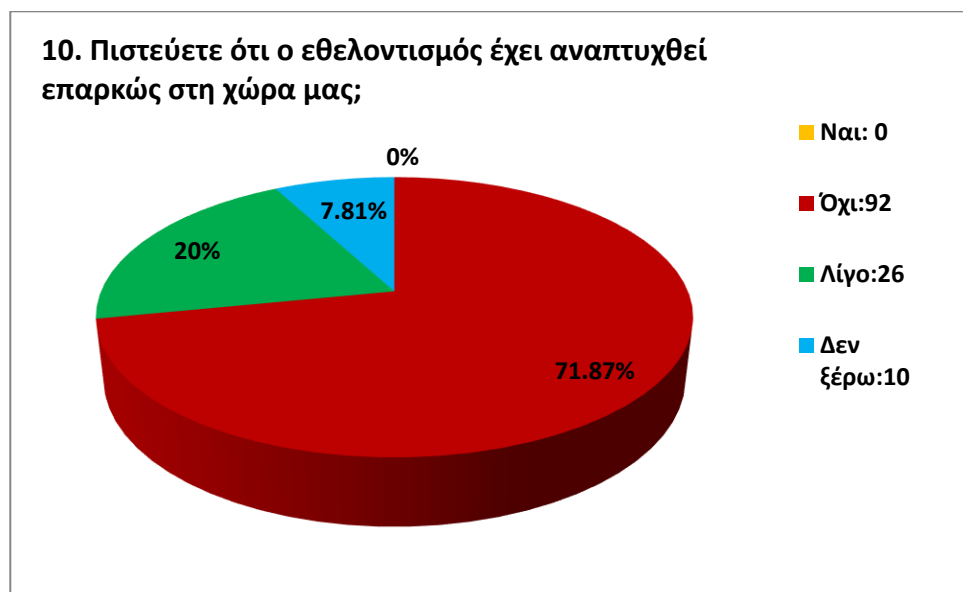

Αν και ένα σημαντικό ποσοστό των ερωτηθέντων έδωσε την σωστή απάντηση, η πλειονότητα δεν τον αναγνώρισε ως τον πανευρωπαϊκό αριθμό έκτακτης ανάγκης

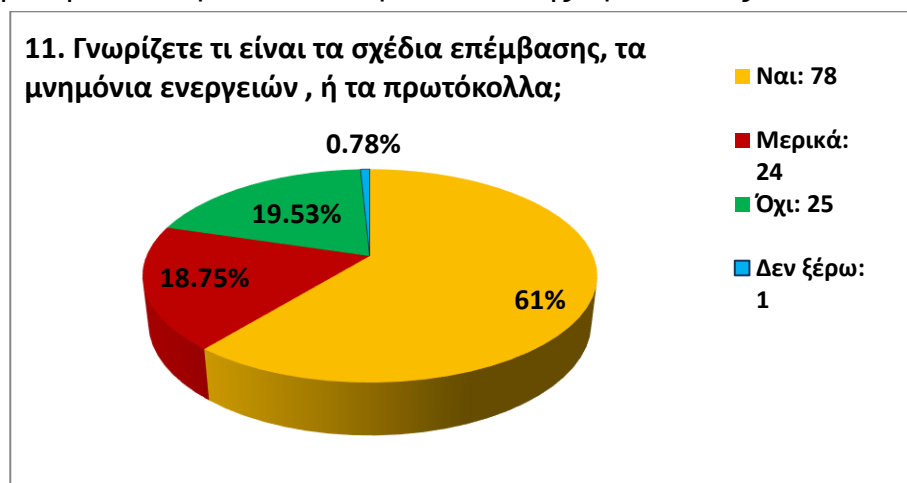
παρόλη την ενημερωτική καμπάνια από την Γ.Γ.Π.Π. τα τελευταία έτη (<http://www.advertising.gr/advertising-2/kampanies/kambania-mscomm-gia-ton-arithmo-112-54022/>). Στόχος των καμπανιών αυτών, τόσο στην Ελλάδα όσο και στις άλλες χώρες της Ευρώπης, είναι να αναγνωρίζει ο κάθε Ευρωπαίος πολίτης την χρησιμότητα του 112 ώστε σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης να μπορούν να τον αξιοποιήσουν.

9. Αναφέρατε συνοπτικά μία καινοτομία του 112 σε σχέση με το 199.

Δεν αναφέρθηκε κάτι νέο απ' αυτά που έχουν γραφτεί είδη στην ερώτηση 8.

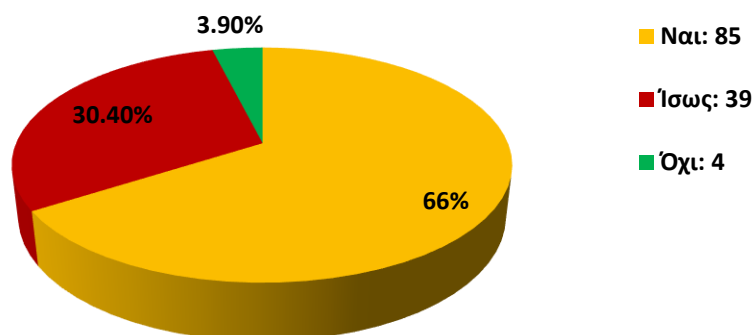

Δυστυχώς δεν υπάρχει καμία θετική απάντηση. Ο εθελοντισμός στα κράτη μέλη της Ε.Ε. αλλά και στην Αυστραλία και την Αμερική, είναι τρόπος ζωής. Στην Ελλάδα χρειάζονται περισσότερες δράσεις ευαισθητοποίησης - ενημέρωσης του πολίτη σε τακτική βάση ώστε να αποκτηθεί η κουλτούρα εθελοντισμού πολιτικής προστασίας.

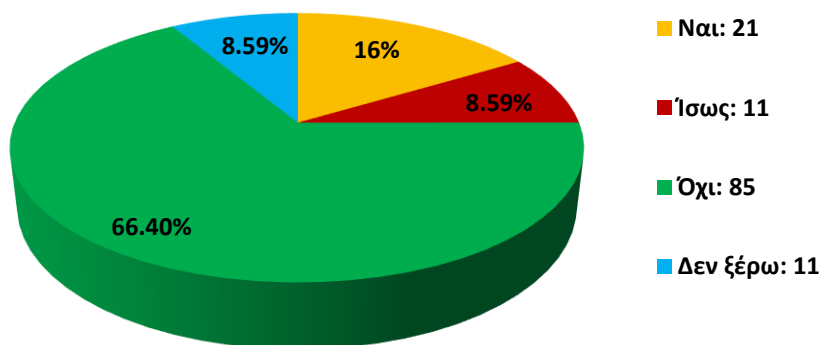
Η πλειονότητα των συμμετεχόντων απαντά θετικά αλλά οι απαντήσεις του 39% αναδεικνύουν την ύπαρξη ελλείψεως ενημέρωσης. Με βάση τα Σχέδια, τα μνημόνια και τα πρωτόκολλα, οι φορείς που εμπλέκονται είναι υποχρεωμένοι να εκπαιδεύονται, να εκπαιδεύουν και να ενημερώνουν τον πληθυσμό (Σχέδιο "Καλλικράτης" άρθρο 280§ VII

12. Κρίνετε πως αν το Ε.Κ.Α.Β (μονάδα με γιατρό) είχε ως σημείο εκκίνησης τους πυροσβεστικούς σταθμούς και η επέμβαση στα τροχαία ήταν ταυτόχρονη με την πυρ/κη έξοδο αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα πιο αποτελεσματικές επεμβάσεις;

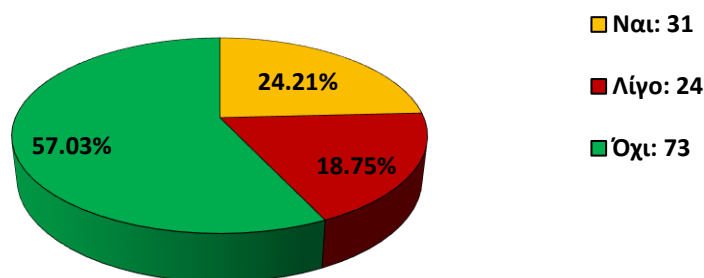
Σε παγκόσμιο επίπεδο οι πυροσβέστες και οι προνοσοκομειακοί (ΕΚΑΒ) λειτουργούν μαζί στα συμβάντα αναλαμβάνοντας ο καθένας το ρόλο του. Η γρήγορη ανταπόκριση στο συμβάν είναι αναγκαία και υπέρ του τραυματία, όπως αναφέρονται τα πρωτόκολλα του προνοσοκομειακού τραύματος (PHTLS).

13. Θεωρείτε πως η αξία του εθελοντισμού έχει αναγνωριστεί από το σύνολο της ελληνικής κοινωνίας;

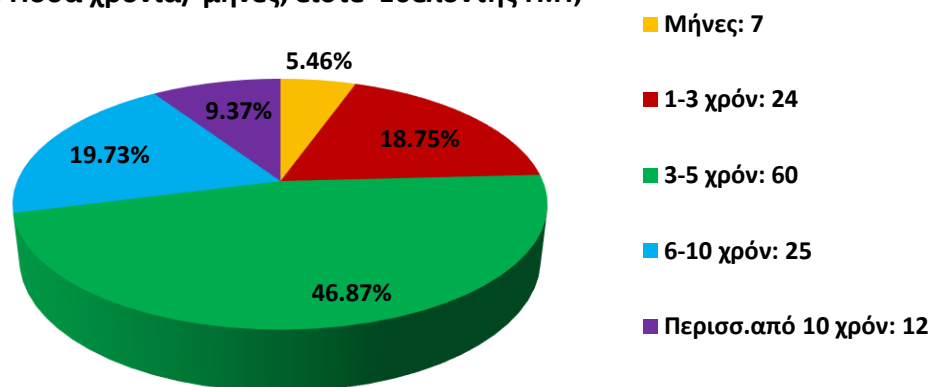
Οι απαντήσεις δείχνουν ότι η αξία του εθελοντισμού, δεν έχει αναγνωριστεί στην Ελλάδα σε επιθυμητό επίπεδο (όπως φαίνεται και στην ερώτηση 10). Ο μεγάλος αριθμός εθελοντών Π.Π. σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες (π.χ. στη Γερμανία υπάρχουν 1 εκατ. εθελοντές), δείχνουν ότι η Πολιτεία οφείλει να συμβάλλουν στη διάδοση της αξίας του εθελοντισμού (π.χ. spot, ενημερώσεις-εκδηλώσεις).

14. Γνωρίζετε τη διαφορά Πολιτικής Άμυνας και Πολιτικής Προστασίας;

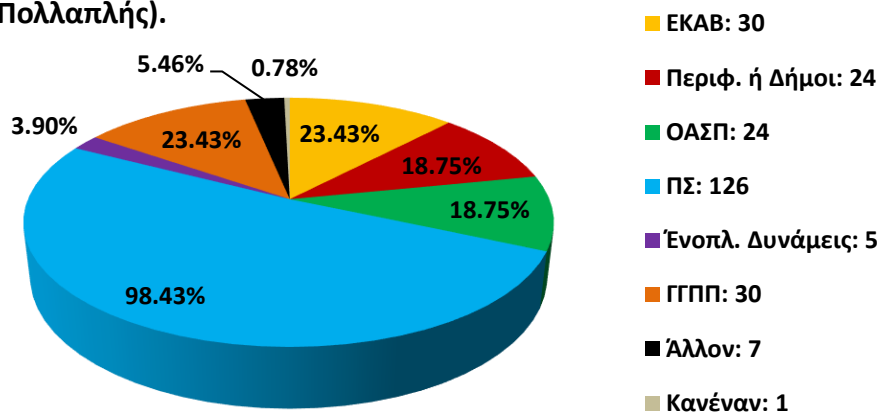
Το αρνητικό ποσοστό 57,03% δείχνει την έλλειψη απλών αλλά σημαντικών γνώσεων, αυτό οφείλεται στην ελλιπή ενημέρωση, εκπαίδευση και κουλτούρα.

15. Πόσα χρόνια/ μήνες, είστε Εθελοντής Π.Π;

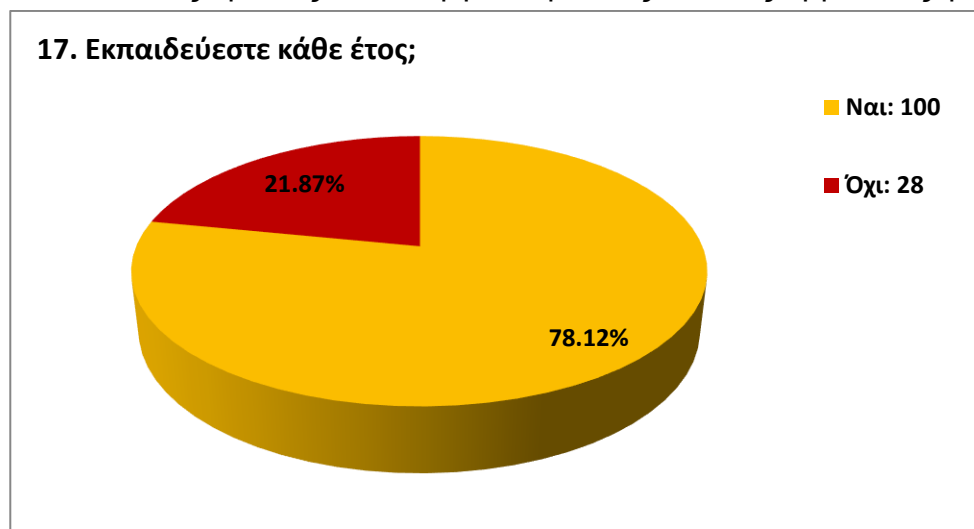
Το αποτέλεσμα των απαντήσεων είναι ενθαρρυντικό για τη πορεία του Εθελοντισμού Π.Π. στη χώρα μας, αφού κυρίως την τελευταία πενταετία έχει παρατηρηθεί αύξηση της ενασχόλησης με τον Εθελοντισμό. Ο πολίτης συνειδητοποιεί ότι ο εθελοντισμός είναι τρόπος ζωής και συμβάλει καθοριστικά στην αποτελεσματική απόκριση σε περιπτώσεις εκτάκτων αναγκών.

16. Από ποιον Κρατικό Φορέα έχετε εκπαιδευτεί; (Πολλαπλής).

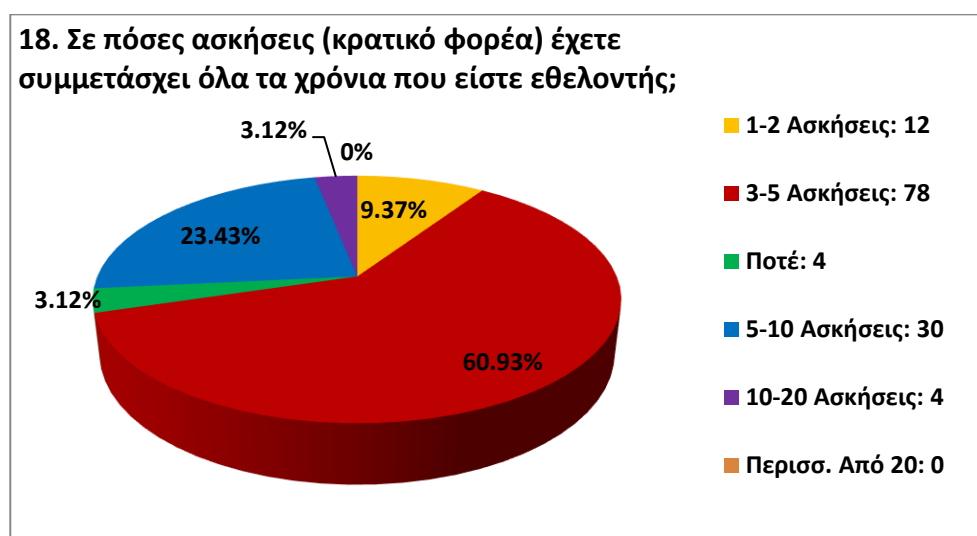

Το Πυροσβεστικό Σώμα εμφανίζεται στην πρώτη θέση. Εκπαιδεύει ένα πολύ μεγάλο αριθμό εθελοντών, κυρίως δασοπυροσβεστών. Από τα αποτελέσματα της έρευνας και με βάση τον Ν.4249/2014 με την αναδιάρθρωση του Π.Σ., ΕΛ.ΑΣ. και Γ.Γ.Π.Π., η εκπαίδευση των εθελοντών γίνεται πιο συστηματική στα θέματα των πυρκαγιών (δασικών- αστικών), διασώσεων ή και άλλων καταστροφών. Στη δεύτερη θέση ακολουθεί το Ε.Κ.Α.Β., το οποίο εκπαιδεύει εθελοντές σε θέματα παροχής πρώτων βοηθειών. Οι Δήμοι, Ο.Α.Σ.Π. έχουν το ίδιο ποσοστό.

Ο Ο.Α.Σ.Π. επιμορφώνει εθελοντές και άλλες ομάδες στόχους π.χ. εκπαιδευτικούς σε θέματα διαχείρισης του σεισμικού κινδύνου. Το ποσοστό 23,43% που αντιστοιχεί στη Γ.Γ.Π.Π. χρήζει περαιτέρω διερεύνησης αφού η Γ.Γ.Π.Π. δεν υλοποιεί συστηματικά δράσεις εκπαίδευσης για τον πληθυσμό. Είναι πιθανόν οι ερωτηθέντες να μπέρδεψαν με την Γ.Γ.Π.Π. τον φορέα που τους είχε εκπαιδεύσει, ο οποίος μπορεί να ήταν ο Ο.Α.Σ.Π. κ.λπ. Μικρό ποσοστό έχει λάβει ο Ε.Σ., ο οποίος ίσως θα πρέπει να συνδράμει πιο ενεργά σε εκπαιδευτικές δράσεις σε συνεργασία με τους λοιπούς αρμόδιους φορείς.

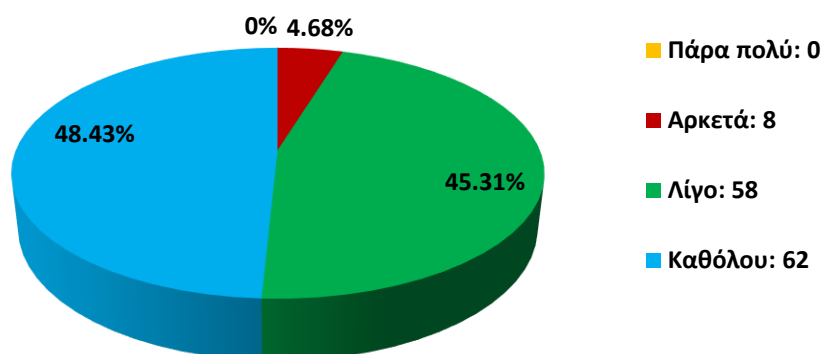

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων δήλωσε ότι εκπαιδεύονται κάθε έτος.

Το 60,93% των ερωτηθέντων έχουν συμμετάσχει σε 3-5 ασκήσεις. Είναι γεγονός ότι οι εθελοντές θα μπορούσαν να έχουν συμμετάσχει σε περισσότερες ασκήσεις.

19. Θεωρείτε ότι η ελληνική Πολιτεία έχει στηρίξει τον Εθελοντισμό Π.Π;

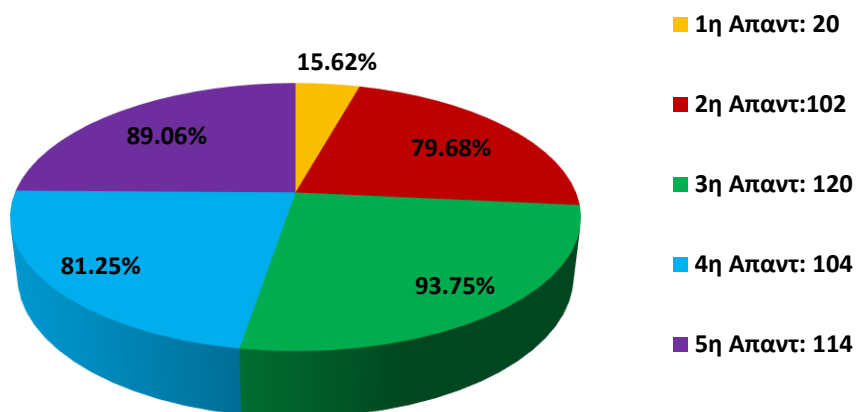

Η πλειονότητα των ερωτηθέντων θεωρούν ότι η Πολιτεία, που έπρεπε να ήταν αρωγός στον Εθελοντισμό Π.Π., δεν τον στηρίζει όσο χρειάζεται.

20. Για ποιους λόγους γίνετε Εθελοντής; (μπορείτε να συμπληρώσετε έως 3 επιλογές)

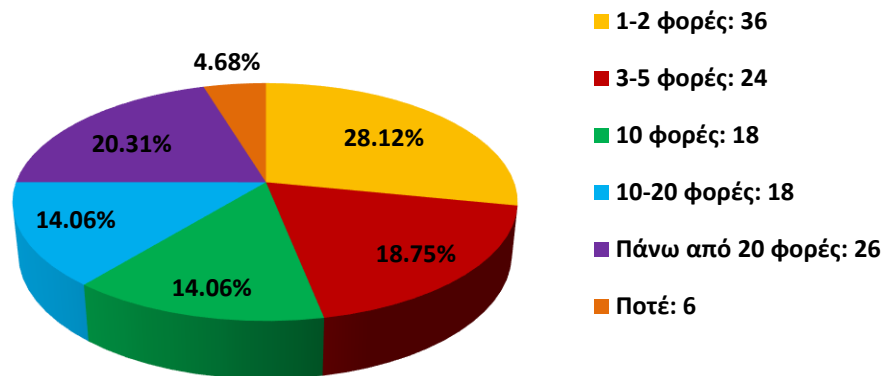
- Μου αρέσει και είναι τρόπος κοινωνικοποίησης. 20
- Μου αρέσει να προστατεύω τη φύση. 102
- Βελτιώνει τη ψυχολογία μου και αποκτώ γνώσεις και εμπειρίες. 120
- Για συνεργασία και ομαδικότητα. 104
- Πιστεύω στην αξία του Εθελοντισμού. 114

Ερώτηση 20 (Πολλ/πλής)

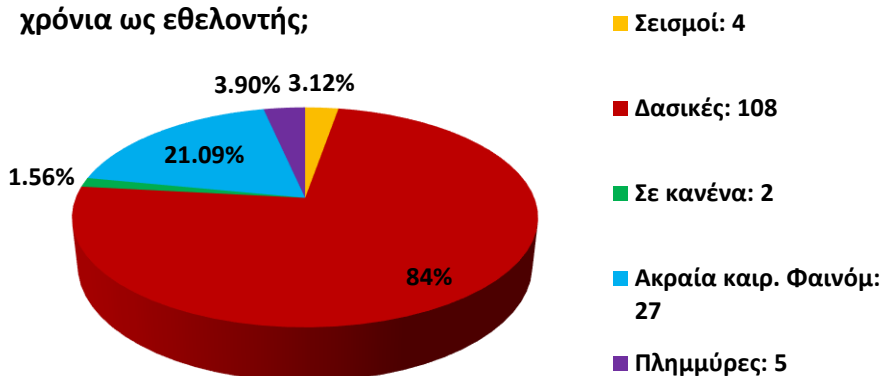
Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι ένα σημαντικό ποσοστό των εθελοντών βλέπει τον εθελοντισμό ως ψυχοθεραπεία αφού εμπλουτίζει τις γνώσεις και τις εμπειρίες του. Παράλληλα οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι κρίσιμοι λόγοι για την ενασχόλησή τους με τον εθελοντισμό Π.Π. αποτελεί η δυνατότητα συνεργασίας και κοινωνικοποίησης, η προστασία της φύσης και η πίστη στην αξία του Εθελοντισμού.

21. Πόσες φορές έχετε κινητοποιηθεί σε συμβάντα σ' όλα τα χρόνια που είστε εθελοντής;

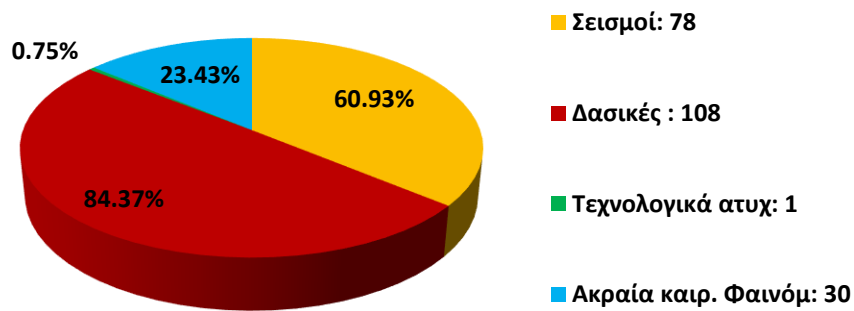
Εάν συγκριθούν οι απαντήσεις των ερωτηθέντων με τα στατιστικά συμβάντων από το Π.Σ παρατηρείται σχετικά μικρή κινητοποίηση σε πραγματικά συμβάντα. Ιδιαίτερα το καλοκαίρι που υπάρχει μεγάλη αύξηση στις πυρκαγιές, τότε θα πρέπει να αναρωτηθούμε για ποιους λόγους δεν συμμετέχουν οι εθελοντές. Μήπως γιατί δεν τους καλούν οι αρμόδιοι φορείς; Επειδή υπάρχει έλλειψη προσωπικού ή εξοπλισμού; Μήπως δεν έχουν εκπαιδευτεί ακόμα στο είδος της καταστροφής; Μήπως κάποιες Ε.Ο. επιλέγουν τα συμβάντα που θα συμμετέχουν; Είναι γεγονός ότι υπάρχουν πολλά ερωτήματα που χρειάζονται διερεύνηση.

22. Τι είδους συμβάντα έχετε κινητοποιηθεί όλα τα χρόνια ως εθελοντής;

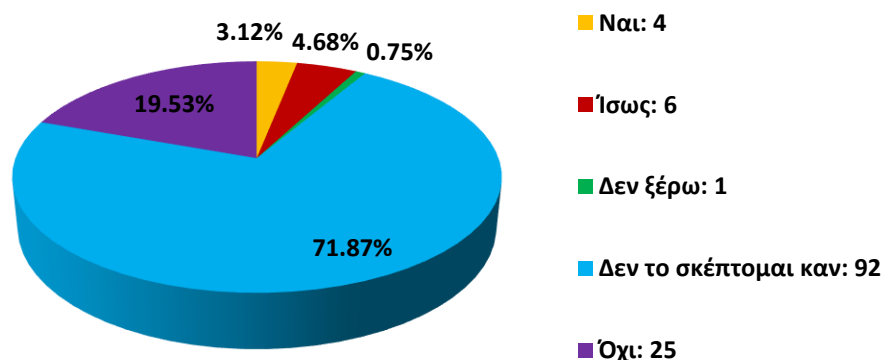
Τα στοιχεία της έρευνας δείχνουν ότι η κινητοποίηση για συμβάντα δασικών πυρκαγιών κατέχει την πρώτη θέση.

23. Οι ενέργειες πρόληψης που συμμετέχετε όλα τα χρόνια είναι (πολλαπλής):

Οι ενέργειες πρόληψης που αφορούν στις δασικές πυρκαγιές κατέχουν την πρώτη θέση. Τη δεύτερη θέση την έχουν οι σεισμοί και την τρίτη τα ακραία καιρικά φαινόμενα. Με βάση το θεσμικό πλαίσιο η Πολιτεία θα πρέπει να υλοποιεί συστηματικά δράσεις πρόληψης για θέματα διαχείρισης φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι προβλέπεται η συμμετοχή εθελοντικών οργανώσεων Πολιτικής Προστασίας σε δράσεις επιτήρησης δασών κατά τη διάρκεια της αντιπυρικής περιόδου για την έγκαιρη επισήμανση δασικών πυρκαγιών, όπως αυτές προσδιορίζονται στις συνεδριάσεις των Συντονιστικών Οργάνων Πολιτικής Προστασίας (ΣΟΠΠ) των Περιφερειακών Ενοτήτων ή των Συντονιστικών Τοπικά Οργάνων (ΣΤΟ) των Δήμων. Οι δράσεις αυτές καθορίζονται από το Πυροσβεστικό Σώμα και γίνονται για λόγους υποστήριξης του έργου του (http://civilprotection.gr/sites/default/gscp_uploads/eggiklios_dasikwn_pyrkagwn_gscp_2017_0.pdf, Γ.Γ.Π.Π., 2132/17-3-2017).

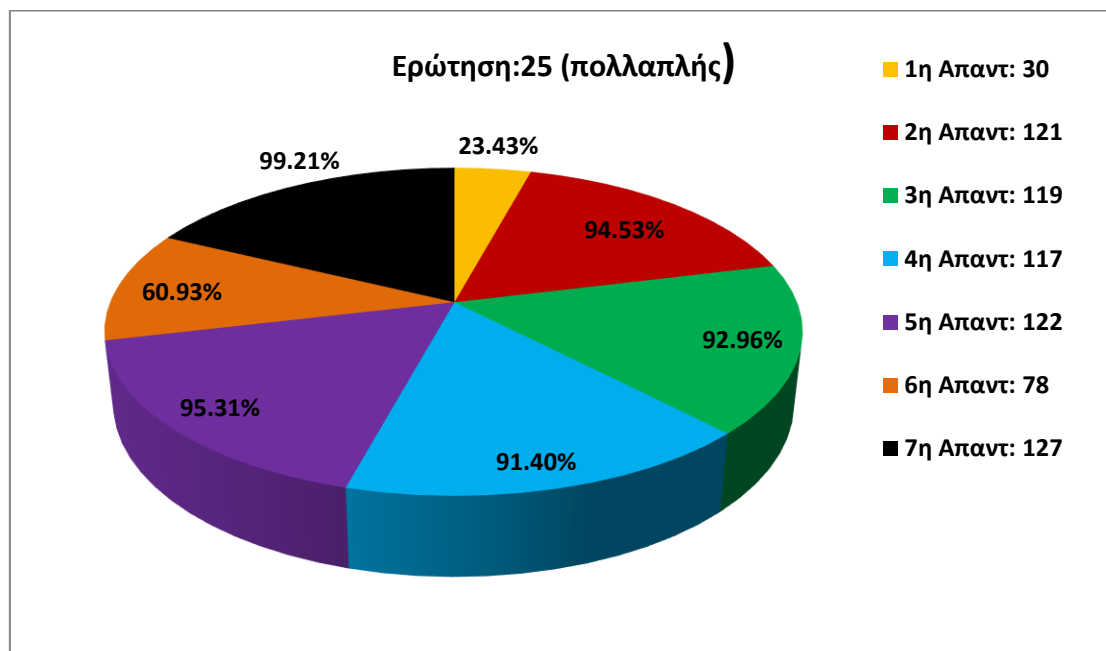
24. Θεωρείτε ότι η ενασχόλησή σας με τον εθελοντισμό θα σας βοηθήσει στο άμεσο μέλλον να βρείτε δουλειά;

Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων υποστηρίζει ότι ο εθελοντισμός είναι πλέον τρόπος ζωής γι' αυτούς, οπότε προσφέρουν αφιλοκερδώς τον ελεύθερό τους χρόνο στον συνάνθρωπο και στο περιβάλλον, χωρίς να προσδοκούν υλικές απολαβές.

25. Ποια από τα παρακάτω θέματα αποτελούν προβλήματα για τον εθελοντή και πρέπει να ρυθμιστούν; (πολλαπλής).

- Θεσμοθέτηση άδειας από τον εργοδότη σε έκτακτο συμβάν.30
- Θεσμοθέτηση θεμάτων ασφάλειας τουεθελοντή.121
- Καθορισμός υποχρεωτικής και τακτικής εκπ/σης των Εθελοντών.119
- Καθορισμός υποχρεωτικής και τακτικής συμμετοχής σε ασκήσεις.117
- Εξασφάλιση απαραίτητου εξοπλισμού.122
- Δωρεάν μεταφορικά μέσα. 78
- Αναγνώριση της αξίας του εθελοντισμού Π.Π.127
- Δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα.
-

Με βάση τα στοιχεία που συλλέχθηκαν διαπιστώθηκε ότι οι εθελοντές δηλώνουν ότι χρειάζονται καταρχήν αναγνώριση της αξίας του εθελοντισμού, προμήθεια του απαιτούμενου εξοπλισμού, ασφαλιστική κάλυψη, υλοποίηση ασκήσεων και τακτικών δράσεων εκπαίδευσης από τους αρμόδιους φορείς. Επιπρόσθετα μπορεί να αναφερθεί ότι οι εθελοντές χρειάζονται ιατρική περίθαλψη και οικονομική υποστήριξη για τις μετακινήσεις τους όταν συμμετέχουν σε δράσεις Π.Π.

Συνοψίζοντας μπορούν να αναφερθούν τα ακόλουθα: Από την έρευνα διαπιστώθηκε ότι η το κράτος οφείλει να αναγνωρίσει την αξία και την προσφορά του εθελοντισμού που είναι ανεκτίμητη και περισσότερο από ποτέ αναγκαία για την αντιμετώπιση φυσικών, τεχνολογικών και Na Tech καταστροφών. Από την πλευρά τους, οι εθελοντές, διψούν για επιμόρφωση, κατάρτιση και ενεργή συμμετοχή στο έργο της Π.Π. Επισημάνθηκε μέσα από τις απαντήσεις τους το γεγονός ότι η προσφορά τους και η ίδια τους η ύπαρξη δεν αναγνωρίζεται όσο θα ήθελαν, ούτε από τους φορείς ούτε από τον γενικό πληθυσμό. Δεν τους προσφέρεται ο απαιτούμενος εξοπλισμός, δεν αναβαθμίζεται ο ήδη υπάρχον εξοπλισμός και δε συμμετέχουν σε αρκετές ασκήσεις προσομοίωσης, σε συνεργασία με

τους υπόλοιπους φορείς. Ένα άλλο, πολύ σημαντικό στοιχείο είναι ότι σχεδόν όλοι οι εθελοντές αναγνωρίζουν την αναγκαιότητα για ψυχολογική υποστήριξη αυτών και όλων των διασωστών.

Οι εθελοντές φαίνεται ότι διαπιστώνουν την ανάγκη για συχνή ανανέωση και επικαιροποίηση όλων των Σχεδίων Π.Π. (Ξενοκράτης, Σώστρατος, κ.α.) κι αυτό γιατί σε ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος και του συνανθρώπου δείχνουν μεγαλύτερη ευαισθησία, δεδομένου ότι γι' αυτούς η Π.Π. είναι αφοσίωση, αλληλεγγύη και ανιδιοτέλεια. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι κατά τη διεξαγωγή της έρευνας σημειώθηκαν πολλές “απουσίες” αφού από τις 266 εθελοντικές ομάδες Π.Π. που ρωτήθηκαν συμμετείχαν μόνο 23 και απάντησαν συνολικά 128 άτομα από όλη την Ελλάδα.

Αυτό μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι πολλές ομάδες είτε υπολειπургούν, είτε δεν ενδιαφέρονται για τέτοιου είδους έρευνες, κάτι που προκαλεί ιδιαίτερη ανησυχία αλλά και ερωτηματικά σχετικά με το λόγο ύπαρξής τους.

Κεφάλαιο 5

5.1 Συμπεράσματα – Προτάσεις

Έχουν υπάρξει στιγμές στο παρελθόν και διαφαίνεται ότι στο μέλλον θα υπάρξουν κι άλλες, που ο κρατικός μηχανισμός αδυνατεί να διαχειριστεί μια κρίση με τις δικές του δυνάμεις. Τότε είναι που οι εθελοντές λειτουργούν ως αρωγοί της Πολιτείας. Η εθελοντική δράση είναι μία πράξη αλληλεγγύης και προσφοράς στο κοινωνικό σύνολο και στο περιβάλλον.

Κρίσιμα ζητήματα που χρήζουν αποσαφήνισης μέσω του θεσμικού πλαισίου απασχολούν τους εθελοντές πολιτικής προστασίας στην Ελλάδα. Πιο συγκεκριμένα για να μπορέσουν οι εθελοντές της Πολιτικής Προστασίας να προσφέρουν την βοήθεια τους, που πολλές φορές έχει το στοιχείο της διακινδύνευσης, θα πρέπει να έχουν ουσιαστική ασφαλιστική κάλυψη και αστική ευθύνη. Αν και με την τελευταία νομοθετική πρωτοβουλία του Ν.4249/2014 έχει γίνει πρόοδος σε αυτό το ζήτημα, θα πρέπει να υπάρχει επιπλέον μέριμνα για τους εθελοντές που εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα.

Επίσης, αν και ο εθελοντής προσφέρει τις υπηρεσίες του χωρίς οικονομικό όφελος το σωστό είναι η Πολιτεία να τον απαλλάξει από την οικονομική επιβάρυνση που του προκαλεί η ενασχόλησή του με τον εθελοντισμό. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι τα έξοδα μετακίνησης προσωπικού και μεταφοράς υλικών θα πρέπει να καλύπτονται από το κράτος, ενώ η συντήρηση των οχημάτων των εθελοντικών οργανώσεων θα πρέπει να γίνεται στα συνεργεία του Π.Σ. ή σε αυτά που έχει σύμβαση το Π.Σ.

Η αναγνώριση του κρίσιμου ρόλου των εθελοντών Π.Π. για το κοινωνικό σύνολο θα πρέπει να επιτευχθεί μέσω δράσεων της Πολιτείας. Η πολιτεία θα πρέπει να τιμά όσους με αυταπάρνηση εργάζονται σε περιπτώσεις εκτάκτων αναγκών και να προβάλλει τον ρόλο τους.

Έχει ήδη αποδειχθεί ότι καθοριστική για την ετοιμότητα αλλά και την άμεση απόκριση σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης είναι η παρουσία των εθελοντικών ομάδων σε Σ.Τ.Ο. και Σ.Ο.Π.Π., που έχει επιτευχθεί μέσω του θεσμικού πλαισίου. Με αυτό τον τρόπο έχουν την δυνατότητα οι Ε.Ο. να ενημερώνονται άμεσα για τις δράσεις του Δήμου κ.λπ., να συμβάλουν στις δράσεις πρόληψης και ετοιμότητας, και να μετέχουν αποτελεσματικά κατά την απόκριση και την αποκατάσταση της πληγείσας περιοχής.

Παρότι στην Ελλάδα μεγάλο μέρος των εθελοντών πολιτικής προστασίας ασχολούνται με την δασοπροστασία - δασοπυρόσβεση, ο εθελοντισμός Π.Π. δεν είναι ταυτόσημος με τη δασοπροστασία. Η Πολιτεία έχει επίσης ανάγκη τη βοήθεια των εθελοντικών ομάδων για την αντιμετώπιση κινδύνων και κρίσεων όπως οι σεισμοί, οι διασώσεις εγκλωβισμένων ή ατόμων που έχουν χαθεί, πλημμύρες, βοήθεια σε αστικά συμβάντα κ.α. Οπότε θα ήταν σωστό οι εθελοντές να εκπαιδεύονται σε περισσότερους από έναν τομείς, αλλά και να αυξηθεί ο αριθμός των εξειδικευμένων εθελοντών. Ενδεικτικά μπορεί να αναφερθεί ότι ενημέρωση συγκεκριμένων επαγγελματικών κλάδων μπορεί να οδηγήσει μηχανικούς,

δασολόγους, ιατρούς κ.α., να γίνουν εθελοντές Π.Π. και να προσφέρουν πολύτιμη βοήθεια στην διαχείριση εκτάκτων αναγκών σε τοπικό ή/και εθνικό επίπεδο. Η καταχώρηση των εξειδικευμένων εθελοντών πρέπει να γίνεται σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο της χώρας, αφού δηλαδή πιστοποιηθούν οι γνώσεις τους από τους αρμόδιους φορείς.

Επιπρόσθετα θα πρέπει και οι εθελοντικές οργανώσεις Π.Π. να έχουν αρμονική η συνεργασία με την Γ.Γ.Π.Π. και τους άλλους φορείς. Καταρχήν, είναι επιτακτική ανάγκη να εφαρμοστεί ο νόμος 4249/2014 για τη διαγραφή από το μητρώο των εθελοντικών οργανώσεων. Μπορεί η διαδικασία για να ενταχθεί μία εθελοντική ομάδα στο μητρώο της Γ.Γ.Π.Π. να είναι καθορισμένη, όμως η διαγραφή της από αυτό είναι ασαφής και έγκειται στην διακριτική ευχέρεια της να ενημερώσει για την παύση της λειτουργίας της. Έτσι υπάρχουν αυτή τη στιγμή εκατοντάδες ανενεργές ουσιαστικά εθελοντικές οργανώσεις που στο μητρώο φαίνονται ως ενεργές και πρέπει να διαγραφούν. Για να γίνει η εκκαθάριση θα πρέπει να υποχρεώνονται οι εθελοντικές οργανώσεις να καταθέτουν τουλάχιστον μια φορά τον χρόνο έκθεση με τις δράσεις που ανέπτυξαν κατά τη διάρκεια της χρονιάς. Έτσι θα ελέγχεται η πραγματική υπόσταση της εθελοντικής ομάδας και θα κατανέμονται οι επιχορηγήσεις ανάλογα με το μέγεθος και την δυναμική του κάθε συλλόγου.

Επίσης, θα πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι η υπαγωγή των εθελοντικών ομάδων στην Γ.Γ.Π.Π. είναι υποχρεωτική για την συμμετοχή των ομάδων αυτών σε δράσεις διαχείρισης κινδύνων και κρίσεων. Έχει παρατηρηθεί ότι κάποιες ομάδες αρνούνται την υπαγωγή τους στο Μητρώο της Γ.Γ.Π.Π., και επιθυμούν π.χ. να συμμετέχουν στην αντιμετώπιση δασικών πυρκαγιών χωρίς να υπάγονται στη διοίκηση του επικεφαλής του Π.Σ.

Εκτός όμως από τους εθελοντές που ανήκουν σε εθελοντικές ομάδες και εντάσσονται στην Γ.Γ.Π.Π., εθελοντές πυροσβέστες έχει και το Π.Σ., ο οποίος ήταν ο πρώτος δημόσιος φορέας που το 1991 υιοθέτησε την έννοια του εθελοντισμού. Για την καλύτερη αξιοποίηση των εθελοντών του Π.Σ. θα πρέπει να αναθεωρηθούν κάποιες αντιλήψεις, (π.χ. αξιοποίηση των εθελοντών σε μάχιμη υπηρεσία), ενώ θα πρέπει να επικαιροποιηθεί και το σχετικό θεσμικό πλαίσιο (δασικοί χάρτες, αντιπύρ (backfire) και κατάκαυση (burnout).

Συνοψίζοντας μπορεί να αναφερθεί ότι ο εθελοντισμός Πολιτικής Προστασίας προϋποθέτει οργάνωση και συνεργασία από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς – υπηρεσίες, τους εθελοντές και τους πολίτες. Είναι γενικά παραδεκτό ότι η συμβολή των εθελοντών Π.Π. σε δράσεις πρόληψης, ετοιμότητας και απόκρισης σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο για την αποτελεσματική διαχείριση φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών είναι αναγνωρισμένη σε παγκόσμιο επίπεδο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γεωργιάδου Ε., (2001). Βιομηχανικά Ατυχήματα Μεγάλης Έκτασης, Μεθοδολογικός & Πληροφοριακός Οδηγός, Αθήνα: Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής & Ασφάλειας Της Εργασίας.

Δανδουλάκη Μ., (2010). Καλλικράτης. Πολιτική προστασία και αυτοδιοίκηση. Αθήνα: Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Ε.Τ.Α.Α.)

Καραμάνου. Α., (2012). Ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης και των εθελοντικών οργανώσεων. Αθήνα: Διδακτορική διατριβή στη Πολιτική Προστασία της Χώρας, έναντι φυσικών καταστροφών κατά τη διάρκεια ειρηνικής περιόδου.

Κοκολάκης. Κ., (2009). παρουσίαση Αθήνα: «Πολιτική Προστασία και Δασικές Πυρκαγιές, Επίσημάνσεις και μέτρα αυτοπροστασίας».

Κούρου, Α., (2017). «Διαχείριση Κρίσεων στον Τομέα Υγείας», Αθήνα: 4ο Πανελλήνιο Συνέδριο Divani Caravel.

Κουρούδη, Κ., (2015). Παρουσίαση Θεσσαλονίκη: «Ο ρόλος της Πολιτικής Προστασίας στη Διαχείριση Καταστροφών από πλημμυρικά φαινόμενα – Σχεδιασμός της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας για την πρόληψη & την αντιμετώπιση του πλημμυρικού κινδύνου».

Λέκκας, Λ., Ε., (2000). Φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές. Αθήνα. Έκδοση Access Pre-Press.

Λέκκας, Λ., Ε., (2005). Πρόληψη και Διαχείριση Φυσικών και Τεχνολογικών Καταστροφών, Πρόγραμμα Συμπληρωματικής Εκπαίδευσης με τη χρήση καινοτόμων μεθόδων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης. Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, τμήμα Γεωλογίας & Γεωπεριβάλλοντος.

Μπεργιαννάκη Ι.,Δ., (2007). Βασικές αρχές πρόληψης και αντιμετώπισης των ψυχολογικών και κοινωνικών επιπτώσεων των μαζικών καταστροφών. Αθήνα: ΕΚ.Κ.Α.

Μπεργιαννάκη Ι, Βάρσου Ε, Ψάρρος Κ., (1999). Παρουσίαση Αθήνα: «Ψυχοτραυματολογία και ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις των καταστροφών» Ο ρόλος των επαγγελματιών ψυχικής υγείας». Ψυχιατρική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής (ΕΠΙΨΥ).

Ξανθόπουλος, Γ., και WWF. (2009). Οδηγός για το περιβάλλον. Δασοπροστασία και Πυρόσβεση. Αθήνα: Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας.

Παπαδάκης Π., (2006). Φυσικές καταστροφές, Διαχείριση σεισμικού κινδύνου, Αθήνα: Ο.Α.Σ.Π.

Παπαδόπουλος, Α. Γ., (2000). Πρακτικά συνεδρίου: Αντιμετώπισης Σεισμικών Καταστροφών. Αθήνα: Εκδόσεις Τ.Ε.Ι.Θ. Και τμήματος Γεωλογίας Α.Π.Θ.

Παπαδόπουλος Γ. Α., (2000) Η Πολιτική Προστασία στην Ελλάδα. Αντιμετώπιση Φυσικών και Τεχνολογικών Καταστροφών. Αθήνα: Εκδόσεις ΙΩΝ.

Παπαχατζή. Ε., (2011) Παρουσίαση «Σχεδιασμός και δράσεις για την οργανωμένη απομάκρυνση πληθυσμού – διαχείριση κρίσεων». Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης.

Πάτας, Ι., και Παπακυριακού, Α., (2007). Φυσικές καταστροφές, πολιτική προστασία εθελοντισμός και ο ρόλος του Αγρονόμου Τοπογράφου Μηχανικού. Αθήνα: ΤΕΕ, ΕΜΠ.

Πυροσβεστική Ακαδημία. (2006). Επιστημονική ημερίδα: Ολική ποιότητα στη διαχείριση κινδύνου – κρίσεων. Αθήνα: Συνεδριακό Κέντρο της Ελληνικής Εταιρείας Διοίκησης Επιχειρήσεων.

Τουλιάτος, Π., (2006). «Η τρωτότητα των Κατασκευών στο Σεισμό, ως παράγοντας Διαχείρισης των Κρίσεων» Αθήνα: Επιστημονική ημερίδα: Ολική ποιότητα στη διαχείριση κινδύνου – κρίσεων.

Φιλολία, Α., (2005). «Ολοκληρωμένο σύστημα. Διαχείρισης Κρίσεων και ανθρώπινος παράγοντας». Αθήνα: Εκδόσεις νομική βιβλιοθήκη ΑΕΒΕ.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ομουρλόγλου Δ., (2016). «Πολιτιστική μνήμη- Πόλη-Διαχείριση καταστροφών», Βόλος: Συνάντηση εργασίας του προγράμματος EDUCEN (City-Culture-Catastrophe).

Ομουρλόγλου Δ., (2016). «Η χρήση των νέων τεχνολογιών στην υπηρεσία της Πολιτικής Προστασίας». Αλεξανδρούπολη: 3ο Πανελλήνιο Συνέδριο Πολιτικής Προστασίας Safe Evros.

Ομουρλόγλου Δ., (2015). «Μαζικές Καταστροφές, TRIAGE». Κύπρος: 2ο Συνέδριο, προνοσοκομειακής φροντίδας.

Ομουρλόγλου Δ., (2014). «Η χρήση των νέων τεχνολογιών στη Πολιτική Προστασία». Ρόδος: 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Πολιτικής Προστασίας Safe Rhodes.

<i>A/A</i>	<i>ΠΡΟΕΔΡΙΚΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ</i>	<i>ΝΟΜΟΙ</i>	<i>ΦΕΚ</i>
1	376/1988	360/1968	52/Α'/25-4-1983
2	3481/1996	1579/1985	
3	161/1997	2344/1995	
4	151/2004	2612/1998	
5	48/2007	2800/2000	
6		3013/2002	
7		3448/2006	
8		3511/2006	
9		3491/2006	
10		48/2007	
11		3536/2007	
12		3613/2007	
13		4249/2014	

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

<http://www.natech.org/index.html>

<http://www.gein.noa.gr/el/>

<http://www.noa.gr/index.php?lang=el>

<http://www.oasp.gr/>

<http://www.itsak.gr/>

<http://www.fireservice.gr/pyr/site/home.csp>

<http://europa.eu/>

<http://greenagenda.gr/25648/>

www.fire.gr

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1#.CE.95.CF.85.CF.81.CF.8E.CF.80.CE.B7

http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection_en

<http://civilprotection.gr/el/%CE%B5%CF%85%CF%81%CF%89%CF%80%CE%B1%CF%8A%CE%BA%CE%AE-%CE%AD%CE%BD%CF%89%CF%83%CE%B7>

http://portal.tee.gr/portal/page/portal/INFO_TEE/INFO_2017/01_17/NEWSLETTER20170119.pdf

http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/thematic/civil_protection_el.pdf

<http://www.skai.gr/news/technology/article/337093/doubai-oi-iptamenoi-purosvestes-ftanoun-tahutera-video/#ixzz4XGvxIG92>

<http://www.unisdr.org/we/inform/publications/7817>

<http://edopanepistimio.uoa.gr/index.php?p=folder&id=125>

<https://www.interpol.int/Crime-areas/CBRNE/CBRNE>

<http://www.gscp.gr/ggpp/site/home/ws/promote/technologikes/xbrp.csp>

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1

http://civilprotection.gr/sites/default/gscp_uploads/gscp_20161107.pdf

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Γ.Γ.Π.Π. = Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας.
Γ.Ε.ΕΘ.Α. = Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας.
Γ.Ι. = Γεωδυναμικό Ινστιτούτο.
Δ.Α.Ε.Φ.Κ. = Διεύθυνση Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών.
Ε.Ε. = Ευρωπαϊκή Ένωση.
Ε.Ε.Α.Ε. = Ελληνικής Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας.
Ε.Κ.Α.Β. = Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας.
ΕΛ.ΑΣ. = Ελληνική Αστυνομία.
ΕΛ.ΑΚΤ. = Ελληνική Ακτοφυλακή.
Ε.ΜΑ.Κ. = Ειδική Μονάδα Αντιμετώπισης Καταστροφών.
Ε.Μ.Π.Π. = Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας.
Ε.Μ.Υ. = Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία.
Ε.Ο. = Εθελοντικές Ομάδες.
Ε.Σ.Κ.Ε. = Ενιαίο Συντονιστικό Κέντρο Επιχειρήσεων.
Ε.Τ.Ι.Κ. = Ειδικό Τμήμα Ιατρικής Καταστροφών.
Κ.Ε.Π.Π. = Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας.
Κ.ΟΜ.Α.Κ. = Κινητή Ομάδα Αντιμετώπισης Καταστροφών.
Κ.Υ.Α. = Κοινή Υπουργική Απόφαση.
Λ.Σ. = Λιμενικό Σώμα.
Μ.Α.Π. = Μέσα Ατομικής Προστασίας.
Μ.Μ.Ε. = Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.
Ν.Π.Δ.Δ. = Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου.
Ο.Δ.Ι.Κ. = Ομάδα Διαχείρισης Κρίσης.
Ο.Α.Σ.Π. = Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού Προστασίας.
Ο.Τ.Α. = Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
Π.Α.Μ. = Παλλαϊκή Άμυνα.
Π.Ε. = Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση.
Π.Δ. = Προεδρικό Διάταγμα.
ΠΕ.ΠΥ.Δ. = Περιφερειακή Πυροσβεστική Διοίκηση.
Π.τ.Π = Προστασίας του Πολίτη.
Π.Π = Πολιτική Προστασία.
Π.Σ. = Πυροσβεστικό Σώμα.
Π.Σ.Ε.Α = Πολιτικός Σχεδιασμός Έκτακτης Ανάγκης.
Τ.Ε.Ε. = Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος.
Τ.Ε.Ι. = Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα.

Σ.Ο.Π.Π.= Συντονιστικό όργανο πολιτικής προστασίας.

Σ.Π.Ο.= Συντονιστικό Περιφερειακό Όργανο.

Σ.Τ.Ο.= Συντονιστικό Τοπικό Όργανο.

Υ.Ε.Δ.Α.= Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΕΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

CECIS= The Common Emergency and Information System (Κοινά Συστήματα Επείγουσας Επικοινωνίας).

CBRNE= Chemical, Biological, Radiological, Nuclear and Explosives (χημικών, βιολογικών, ραδιολογικών, πυρηνικών και εκρηκτικών υλών).

ECMWF= European Centre for Medium-Range Weather Forecasts (Ευρωπαϊκό Κέντρο Μεσοπρόθεσμων Μετεωρολογικών Προγνώσεων).

ECHO = Emergency Care Help Organization (Ανθρωπιστική βοήθεια Επείγουσας Φροντίδας).

EVANDE = Enhancing Volunteer Awareness and education against Natural Disasters through E-learning

(Ενίσχυση Εθελοντών ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης κατά Φυσικές Καταστροφές μέσω e-learning).

ERCC= Emergency Response Coordination Centre (Κέντρο Συντονισμού Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών).

GDACS= Global Disaster Alert and Coordination System (Παγκόσμιος Μηχανισμός Συντονισμού και Επαγρύπνησης).

MIC=The Monitoring and Information Centre (Κέντρο Παρακολούθησης και Ενημέρωσης για την Πολιτική Προστασία).

Na.Tech= Natural-Technology disasters (Φυσικές και Τεχνολογικές καταστροφές).

PNNC= Permanent Network of National Correspondents (Μόνιμο Δίκτυο των Εθνικών Αντιπροσώπων).

SIM = Subscriber Identification Module (Στοιχείο Αναγνώρισης Συνδρομητή).

WMO= World Meteorological Organization (Παγκόσμιος Μετεωρολογικός Οργανισμός)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

1. ΦΕΚ:Ν.4249/2014.
2. ΦΕΚ:Drones.
3. Αίτηση Εθελοντικών Ομάδων.
4. Ερωτηματολόγιο Εθελοντών.
5. Ερωτηματολόγιο Πυροσβεστών.

1107

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 73

24 Μαρτίου 2014

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4249

Αναδιοργάνωση της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος και της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, αναβάθμιση Υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και ρύθμιση λοιπών θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και άλλες διατάξεις.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδουμε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΜΕΡΟΣ Α'
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΤΕΛΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Άρθρο 1
Αναβάθμιση Επιτελικής Μονάδας

1. Η Επιτελική Μονάδα του π.δ. 79/2011 (Α' 196) αναβαθμίζεται σε επίπεδο Γενικής Διεύθυνσης και μετονομάζεται σε Γενική Διεύθυνση Οικονομικών και Επιτελικού Σχεδιασμού.

2. Η Γενική Διεύθυνση Οικονομικών και Επιτελικού Σχεδιασμού υποβοηθά το έργο του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, πέραν των τομέων που προβλέπονται στην παρ. 1 του άρθρου 1 του π.δ. 79/2011 και στους τομείς που αποτελούν την αρμοδιότητα των Υπηρεσιών που υπάγονται σε αυτήν και συντονίζει το έργο τους.

3. Η Γενική Διεύθυνση Οικονομικών και Επιτελικού Σχεδιασμού διαρθρώνεται σε τρεις Διευθύνσεις ως ακολούθως:

- α. Τη Διεύθυνση Επιτελικής Υποστήριξης
 - β. Τη Διεύθυνση Έρευνας και Υποδομών
 - γ. Τη Διεύθυνση Δημοσιονομικής Διαχείρισης
4. Τη θέση του Προϊστάμενου της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών και Επιτελικού Σχεδιασμού κατέχει ανώτατος αξιωματικός των Σωμάτων που υπάγονται στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη ή πολιτικός υπάλληλος του Υπουργείου με βαθμό τουλάχιστον Β', ο οποίος επιλέγεται και τοποθετείται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη μεταξύ των στελεχών του Υπουργείου τα

οποία διαθέτουν τα κατάλληλα προσόντα και εμπειρία στα αντικείμενα της Γενικής Διεύθυνσης.

5. Ο Προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών και Επιτελικού Σχεδιασμού ασκεί τις αρμοδιότητες του άρθρου 7 του π.δ. 79/2011, όσον αφορά στις Διευθύνσεις, τα Τμήματα και τα Γραφεία που υπάγονται σε αυτήν, καθώς και αυτές του άρθρου 38 του ν. 2362/1995 (Α' 247), όπως ισχύει.

Άρθρο 2

Σύσταση Διεύθυνσης Επιτελικής Υποστήριξης

1. Στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη συνιστάται Διεύθυνση Επιτελικής Υποστήριξης, η οποία υπάγεται στη Γενική Διεύθυνση Οικονομικών και Επιτελικού Σχεδιασμού.

2. Τη θέση του Προϊστάμενου της Διεύθυνσης Επιτελικής Υποστήριξης κατέχει ανώτερος ή ανώτατος αξιωματικός των Σωμάτων που υπάγονται στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη ή υπάλληλος κατηγορίας ΠΕ με βαθμό τουλάχιστον Β', ο οποίος ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη.

3. Ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης ευθύνεται για την ομαλή λειτουργία αυτής και την αποτελεσματική εκπλήρωση της αποστολής της. Στο πλαίσιο αυτό ιδίως:

α. Αξιολογεί τις ανάγκες των Τμημάτων και κατανέμει το προσωπικό σε αυτές, βάσει των ειδικότερων γνώσεων και κανοντήτων του.

β. Ορίζει τους προϊσταμένους των Τμημάτων βάσει των ισχυουσών διατάξεων, του βαθμού και των ειδικότερων προσόντων τους.

γ. Επικοινωνεί και συνεργάζεται με τα αρμόδια όργανα και Υπηρεσίες των Σωμάτων και Υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, καθώς και με οποιαδήποτε άλλη αρμόδια Υπηρεσία ή φορέα στο πλαίσιο εκπλήρωσης της αποστολής της Διεύθυνσης της οποίας προϊστάται.

δ. Παρακολουθεί τις εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση επί θεμάτων αρμοδιότητας της Υπηρεσίας και συμμετέχει σε επιτροπές, συνέδρια και συναντήσεις που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο αυτής.

ε. Καθορίζει τις προτεραιότητες της Διεύθυνσης οργανώνει τον τρόπο εκτέλεσης των εργασιών και παρέχει στο προσωπικό τις απαραίτητες οδηγίες και κατευθύνσεις για την ακριβή εκτέλεση των καθηκόντων του.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 73

24 Μαρτίου 2014

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4249

Αναδιοργάνωση της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος και της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, αναβάθμιση Υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και ρύθμιση λοιπών θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και άλλες διατάξεις.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδωμε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΜΕΡΟΣ Α'
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΤΕΛΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Άρθρο 1
Αναβάθμιση Επιτελικής Μονάδας

1. Η Επιτελική Μονάδα του π.δ. 79/2011 (Α' 196) αναβαθμίζεται σε επίπεδο Γενικής Διεύθυνσης και μετονομάζεται σε Γενική Διεύθυνση Οικονομικών και Επιτελικού Σχεδιασμού.

2. Η Γενική Διεύθυνση Οικονομικών και Επιτελικού Σχεδιασμού υποβοηθά το έργο του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, πέραν των τομέων που προβλέπονται στην παρ. 1 του άρθρου 1 του π.δ. 79/2011 και στους τομείς που αποτελούν την αρμοδιότητα των Υπηρεσιών που υπάγονται σε αυτήν και συντονίζει το έργο τους.

3. Η Γενική Διεύθυνση Οικονομικών και Επιτελικού Σχεδιασμού διαρθρώνεται σε τρεις Διευθύνσεις ως ακολούθως:

- α. Τη Διεύθυνση Επιτελικής Υποστήριξης.
- β. Τη Διεύθυνση Έρευνας και Υποδομών.
- γ. Τη Διεύθυνση Δημοσιονομικής Διαχείρισης.

4. Τη θέση του Προϊσταμένου της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών και Επιτελικού Σχεδιασμού κατέχει ανώτατος αξιωματικός των Σωμάτων που υπάγονται στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη ή πολιτικός υπάλληλος του Υπουργείου με βαθμό τουλάχιστον Β', ο οποίος επιλέγεται και τοποθετείται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη μεταξύ των στελεχών του Υπουργείου τα

οποία διαθέτουν τα κατάλληλα προσόντα και εμπειρία στα αντικείμενα της Γενικής Διεύθυνσης.

5. Ο Προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών και Επιτελικού Σχεδιασμού ασκεί τις αρμοδιότητες του άρθρου 7 του π.δ. 79/2011, όσον αφορά στις Διευθύνσεις, τα Τμήματα και τα Γραφεία που υπάγονται σε αυτήν, καθώς και αυτές του άρθρου 3Β του ν. 2362/1995 (Α' 247), όπως ισχύει.

Άρθρο 2

Σύσταση Διεύθυνσης Επιτελικής Υποστήριξης

1. Στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη συνιστάται Διεύθυνση Επιτελικής Υποστήριξης, η οποία υπάγεται στη Γενική Διεύθυνση Οικονομικών και Επιτελικού Σχεδιασμού.

2. Τη θέση του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Επιτελικής Υποστήριξης κατέχει ανώτερος ή ανώτατος αξιωματικός των Σωμάτων που υπάγονται στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη ή υπάλληλος κατηγορίας ΠΕ με βαθμό τουλάχιστον Β', ο οποίος ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη.

3. Ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης ευθύνεται για την ομαλή λειτουργία αυτής και την αποτελεσματική εκπλήρωση της αποστολής της. Στο πλαίσιο αυτό ιδίως:

α. Αξιολογεί τις ανάγκες των Τμημάτων και κατανάμει το προσωπικό σε αυτές, βάσει των ειδικότερων γνώσεων και ικανοτήτων του.

β. Ορίζει τους προϊσταμένους των Τμημάτων βάσει των ισχυουσών διατάξεων, του βαθμού και των ειδικότερων προσόντων τους.

γ. Επικοινωνεί και συνεργάζεται με τα αρμόδια όργανα και Υπηρεσίες των Σωμάτων και Υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, καθώς και με οποιαδήποτε άλλη αρμόδια Υπηρεσία ή Φορέα στο πλαίσιο εκπλήρωσης της αποστολής της Διεύθυνσης της οποίας προϊστάται.

δ. Παρακολουθεί τις εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση επί θεμάτων αρμοδιότητας της Υπηρεσίας και συμμετέχει σε επιτροπές, συνέδρια και συναντήσεις που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο αυτής.

ε. Καθορίζει τις προτεραιότητες της Διεύθυνσης οργανώνει τον τρόπο εκτέλεσης των εργασιών και παρέχει στο προσωπικό τις απαραίτητες οδηγίες και κατευθύνσεις για την ακριβή εκτέλεση των καθηκόντων του.

1. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ Αρ. Φύλλου 73 24 Μαρτίου 2014

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4249

Αναδιοργάνωση της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος και της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, αναβάθμιση Υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και ρύθμιση λοιπών θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και άλλες διατάξεις.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή: Κλάδος Ασφάλειας από τον Γενικό Επιθεωρητή Ασφάλειας,

γ. ο Κλάδος Αλλοδαπών και Προστασίας Συνόρων

από τον Γενικό Επιθεωρητή Αλλοδαπών και Προστασίας Συνόρων,

δ. το Επιτελείο από τον Προϊστάμενο Επιτελείου. κρίσιμων περιστατικών κατά τη διαχείρισή τους,

ε. την παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη σε περιπτώσεις γενικευμένων κρίσεων εσωτερικής ασφάλειας σε εθνικό επίπεδο, είτε η κύρια ευθύνη ανταπόκρισης ανήκει στην Ελληνική Αστυνομία είτε λειτουργεί υποστηρικτικά προς άλλο αρμόδιο φορέα.

ΜΕΡΟΣ Γ΄

ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΟΥ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ

Άρθρο 63

Αποστολή Πυροσβεστικού Σώματος. Το άρθρο 1 του ν. 3511/2006 (Α΄ 258) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 1 Αποστολή

Το Πυροσβεστικό Σώμα (Π.Σ.) είναι ιδιαίτερο Σώμα Ασφαλείας, υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, έχει αρμοδιότητα που εκτείνεται σε όλη την Επικράτεια, εκτός από τους χώρους για τους οποίους ειδικές διατάξεις προβλέπουν αρμοδιότητα άλλων Υπηρεσιών και έχει ως αποστολή:

α. Την ασφάλεια και προστασία της ζωής και της περιουσίας των πολιτών και του Κράτους, του φυσικού περιβάλλοντος και ιδίως, του δασικού πλούτου της Χώρας από τους κινδύνους των πυρκαγιών, θεομηνιών και λοιπών καταστροφών.

β. Την ευθύνη και τον επιχειρησιακό σχεδιασμό της καταστολής των πυρκαγιών και την παροχή συνδρομής για τη διάσωση των ατόμων και υλικών αγαθών, που απειλούνται

από αυτές. Ως «επιχειρησιακός σχεδιασμός της καταστολής» νοείται η οργάνωση, η διαχείριση και ο συντονισμός όλων των εμπλεκόμενων δυνάμεων πυρόσβεσης και διάσωσης, του εξοπλισμού και των άλλων μέσων. Ο «επιχειρησιακός σχεδιασμός της καταστολής» περιλαμβάνει ενέργειες, που εξασφαλίζουν τον έγκαιρο εντοπισμό, αναγγελία και επέμβαση, ώστε να επιτυγχάνεται η άμεση και αποτελεσματική αντιμετώπιση των πυρκαγιών και των κινδύνων, που απορρέουν από αυτές.

γ. Την ευθύνη για τη διεξαγωγή των πυροσβεστικών διασωστικών επιχειρήσεων της Πολιτικής Προστασίας της χώρας, της οποίας συνιστά τον επιχειρησιακό βραχίονα

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 1145

1. Το Πυροσβεστικό Σώμα, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, συμμετέχει στην αντιμετώπιση κάθε έκτακτης ανάγκης, που ανακύπτει σε περίοδο ειρήνης ή πολέμου και σε συνεργασία με τις συναρμόδιες Αρχές και Υπηρεσίες, συμβάλλει στην εξασφάλιση της Πολιτικής Προστασίας και της πολιτικής άμυνας της Χώρας.»

2. Άρθρο 64

Αρμοδιότητες Πυροσβεστικού Σώματος. Το άρθρο 2 του ν. 3511/2006 αντικαθίσταται ως εξής: «Άρθρο 2 Αρμοδιότητες

1. Το Πυροσβεστικό Σώμα, για την εκπλήρωση της αποστολής του, είναι αρμόδιο, ιδίως, για:

α. Την αντιμετώπιση των συνεπειών από τις φυσικές, τεχνολογικές και λοιπές καταστροφές, όπως σεισμοί, πλημμύρες, τις χημικές – βιολογικές – ραδιολογικές πυρηνικές (Χ.Β.Ρ.Π.) απειλές και τη διάσωση ατόμων και υλικών αγαθών, που κινδυνεύουν από αυτές. Για το σκοπό αυτόν αξιοποιεί τα διαθέσιμα επιστημονικά στοιχεία και πληροφορίες, προετοιμάζει, οργανώνει και κινητοποιεί τις πυροσβεστικές δυνάμεις, μέσα και εξοπλισμό και ζητά τη συνδρομή άλλων Αρχών, Υπηρεσιών και Φορέων.

β. Τη διάσωση και παροχή συνδρομής σε άτομα των οποίων απειλείται ή εκτίθεται σε κίνδυνο η ζωή και η σωματική τους ακεραιότητα από κάθε είδους ατυχήματα, όπως αεροπορικά, σιδηροδρομικά, τροχαία, εργατικά, πτώση σε λίμνες, ποταμούς, εγκλωβισμούς σε ανελκυστήρες ή άλλους χώρους και εγκαταστάσεις, αποκλεισμούς σε δυσπρόσιτες ορεινές περιοχές, σπήλαια, καθώς και την ειδοποίηση των αρμόδιων Υπηρεσιών για τη μεταφορά τους σε ιδρύματα παροχής ιατρικής συνδρομής ή περίθαλψης.

γ. Την περιφρούρηση και διαφύλαξη της περιουσίας που καταστράφηκε ή απειλήθηκε από πυρκαγιές ή άλλες καταστροφές, μέχρι την παράδοσή της σε αστυνομικά όργανα ή τους κατόχους της.

δ. Τη διατήρηση και προστασία της κοινωνικής ασφάλειας από τα εγκλήματα εμπρησμού (άρθρα 264, 265, 266, 267 ΠΚ) και πλημμύρας (άρθρο 268 ΠΚ).

ε. Τη θέσπιση και τον έλεγχο εφαρμογής της νομοθεσίας περί πυροπροστασίας.

στ. Την πρόληψη και καταστολή των αξιόποινων πράξεων που εμπίπτουν στην κατά τα ανωτέρω υπό στοιχεία δ' και ε' αποστολή του.

ζ. Τον επιχειρησιακό συντονισμό και τη συνεργασία όλων των συναρμόδιων Υπηρεσιών, στο πλαίσιο της εφαρμογής του Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας της Χώρας σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

η. Την παροχή από το Π.Σ. ειδικών υπηρεσιών πυροπροστασίας και πυροσβεστικής συνεργασίας με τη σύναψη συμβάσεων και προγραμματικών συμφωνιών με φορείς του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα, ερευνητικά ή άλλα ινστιτούτα, φορείς, εταιρείες και οργανισμούς του ιδιωτικού τομέα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής.

θ. Την επιβολή προστίμων ή άλλων διοικητικών ποινών σε όσους επιβαρύνουν την Υπηρεσία με την ειδοποίηση και επέμβαση των υπηρεσιών του Π.Σ. σε περιστατικά που οφείλονται σε δόλο, ή βαριά αμέλεια ή μη τήρηση των σχετικών διατάξεων ασφαλείας, ιδίως για ζητήματα πυροπροστασίας και συντήρησης ανελκυστήρων, καθώς και σε όσους για οποιονδήποτε λόγο παρακωλύουν ή δυσχεραίνουν αναίτια το πυροσβεστικό έργο. Η διαδικασία βεβαίωσης των ανωτέρω πράξεων και το είδος της διοικητικής ποινής που επιβάλλεται καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, ενώ το ύψος του προστίμου που αναλογεί, καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και εισπράττεται υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου.

ι. Την πιστοποίηση των εθελοντών πυροσβεστών,

που υπάγονται στις διατάξεις του ν. 4029/2011 (Α' 245) και των εθελοντών και εθελοντικών ομάδων πολιτικής προστασίας, που δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο της αποστολής του Πυροσβεστικού Σώματος, αλλά δεν έχουν οργανωθεί σύμφωνα με τις προαναφερόμενες διατάξεις, καθώς και του προσωπικού πυρασφάλειας επιχειρήσεων και άλλων φορέων, που προβλέπεται από τη νομοθεσία πυροπροστασίας.

Οι προϋποθέσεις, η διαδικασία και τα όργανα πιστοποίησης του ανωτέρω προσωπικού πυρασφάλειας καθορίζονται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη. Για την πιστοποίηση του προσωπικού πυρασφάλειας επιχειρήσεων και άλλων φορέων, πλην των εθελοντών πυροσβεστών και των εθελοντικών ομάδων πολιτικής προστασίας καταβάλλεται ειδικό παράβολο υπέρ του Δημοσίου, το ύψος του οποίου καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη.

ια. Την παρακολούθηση των ευρωπαϊκών ή άλλων προγραμμάτων στο πλαίσιο της αποστολής του και την ενημέρωση για την εκτέλεση αυτών, προκειμένου να διασφαλισθεί η εφαρμογή τους σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, καθώς και η διάθεση ευρωπαϊκών και εθνικών πόρων για τους σκοπούς Πολιτικής Προστασίας, πυρασφάλειας και πυροπροστασίας για τους οποίους χορηγούνται.

ιβ. Την υποβολή προτάσεων και την υλοποίηση, με ίδιες δυνάμεις ή σε συνεργασία με άλλους φορείς, ευρωπαϊκών ή άλλων προγραμμάτων, στο πλαίσιο της αποστολής και των αρμοδιοτήτων του Σώματος.

1. Για την εκπλήρωση της αποστολής του, το Πυροσβεστικό Σώμα μεριμνά για την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση του κοινού με διαλέξεις, έκδοση φυλλαδίων, τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές και την προβολή, μέσω των Μ.Μ.Ε., του διαδικτύου και των ηλεκτρονικών μέσων κοινωνικής δικτύωσης, κατάλληλων ενημερωτικών μηνυμάτων για θέματα πρόληψης και καταστολής των πυρκαγιών.

2.Το Πυροσβεστικό Σώμα, στο πνεύμα της διεθνούς αλληλεγγύης, παρέχει επίσης συνδρομή προς άλλες χώρες, στο πλαίσιο των ισχυουσών διακρατικών συμφωνιών, καθώς και των υποχρεώσεων που απορρέουν από το ευρωπαϊκό και διεθνές δίκαιο.

3.Αρμοδιότητες, που θεσπίζονται ή αφαιρούνται με κανονιστικές πράξεις και δεν έχουν υπογραφεί και από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, δεν ισχύουν.»

2. ΦΕΚ για Drones

Αριθμ. Δ/ΥΠΑ/21860/1422 ΦΕΚ 3152 30 Σεπτεμβρίου 2016

Κανονισμός – γενικό πλαίσιο πτήσεων Συστημάτων μη Επανδρωμένων Αεροσκαφών-ΣμηΕΑ (Unmanned Aircraft Systems-UAS).

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Το Ν.δ. 714/1970 αρ. 11 εδάφ. στ' (ΦΕΚ Α' 238) «Περί ιδρύσεως ΔΕΜ και οργάνωσης ΥΠΑ» όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα και ειδικότερα με το Ν. 1340/1983 (ΦΕΚ Α' 35).

2. Η παρ. 1 του άρθρου 24 του Ν.δ. 714/1970 όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 3 άρθρου δέκατου τρίτου του Ν. 3082/2002, ΦΕΚ Α' 316/16-12-2002.

3. Τις διατάξεις του Κώδικα Αεροπορικού Δικαίου (Ν. 1815/1988 ΦΕΚ Α' 250) όπως ισχύει.

4. Το Π.δ. 56/1989 αρ. 7 (ΦΕΚ Α' 28) «Οργανισμός της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ) του Υπ. Μεταφορών και Επικοινωνιών, όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα.

4. Την σύμβαση του Σικάγο «περί Διεθνούς Πολιτικής Αεροπορίας» που κυρώθηκε με τον Ν. 211/1947.

5. Τα παραρτήματα 2, 7 και 11 της Σύμβασης του Σικάγο όπως έχουν κυρωθεί και δημοσιευθεί αντίστοιχα στα ΦΕΚ Β' 95/2008 και ΦΕΚ Β' 87/2008.

6. Το Β.δ. 634/1970 «περί Κανονισμού Πτητικής Ικανότητας Πολιτικών Αεροσκαφών και Πιστοποίησης Αεροπορικών Προϊόντων εν γένει».

7. Τις διατάξεις του Ν. 3913/2011 (ΦΕΚ Α' 18/17-2-2011) περί «Αναδιοργάνωσης της ΥΠΑ και άλλες διατάξεις».

8. Την κοινή απόφαση Δ11/Γ/32739/25729/22-12-2015 των Υπουργών Οικονομικών και Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων περί «καθορισμού τελών υπηρεσιών νηολόγησης, υποθήκης και έκδοσης Πιστοποιητικών» (ΦΕΚ Β' 2877/29-10-2015).

9. Την κοινή απόφαση Δ11/Γ/5142/2294/9-2-2007 των Υπουργών Οικονομικών και Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων περί «αναπροσαρμογής παραβόλων», όπως ισχύει εκάστοτε.

10. Την πρόταση της Ομάδας εργασίας που συγκροτήθηκε με την απόφαση ΓΔΑΜ/4936/5/19-2-2015 του Διοικητού ΥΠΑ.

11. Ότι από τις διατάξεις της παρούσας δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπο-λογισμού.

12. Τον Εθνικό Κανονισμό Ασφάλειας Πολιτικής Αεροπορίας (ΕΚΑΠΑ) ΦΕΚ 1485/8/17-6-2011 και τις τεχνικές οδηγίες ΤΟΑ1 και ΤΟΑ2 όπως κάθε φορά ισχύουν.

13. Την εξουσιοδοτική διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 24 του Ν.δ. 714/1970 όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 3 άρθρου δέκατου τρίτου του Ν. 3082/2002, ΦΕΚ Α' 316/16-12-2002.

14. Τη ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας των ΣΜΗΕΑ και αντίστοιχα την ταχύτατη διάδοση και την ευρεία χρήση τους που δημιούργησε την ανάγκη θεσμοθέτησης του πλαισίου και των βασικών κανόνων της ρύθμισης του σχετικού πεδίου, αποφασίζουμε:

Εγκρίνουμε τον κατωτέρω Κανονισμό περί «πτήσεων Συστημάτων Μη Επανδρωμένων Αεροσκαφών ΣμηΕΑ (Unmanned Aircraft Systems - UAS)» ως εξής: Άρθρο 1 Σκοπός

Με το παρόντα Κανονισμό καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις για την εκτέλεση πτήσεων των Συστημάτων μη Επανδρωμένων Αεροσκαφών ΣμηΕΑ (Unmanned Aircraft Systems - UAS), ελεύθερων ή προσδεδεμένων (free or tethered) στο ΑΘΗΝΑΙ FIR / HELLASUIR.

Άρθρο 2

Πεδίο Εφαρμογής

1. Οι ρυθμίσεις του παρόντος Κανονισμού αφορούν σε όλες τις κατηγορίες Συστημάτων μη Επανδρωμένων Αεροσκαφών - ΣμηΕΑ όπως καθορίζονται στα επόμενα άρθρα.
2. Στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος Κανονισμού δεν εμπίπτουν:
 - α. Τα Αερομοντέλα, τα θέματα των οποίων ρυθμίζονται από τον Κανονισμό ΥΠΑ περί «Πτήσεων Αερομοντέλων» (ΦΕΚ Β' 9/13-1-2010) όπως ισχύει.
 - β. Μη επανδρωμένα αεροσκάφη που χρησιμοποιούνται για στρατιωτικούς ή άλλους κρατικούς σκοπούς από τους αντίστοιχους κρατικούς φορείς (ένοπλες δυνάμεις, σώματα ασφαλείας κλπ). Κατ' εξαίρεση, οι κρατικοί φορείς που είναι υπεύθυνοι για ΣμηΕΑ τα οποία χρησιμοποιούνται για πτήσεις κρατικών δραστηριοτήτων έχουν τη δυνατότητα με αίτηση τους προς την ΥΠΑ να υπαχθούν στις διατάξεις του παρόντος κανονισμού.
 - γ. Τα ελεύθερα ή προσδεδεμένα μπαλόνια (tethered or free balloons).

Άρθρο 3

Ορισμοί - Συντομογραφίες

Αερομοντέλο ή Μοντέλο Αεροσκάφους (Model Aircraft)

Είναι μία ιπτάμενη συσκευή περιορισμένων διαστάσεων, που φέρει ή όχι προωθητικό σύστημα, που δεν έχει τη δυνατότητα να μεταφέρει άνθρωπο, και το οποίο χρησιμοποιείται για αεραθλητισμό ή ψυχαγωγία. Τα αερομοντέλα μπορεί να έχουν τη μορφή αεροπλάνου, ανεμοπτήρου, ελικόπτερου, αυτόγυρου, υδροπλάνου, αμφίβιου, αλεξίπτωτου, αερόστατου, αερόπλοιου, ή άλλης μορφής. Τα αερομοντέλα μπορεί να είναι τηλεχειριζόμενα, ελεύθερης πτήσης, ή κυκλικής πτήσης. (ΦΕΚ Β' 9/13-1-2010).

Αεροπορική Αρχή

Είναι η Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας - ΥΠΑ, κρατική υπηρεσία που με βάση την κείμενη νομοθεσία και τις σχετικές κανονιστικές πράξεις είναι αρμόδια για θέματα πολιτικής αεροπορίας στην Ελλάδα.

Αεροπορικές εργασίες (Aerial work)

Επιχειρησιακή λειτουργία αεροσκάφους κατά την οποία το αεροσκάφος χρησιμοποιείται για εκτέλεση ειδικευμένων εργασιών όπως στη γεωργία, τις κατασκευές, τη φωτογραφία και κινηματογράφηση, την επιθεώρηση διαφόρων εγκαταστάσεων, την παρακολούθηση και περιπολία, την έρευνα και τη διάσωση, την εναέρια διαφήμιση, κ.λπ.

Αεροσκάφος (Aircraft).

Κάθε μηχανήμα που εξασφαλίζει τη στήριξη του στην ατμόσφαιρα χάρη στην αντίσταση του αέρα πλην της αντίστασης του αέρα επί της επιφάνειας της Γης.

Ανοικτή κατηγορία ΣμηΕΑ (UAS Open Category).

Κατηγορία ΣμηΕΑ των οποίων η πτητική λειτουργία διεξάγεται με απευθείας οπτική επαφή του χειριστή μικρών μη επανδρωμένων αεροσκαφών με MTOM κάτω των 25 κιλών εντός ασφαλούς απόστασης από πρόσωπα στο έδαφος.

Απαγορευμένες Περιοχές για τις πτήσεις συστημάτων μη επανδρωμένων αεροσκαφών.

Προσδιορισμένες απαγορευμένες περιοχές πτήσεων των Συστημάτων μη επανδρωμένων αεροσκαφών - ΣμηΕΑ άνωθεν στρατιωτικών και βιομηχανικών εγκαταστάσεων, κτιρίων δημοσίων υπηρεσιών, και περιοχών δημοσίου ενδιαφέροντος, όπως ανακοινώνονται με ευθύνη του ΥΠΕΘΑ των Υπηρεσιών Προστασίας του Πολίτη ή άλλων Υπουργείων με σκοπό την αποφυγή τους στο σχεδιασμό των πτήσεων των ΣμηΕΑ ή και την γεωπερίφραξη.

Απαγορευμένη Περιοχή (Prohibited Area).

Εναέριος χώρος καθορισμένων διαστάσεων, επάνω από τις χερσαίες εκτάσεις ή τα χωρικά ύδατα κράτους, εντός του οποίου απαγορεύεται η πτήση αεροσκαφών.

Αποκλειστικός Εναέριος Χώρος- Segregated Airspace». Νοείται Εναέριος Χώρος καθορισμένων διαστάσεων που διατίθενται για την αποκλειστική χρήση ενός.

Ως γεωπερίφραξη νοείται ο περιορισμός της πρόσβασης ενός μη επανδρωμένου αεροσκάφους μέσω του καθορισμού συγκεκριμένων περιοχών στις οποίες αυτό δεν εισέρχεται βάσει του σχεδιασμού του λογισμικού ή/ και του υλικού του, ακόμη και εάν ο χειριστής εκούσια ή ακούσια δώσει εντολή στο μη επανδρωμένο αεροσκάφος να εισέλθει στις συγκεκριμένες περιοχές.

Ειδική κατηγορία ΣμηΕΑ (UAS Specific Category).

Κατηγορία ΣμηΕΑ των οποίων η πτητική λειτουργία είναι πιθανόν να ενέχει σημαντικούς κινδύνους για τα πρόσωπα υπεράνω των οποίων εκτελείται.

Είδος χρήσης του ΣμηΕΑ.

Τα ΣμηΕΑ χρησιμοποιούνται για εμπορικό, επιστημονικό ή ψυχαγωγικό σκοπό καθώς και για την εκτέλεση πτήσεων αεροπορικών εργασιών. Ο εκμεταλλεόμενος (ιδιοκτήτης, κάτοχος, μισθωτής) του αεροσκάφους υποχρεούται να δηλώνει προς την Αεροπορική Αρχή το είδος της χρήσης του.

Εκμεταλλεόμενος το ΣμηΕΑ (Operator). Είναι ο ιδιοκτήτης, κάτοχος η/και μισθωτής ενός ή περισσότερων ΣμηΕΑ την χρήση των οποίων υποχρεούται να δηλώνει προς την Αεροπορική Αρχή (ΥΠΑ). Ο εκμεταλλεόμενος μπορεί να είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο. Ελεγχόμενος Εναέριος Χώρος.

Εναέριος Χώρος καθορισμένων διαστάσεων που ορίζεται από την ΥΠΑ, εντός του οποίου παρέχεται υπηρεσία Ελέγχου Εναέριας Κυκλοφορίας (EEK) για τις IFR και VFR πτήσεις σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση του Εναερίου Χώρου, όπως περιγράφεται στο AIP GREECE.

Εμπορική εκμετάλλευση του ΣμηΕΑ.

Είναι η χρήση του ΣμηΕΑ για εκτέλεση πτήσεων που αποφέρουν οικονομικό όφελος στον εκμεταλλεόμενο.

Επικίνδυνα Υλικά (Dangerous Goods).

Ουσίες ή υλικά τα οποία κάτω από ορισμένες συνθήκες (θερμοκρασίας, πίεσης, τριβής, κρούσης) εμφανίζουν ιδιότητες επικίνδυνες για την υγεία την ασφάλεια και τα περιουσιακά στοιχεία.

Κανόνες πτήσης εξ όψεως (VFR).

Νοούνται οι κανόνες ως περιγράφονται στο AIP GREECE. Λειτουργία σε απόσταση οπτικής επαφής (Visual Line Of Sight - VLOS).

Νοείται η λειτουργία του ΣμηΕΑ κατά τη διάρκεια της οποίας ο χειριστής του συστήματος διατηρεί άμεση οπτική επαφή με το αεροσκάφος για να διαχειριστεί την πτήση και να ανταποκριθεί στους απαιτούμενους χειρισμούς για διαχωρισμό και αποφυγή συγκρούσεων. Λειτουργία με Επέκταση Οπτικής επαφής (Extended).

Νοείται η λειτουργία του ΣμηΕΑ, κατά τη διάρκεια της οποίας χειριστής του συστήματος έχει τη δυνατότητα αποφυγής συγκρούσεων, αλλά η απαίτηση να διατηρεί οπτική επαφή της επιχειρησιακής λειτουργίας του ΣμηΕΑ

Επιτυγχάνεται παρακολουθώντας την πορεία του είτε μέσω κάμερας, με τη μετάδοση της σχετικής εικόνας είτε μέσω παρατηρητή (φυσικού προσώπου).

Λειτουργία Πέραν Οπτικής επαφής (Beyond Visual Line Of Sight BVLOS). Νοείται η Λειτουργία του ΣμηΕΑ σε απόσταση τέτοια, όπου δεν είναι δυνατή η με οποιοδήποτε τρόπο επαφή του χειριστή του συστήματος με οπτικά μέσα. Ο χειριστής δεν έχει τη δυνατότητα αποφυγής σύγκρουσης με άλλους χρήστες του Εναερίου Χώρου. Για την ασφαλή διεξαγωγή των πτήσεων, απαιτείται στην περίπτωση αυτή Προσωρινή Αποκλειστική (Temporary Segregated Area) Περιοχή Εναερίου Χώρου με πλήρη συμμόρφωση στις εγκεκριμένες Διαδικασίες Εναερίου Κυκλοφορίας. Μη επανδρωμένο Αεροσκάφος - μηΕΑ (Unmanned Aircraft - UA). Ορίζεται το αεροσκάφος το οποίο λειτουργεί ή έχει σχεδιαστεί να λειτουργεί χωρίς να επιβαίνει χειριστής σε αυτό.

MTOM (Maximum Take Off Mass). Είναι η μέγιστη μάζα του αεροσκάφους κατά την απο- γείωση. Περιορισμένη Περιοχή (Restricted Area). Εναέριος χώρος καθορισμένων διαστάσεων, επάνω από τις χερσαίες εκτάσεις ή τα χωρικά ύδατα κράτους, εντός του οποίου η πτήση αεροσκαφών περιορίζεται σύμφωνα με ορισμένες ειδικές προϋποθέσεις.

Πιστοποιητικό εκμεταλλεόμενου ΣμηΕΑ (ROC- Remote Operation Certificate). Είναι το πιστοποιητικό που απαιτείται για τον εκμεταλλεόμενο ενός ή περισσότερων ΣμηΕΑ της πιστοποιημένης κατηγορίας το οποίο χορηγείται από την ΥΠΑ σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του παρόντος Κανονισμού. Ο εκμεταλλεόμενος οφείλει να παρουσιάζει το Πιστοποιητικό σε ισχύ, όποτε τούτο ζητηθεί.

Πιστοποιημένη κατηγορία ΣμηΕΑ (UAS Certified Category).

Κατηγορία ΣμηΕΑ των οποίων η πτητική λειτουργία διεξάγεται με απαιτήσεις ανάλογες εκείνων που ισχύουν για τα επανδρωμένα αεροσκάφη, δηλαδή με προηγούμενη εξασφάλιση αδειών και πιστοποιητικών αξιοπλοΐας. Προσωρινές Αποκλειστικές Περιοχές (Temporary Segregated Areas) για την πτήση συστημάτων μη επανδρωμένων αεροσκαφών. Εναέριος Χώρος, καθορισμένων διαστάσεων που διατίθεται για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα για αποκλειστική χρήση συστημάτων μη επανδρωμένων αεροσκαφών - ΣμηΕΑ.

Προσωρινή Αποκλειστική Περιοχή (Temporary Segregated Area). Εναέριος Χώρος, καθορισμένων διαστάσεων υπό την δικαιοδοσία αεροπορικής αρχής, ο οποίος διατίθεται προσωρινά για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, για αποκλειστική χρήση συγκεκριμένου(-ων) χρήστη(-ών) του Εναερίου Χώρου.

Σύστημα μη επανδρωμένου αεροσκάφους - ΣμηΕΑ (Unmanned Aircraft System - UAS).

Είναι το μη επανδρωμένο αεροσκάφος (UA) μαζί με όλο τον σχετικό εξοπλισμό που αφορά στην υποστήριξη αυτού (σταθμός ελέγχου, δυνατότητες σύνδεσης δεδομένων και τηλεχειρισμού, εξοπλισμός πλοήγησης κ.λπ.) ο οποίος είναι απαραίτητος για την λειτουργία του μη επανδρωμένου αεροσκάφους. Τα ΣμηΕΑ είναι είτε ελεύθερα (free UAS) ή είναι δυνατόν να είναι προσδεδεμένα (tethered UAS) σε σταθερές ή κινητές βάσεις. Στην κατηγορία των συστημάτων μη επανδρωμένων αεροσκαφών - ΣμηΕΑ (Unmanned Aircraft System - UAS) περιλαμβάνονται και τα Τηλεχειριζόμενα Αεροσκάφη (Remotely-Piloted Aircraft RPA) και τα Τηλεχειριζόμενα Συστήματα Αεροσκαφών (Remotely-Piloted Aircraft Systems RPAS), καθώς και τα αυτόνομα αεροσκάφη (autonomous aircraft).

Άρθρο 4

Κατηγορίες συστημάτων

μη επανδρωμένων αεροσκαφών

1. Για την κατηγοριοποίηση των ΣμηΕΑ λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα κριτήρια:

- η μέγιστη μάζα απογείωσης (MTOM)
- το είδος της χρήσης
- το ύψος άνωθεν της επιφάνειας της γης ή της θαλάσσης όπου επιτρέπεται να ίπτανται
- οι περιοχές (αποκλειστικές ή μη) όπου ίπτανται
- οι τεχνικές δυνατότητες εκάστου ΣμηΕΑ
- η πολυπλοκότητα του περιβάλλοντος πτητικής λειτουργίας του ΣμηΕΑ

2. Λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων της προηγούμενης παραγράφου καθορίζονται οι

ακόλουθες κατηγορίες ΣμηΕΑ:

Α. Η «ανοικτή» κατηγορία (UAS Open Category) Β. Η «ειδική» κατηγορία (UAS Specific Category)

Γ. Η «πιστοποιημένη» κατηγορία (UAS Certified Category)

Άρθρο 5

Κανόνες Εναέριας Κυκλοφορίας

για τη Διεξαγωγή των Πτήσεων ΣΜηΕΑ (UAS)

1. Η Διεξαγωγή Πτήσεων ΣΜηΕΑ (UAS) επιτρέπεται γενικά σε εναέριο χώρο διαχωρισμένο (segregated) από τον εναέριο χώρο που χρησιμοποιείται από τα επανδρωμένα αεροσκάφη. Ειδικότερα τα Συστήματα μη Επανδρωμένων Αεροσκαφών (ΣμηΕΑ) επιτρέπεται ναίπτανται:

Α. κάτω από τα επιτρεπόμενα όρια για την κυκλοφορία επανδρωμένων αεροσκαφών με κανόνες πτήσεως διά οργάνων (IFR) ή /και εξόψεως (VFR), με μέγιστο ύψος τα 400 πόδια (FT) επάνω από το έδαφος ή την επιφάνεια της θάλασσας (AGL,MSL).

Β. επάνω από τα ανώτερα όρια του ελεγχόμενου Εναερίου Χώρου για την κυκλοφορία επανδρωμένων αεροσκαφών (Επίπεδο Πτήσεως 460-46.000FT).

Γ. εντός Προσωρινών Αποκλειστικών Περιοχών (Temporary Segregated Areas TSA) που προσδιορίζονται από τις υπηρεσίες Εναέριας Κυκλοφορίας της ΥΠΑ για πτήσεις ΣΜηΕΑ (UAS).

Δ. σε καθορισμένα ίχνη και ύψη που προσδιορίζονται με ειδικές άδειες των Υπηρεσιών Εναέριας Κυκλοφορίας της ΥΠΑ.

1. Η διεξαγωγή Πτήσεων ΣΜηΕΑ (UAS) απαγορεύεται γενικά σε εναέριο χώρο:

Α. όπου διενεργούνται πτήσεις επανδρωμένων αεροσκαφών με κανόνες πτήσεως διά οργάνων (IFR) ή και εξ όψεως (VFR).

Β. εντός των Ζωνών Κυκλοφορίας των αεροδρομίων (ATZ), και ούτως ή άλλως σε απόσταση μικρότερη από 8 χλμ. από την περίμετρο του αεροδρομίου και από τα ίχνη προσγείωσης / απογείωσης από / προς το αεροδρόμιο. Γ. στις «Απαγορευμένες Περιοχές για τις πτήσεις

Συστημάτων μη επανδρωμένων αεροσκαφών», όπως ορίζονται από τους αρμόδιους φορείς και δημοσιεύονται με απόφαση της ΥΠΑ.

Δ. εντός των απαγορευμένων και περιορισμένων περιοχών (Prohibited, Restricted Areas) εντός των οποίων απαγορεύονται ή περιορίζονται οι πτήσεις των επανδρωμένων αεροσκαφών οι οποίες ορίζονται από τις υπηρεσίες εναέριας κυκλοφορίας και περιγράφονται στο AIP Ελλάδος.

1. Σε ειδικές περιπτώσεις και κατόπιν αιτήματος προς την ΥΠΑ/Δ4 υπάρχει η δυνατότητα να επιτραπεί η πτήση ΣΜηΕΑ (UAS) στον εναέριο χώρο της ανωτέρω παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου.

2. Ο χειριστής είναι υπεύθυνος για την ασφαλή λειτουργία και την ασφαλή απόσταση του ΣμηΕΑ από ανθρώπους και κινητά/ακίνητα στοιχεία περιουσίας στο έδαφος ή την θάλασσα. Οι χειριστές των ΣμηΕΑ που χρησιμοποιούνται για μη επαγγελματικούς σκοπούς θα εξασφαλίζουν ότι δεν θα ίπτανται άνωθεν ανθρώπων.

3. Απαγορεύεται η πτήση ΣΜηΕΑ (UAS) ανοικτής (Open) κατηγορίας επάνω από συγκεντρώσεις προσώπων.

4. Η διεξαγωγή των πτήσεων ΣΜηΕΑ με λειτουργία σε απόσταση οπτικής επαφής (Visual Line of Sight-VLOS) ή και με λειτουργία σε απόσταση με επέκταση οπτικής επαφής (Extended Visual Line of Sight-EVLOS) θα διενεργείται στα χρονικά όρια μισής ώρας πριν την ανατολή του ηλίου έως μισής ώρας μετά την δύση του ηλίου. Οι πτήσεις ΣΜηΕΑ με λειτουργία σε απόσταση οπτικής επαφής (VLOS) θα διεξάγονται σε απόσταση μικρότερη από 500μ. από τον χειριστή τους, ενώ η αντίστοιχη μέγιστη απόσταση για τις πτήσεις ΣΜηΕΑ με λειτουργία σε απόσταση με επέκταση οπτικής επαφής (EVLOS) ή και μετά τη δύση του ηλίου, θα ορίζονται από τις ειδικές άδειες που θα χορηγούνται από την ΥΠΑ/Δ2, στην Ειδική και την Πιστοποιημένη Κατηγορία.

5. Απαγορεύεται η μεταφορά επικίνδυνων υλικών από ΣΜηΕΑ (UAS).

6. Οι εκμεταλλευόμενοι/ιδιοκτήτες/χειριστές των ΣμηΕΑ των οποίων η πτήση διεξάγεται σε απόσταση μεγαλύτερη των 50 μ. από τον χειριστή απαιτείται να υποβάλλουν αίτηση εγγραφής στο ειδικό Μητρώο ή το Νηολόγιο της ΥΠΑ, ή να διαβιβάσουν το πιστοποιητικό καταχώρησης στο Μητρώο ή το Νηολόγιο αντίστοιχης υπηρεσίας του εξωτερικού. Η αίτηση υποβάλλεται ηλεκτρονικά με φόρμα εγγραφής που θα παρέχεται από το ιστολόγιο της ΥΠΑ (www.yra.gr). Η καταχώρηση στην «Ανοικτή», την «Ειδική» ή «Πιστοποιημένη» Κατηγορία ΣμηΕΑ γίνεται με απόφαση της ΥΠΑ/Δ2 με κριτήρια πέραν του βάρους την αξιολόγηση των κινδύνων, τις διεξαγόμενες επιχειρήσεις και τις τεχνικές δυνατότητές τους. Σε περιπτώσεις για τις οποίες η εξυπηρέτηση της διεξαγωγής εναέριων εργασιών απαιτεί ειδική άδεια, οι ιδιοκτήτες/χειριστές των ΣΜηΕΑ θα απευθύνονται στην ΥΠΑ λαμβάνοντας σχετικές πληροφορίες από την Ο εκμεταλλευόμενος/ιδιοκτήτης/χειριστής του ΣμηΕΑ:

Α. έχει την ευθύνη αποφυγής σύγκρουσης στον αέρα ή στην χερσαία/υδάτινη επιφάνεια με άλλα αεροσκάφη πάσης μορφής ή με εμπόδια.

Β. τηρεί ασφαλείς αποστάσεις από αεροσκάφη πάσης μορφής, πρόσωπα και κινητά/ακίνητα αντικείμενα.

Γ. τηρεί τις ισχύουσες διατάξεις των νόμων για την προστασία προσωπικών δεδομένων.

Δ. έχει την αστική ευθύνη για τις τυχόν ζημιές που προκαλούνται κατά την εκτέλεση των πτήσεων των ΣμηΕΑ υπό το χειρισμό/εκμετάλλευσή του.

Ε. είναι υπεύθυνος να εξασφαλίσει την καταχώρηση του ΣμηΕΑ στο ειδικό μητρώο της ΥΠΑ, και την έκδοση των αδειών πτητικής ικανότητας χειριστών ή και άδειας αεροπορικής εκμετάλλευσης αν απαιτείται, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού και γενικά την τήρησή του.

ΣΤ. είναι υπεύθυνος για την ταυτοποίηση του ΣμηΕΑ με ένθετη πινακίδα ή ανεξίτηλη γραφή, με τον αριθμό καταγραφής στο μητρώο της ΥΠΑ.

Ζ. είναι υπεύθυνος για τον συνυπολογισμό των καιρικών συνθηκών σε σχέση με τις τεχνικές δυνατότητες του ΣμηΕΑ.

1. Οι πτήσεις ΣμηΕΑ δεν θεωρούνται πτήσεις εξ όψεως (VFR) ή πτήσεις δια οργάνων (IFR). Στις πτήσεις ΣμηΕΑ δεν παρέχεται υπηρεσία Ελέγχου Εναέριας Κυκλοφορίας - ΕΕΚ (Air Traffic Control-ATC) και επίσης δεν παρέχονται άλλες υπηρεσίες εναέριας κυκλοφορίας- ΕΚ (Air Traffic Services-ATS). Όταν απαιτείται, οι Υπηρεσίες Εναέριας Κυκλοφορίας της ΥΠΑ εκδίδουν ειδικές άδειες και οδηγίες.

2. Η δυνατότητα χρήσης γεωπερίφραξης, είναι αναγκαία προϋπόθεση για την πτήση των ΣμηΕΑ σε Προσωρινά Αποκλειστικές Περιοχές (Temporary Segregated Areas).

Οι εκμεταλλευόμενοι/χειριστές ΣμηΕΑ των οποίων η πτήση διεξάγεται σε απόσταση μεγαλύτερη των 50 μ. από τον χειριστή, έχουν την υποχρέωση πριν τη διεξαγωγή της πτήσης τους να συμπληρώνουν τα στοιχεία διαδρομής μέσω της ειδικής ηλεκτρονικής εφαρμογής για Σχέδιο Πτήσης των ΣμηΕΑ στον ιστότοπο της ΥΠΑ, στην οποία αποτυπώνονται οι δομές του εναερίου χώρου.

1. δημοσιεύονται οι περιοχές όπου απαγορεύονται οι πτήσεις των ΣμηΕΑ, όπως τα αεροδρόμια, οι απαγορευμένες, περιορισμένες, επικίνδυνες για ΣμηΕΑ και

επανδρωμένα αεροσκάφη. Επίσης στην ίδια εφαρμογή δημοσιεύονται οι προσωρινές αποκλειστικές περιοχές που ορίζονται για χρήση των ΣμηΕΑ.

Έναρξη ισχύος

Οι διατάξεις του παρόντος Κανονισμού τίθενται σε ισχύ από 1-1-2017.

Ο κανονισμός αυτός να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 21 Σεπτεμβρίου 2016

**Ο Διοικητής
ΚΩΝ. ΛΙΝΤΖΕΡΑΚΟΣ**

ΑΙΤΗΣΗ ΕΝΤΑΞΗΣ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

1. Επωνυμία Εθελοντικής Οργάνωσης:

.....

2. Ημερομηνία Έγκρισης Καταστατικού:

.....

3. Έδρα Εθελοντικής Οργάνωσης: (Πόλη, Νομός)

.....

4. Παραρτήματα: (αν υπάρχουν συμπληρώστε τον ακόλουθο πίνακα)

α/α	Πόλη	Νομός

5. Στοιχεία επικοινωνίας Προέδρου

Όνοματεπώνυμο:	
Οδός/ Αριθμός:	
Ταχ. Κώδικας:	
Πόλη:	
Τηλέφωνο σταθερό:	
Τηλέφωνο Κινητό:	
Fax:	
E- mail:	

6. Στοιχεία επικοινωνίας Εκπροσώπου

Όνοματεπώνυμο:	
Οδός/ Αριθμός:	
Ταχ. Κώδικας:	
Πόλη:	
Τηλέφωνο σταθερό:	
Τηλέφωνο Κινητό:	
Fax:	
E- mail:	

1. Στοιχεία έδρας της Οργάνωσης

Οδός/Αριθμός:	
Ταχ. Κώδικας:	
Πόλη:	
Τηλέφωνο:	
Fax:	
E-mail:	
Ιστοσελίδα:	

2. Αριθμός Μελών:

3. Επιλέξτε τους τομείς δράσης Πολιτικής Προστασίας στους οποίους επιθυμείτε να δραστηριοποιηθείτε

Λασοπροστασία	
Λασοπυρόσβεση	
Έρευνα – Διάσωση	
Πρώτες Βοήθειες	
Οργάνωση και λειτουργία χώρων συγκέντρωσης πληθυσμού μετά από καταστροφές	
Αρωγή στους πληγέντες μετά από καταστροφές	
Επικοινωνίες	
Ενημέρωση- Ευαισθητοποίηση πολιτών	
Εκπαιδεύσεις	

4. Επιλέξτε την εμβέλεια δράσης της Εθελοντικής σας Οργάνωσης

Εντός των ορίων του Δήμου
Εντός των ορίων της Περιφερειακής Ενότητας
Εντός των ορίων της Περιφέρειας
Πανελλαδικά

5. Για κάθε τομέα δράσης που επιλέξατε παραπάνω, αναφέρετε τα είδη των εκπαιδεύσεων καθώς και τον αριθμό των εκπαιδευμένων μελών σας

--

1. Για κάθε τομέα δράσης που επιλέξατε παραπάνω, αναφέρετε τον εξοπλισμό και τα μέσα με τα οποία μπορείτε να συμβάλετε

--

2. Στην περίπτωση που στο καταστατικό δεν περιλαμβάνεται η έκφραση

«... επικεντρώνεται στη δραστηριοποίηση τους στον τομέα της πολιτικής προστασίας ...» (Ν. 3013/2002), περιγράψτε συνοπτικά στον παρακάτω πίνακα και υποβάλλετε συνημμένα αποδεικτικά στοιχεία για την συμμετοχή της Εθελοντικής σας Οργάνωσης σε δράσεις πολιτικής προστασίας, κατά το πρόσφατο παρελθόν.

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	

3. Περιγράψτε συνοπτικά τις πηγές των εσόδων της Εθελοντικής σας Οργάνωσης, καθώς και το ποσοστό των εσόδων κάθε πηγής σε σχέση με τα συνολικά έσοδα κατά τα τελευταία δύο χρόνια.

α/α	Πηγή εσόδων	Ποσοστό
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		

Υπογραφή

Ημερομηνία.....

Ο Συντάκτης

Ανώνυμο Ερωτηματολόγιο Πυροσβεστών

ΑΝΔΡΑΣ ☐ ΓΥΝΑΙΚΑ ☐

1. Ποια είναι η ασφάλεια μου σε ένα προνοσοκομιακό συμβάν

- I. Πρέπει να καθίσω στο όχημα.
- II. Ασφάλεια μόνο η δική μου.
- III. Ασφάλεια σκηνής, δική μου, συναδέλφου και τραυματία.

2. Πόσα είναι τα δευτ/τα που μετρώ κατά το πρωτεύοντα έλεγχο μου στο πάσχοντα?

- I. 10.
- II. 20.
- III. 5

3. Πως διαπιστώνω ότι κάποιος έχει απώλεια συνείδησης.

- I. Του τραβώ το αυτί.
- II. Ρίχνω παγωμένο νερό.
- III. Ανακινώ το θύμα και το ρωτώ αν είναι καλά.

4. Ο καλύτερος τρόπος για να ελέγξω ότι το θύμα αναπνέει είναι:

- I. Τοποθετώ το χέρι μου στο στήθος και βλέπω αν μετακινείται.
- II. Βάζω καθρεφτάκι στη μύτη του και βλέπω αν θαμπώνει.
- III. **Βλέπω** το στήθος αν κινείται, **ακούω**, **αισθάνομαι** να βγαίνει αέρας από τη μύτη η το στόμα.

5. Η ιδανική θέση για το θύμα σε περίπτωση που κάνουμε ΚΑΡ.Π.Α είναι:

- I. Καρέκλα.
- II. Μπανιέρα.
- III. Καναπές.
- IV. Επίπεδη σκληρή επιφάνεια.

6. Ποια είναι η ερώτηση, όταν δούμε κάποιον χωρίς τις αισθήσεις του:

- I. Σήκω.
- II. Είσαι καλά-Είσαι καλά.
- III. Εδώ βρήκες να κοιμηθείς.
- IV. Πλάκα κάνεις, σήκω.

7. Ένας τρόπος για ν' ανοίξω τον αεραγωγό του θύματος και να εμφυσήσω στο στόμα είναι με το να:

- I. Σπρώξω το κεφάλι του προς το λαιμό του.
- II. Γέρνω προς τα πίσω το κεφάλι και ανυψώνω το σαγόνι του.

8. Αν το θύμα φορά τεχνικές οδοντοστοιχίες:

- I. Τις βγάζω και αφού τις πλύνω τις ξανά τοποθετώ.
- II. Δεν τις βγάζω.
- III. Αν εφαρμόζουν καλά δεν τις βγάζω, αλλιώς τις βγάζω.

9. Αφού πάρω, ή πάρουν το 166 ή το 112 τι πρέπει να κάνω:

- I. Τίποτα, περιμένω.
- II. Φωνάζω το 100.
- III. Αρχίζω ΚΑΡ.Π.Α.

10. Ποια είναι η θέση ασφαλείας:

- I. Τοποθετώ το θύμα στα πλάγια.
- II. Με το θύμα καθιστό.
- III. Ανάσκελα ή όπου μας υποδείξουν.

11. Ποια είναι η αναλογία θωρακικών συμπίεσεων / αναπνοών στη ΚΑΡΠΑ ενηλίκων.

- I. 5 με 1.
- II. 20 με 2.
- III. 30 με 2.
- IV. Συνέχεια συμπίεσεις.

12. Η τοποθέτηση του ατόμου σε θέση ασφαλείας γίνεται όταν:

- I. Δεν αναπνέει.

II. Αναπνέει αλλά δεν έχει τις αισθήσεις του.

III. Θέλει να ξεκουράζεται.

13. Φοράμε ΜΑΠ καθώς ενεργούμε?

I. Μόνο γάντια.

II. Γάντια πυροσβεστικά.

III. Πάντα. Ότι προβλέπεται από τους κανονισμούς-πιστοποιήσεις.

14. Πρέπει να γνωρίζουμε την ομάδα αίματος ?

I. Όχι, ξέρουν οι γιατροί.

II. Όχι, ξέρουν οι δικοί μου άνθρωποι.

III. Ναι για να κερδίσουν χρόνο ζωής οι Διασώστες- Γιατροί.

Σας ευχαριστώ για το πολύτιμο χρόνο σας

Ανώνυμο Ερωτηματολόγιο Εθελοντών

Για τη μεταπτυχιακή εργασία στη Πολιτική Προστασία.

ΑΝΔΡΑΣ ☐ ΓΥΝΑΙΚΑ ☐

Ημερομηνία:

Εθελοντική Ομάδα:

1. Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας χρειάζεται να είναι πιο ενεργή στις μέρες μας?

- ☐ Ναι.
- ☐ Ίσως.
- ☐ Όχι.
- ☐ Δεν ξέρω.

2. Αν ναι (συνδέεται με την ένα 1 ερώτηση) πως νομίζετε ότι μπορεί να γίνει αποτελεσματικότερη στο καθορισμένο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της;

.....
.....

3. Θεωρείτε πως ο ρόλος του Π.Σ. ως εκτελεστικού οργάνου της Πολιτικής Προστασίας θα έχει ως αποτέλεσμα την πιο επιτυχή αντιμετώπιση των φυσικών –ανθρωπογενών καταστροφών;

- ☐ Ναι.
- ☐ Ίσως.
- ☐ Όχι.
- ☐ Δεν ξέρω.

4. Με δεδομένη την αυξημένη συχνότητα μεγάλων φυσικών-τεχνολογικών καταστροφών, πιστεύετε πως ο εξοπλισμός-Μ.Α.Π, οι γνώσεις , η εκπαίδευση, οι ασκήσεις του προσωπικού είναι επαρκής?

- ☐ Ναι.
- ☐ Μερικώς.
- ☐ Όχι.
- ☐ Δεν ξέρω.

5. Πιστεύετε πως μια συστηματοποιημένη παροχή ψυχολογικής υποστήριξης από επιστημονικό προσωπικό προς τους διασώστες κρίνεται επιβεβλημένη?

- ☐ Ναι.
- ☐ Ίσως.
- ☐ Όχι.
- ☐ Δεν ξέρω.

6. Το γενικό σχέδιο Π.Π (σχέδιο Ξενοκράτης) νομίζετε ότι χρειάζεται ανανέωση δεδομένων ανά περιοχή (πχ έπειτα από μια δασική πυρκαγιά , χαρτογράφηση περιοχής –πληθυσμού - δημοσίων έργων κ.α.)?

- ☐ Ναι.
- ☐ Ίσως.
- ☐ Όχι.
- ☐ Δεν ξέρω.

7. Η συνεργασία των φορέων πόσο καθοριστικό ρόλο πιστεύετε πως έχει στη σωστή αντιμετώπιση των συμβάντων?

- ☐ Πολύ.
- ☐ Λίγο.
- ☐ Σχεδόν καθόλου.
- ☐ Καθόλου.

8. Τι είναι αριθμός 112?

- ☐ Αριθμός χρυσού οδηγού.
- ☐ Πανευρωπαϊκός αριθμός επείγουσας κλήσης (166,199,108,100).
- ☐ Αριθμός που σε συνδέει άμεσα με το κέντρο από οποιοδήποτε δίκτυο κινητής τηλεφωνίας και υπάρχει σύστημα εντοπισμού.
- ☐ Μπορούμε να καλέσουμε το 112 και χωρίς κάρτα sim του κινητού.
- ☐ Η ώρα Ελλάδος.

9. Αναφέρατε συνοπτικά μία καινοτομία του 112 σε σχέση με το 199.

.....

10. Πιστεύετε ότι ο εθελοντισμός έχει αναπτυχθεί επαρκώς στη χώρα μας?

- ☐ Ναι.
- ☐ Όχι.

☐ Λίγο.

☐ Δεν ξέρω.

11. Γνωρίζετε τι είναι τα σχέδια επέμβασης, τα μνημόνια ενεργειών , ή τα πρωτόκολλα;

☐ Ναι.

☐ Μερικά.

☐ Όχι.

☐ Δεν ξέρω.

12. Κρίνετε πως αν το Ε.Κ.Α.Β (μονάδα με γιατρό) είχε ως σημείο εκκίνησης τους πυροσβεστικούς σταθμούς και η επέμβαση στα τροχαία ήταν ταυτόχρονη με την πυρ/κη έξοδο αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα πιο αποτελεσματικές επεμβάσεις;

☐ Ναι.

☐ Ίσως.

☐ Όχι.

☐ Δεν ξέρω.

13. Θεωρείτε πως η αξία του εθελοντισμού έχει αναγνωριστεί από το σύνολο της ελληνικής κοινωνίας;

☐ Ναι.

☐ Ίσως.

☐ Όχι.

☐ Δεν ξέρω.

14. Γνωρίζετε τη διαφορά Πολιτικής Άμυνας και Πολιτικής Προστασίας?

☐ Ναι.

☐ Λίγο.

☐ Όχι.

☐ Δεν ξέρω.

15. Πόσα χρόνια/ μήνες είστε Εθελοντής Π.Π.;

☐ Μήνες

☐ 1 έως 3 χρόνια

☐ 3 έως 5 χρόνια

- ☐ 6 έως 10 χρόνια
- ☐ Περισσότερα από 10 χρόνια

16. Από ποιον Κρατικό Φορέα έχετε εκπαιδευτεί;

- ☐ Ε.Κ.Α.Β.
- ☐ Ελλ. Στρατό
- ☐ Περιφέρεια ή Δήμο
- ☐ Γ.Γ.Π.Π.
- ☐ Ο.Α.Σ.Π.
- ☐ Άλλον
- ☐ Π.Σ.
- ☐ Κανέναν

17. Εκπαιδεύεστε κάθε έτος;

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι

18. Σε πόσες ασκήσεις (κρατικό φορέα) έχετε συμμετάσχει όλα τα χρόνια που είστε εθελοντής;

- ☐ 1-2
- ☐ 5 - 10
- ☐ 3-5
- ☐ 10 - 20
- ☐ Ποτέ
- ☐ Πάνω από 20

19. Θεωρείτε ότι η ελληνική Πολιτεία έχει στηρίξει τον Εθελοντισμό Π.Π.;

- ☐ Πάρα πολύ
- ☐ Αρκετά
- ☐ Λίγο
- ☐ Καθόλου

20. Για ποιους λόγους γίνετε Εθελοντής; (μπορείτε να συμπληρώσετε έως 3 επιλογές)

- ☐ Μου αρέσει
- ☐ Ήθελα να γίνω Πυροσβέστης
- ☐ Είναι τρόπος κοινωνικοποίησης
- ☐ Βοηθά στην ανεύρεση εργασίας
- ☐ Μου αρέσει να προστατεύω τη φύση
- ☐ Για την συνεργασία & ομαδικότητα
- ☐ Βελτιώνει την ψυχολογία μου
- ☐ Πιστεύω στην αξία του εθελοντισμού
- ☐ Είναι οι φίλοι μου στην ομάδα
- ☐ Θα αναγράφεται στο βιογραφικό μου
- ☐ Δεν έχω κάτι άλλο να κάνω
- ☐ Λόγω οικογενειακού περιβάλλοντος
- ☐ Δεν ξέρω
- ☐ Για να αποκτήσω γνώσεις-εμπειρίες

21. Πόσες φορές έχετε κινητοποιηθεί σε συμβάντα όλα τα χρόνια που είστε εθελοντής;

☐ 1-2 φορές	☐ 10 -20 φορές
☐ 3-5 φορές	☐ Πάνω από 20 φορές
☐ 10 φορές	☐ Ποτέ

22. Σε τι είδους συμβάντα έχετε κινητοποιηθεί όλα τα χρόνια που είστε εθελοντής;

☐ Σεισμοί	☐ Τεχνολογικά Ατυχήματα
☐ Δασικές Πυρκαγιές	☐ Ακραία Καιρικά Φαινόμενα
☐ Τσουνάμι	☐ Πλημμύρες
☐ Σε κανένα	

23. Οι ενέργειες πρόληψης που συμμετέχετε όλα τα χρόνια που είστε εθελοντής είναι για:

☐ Σεισμούς	☐ Τεχνολογικά Ατυχήματα
☐ Δασικές Πυρκαγιές	☐ Ακραία Καιρικά Φαινόμενα
☐ Πλημμύρες	☐ Δεν έχω συμμετάσχει ποτέ
☐ Τσουνάμι	☐

24. Θεωρείτε ότι η ενασχόλησή σας με τον εθελοντισμό θα σας βοηθήσει στο άμεσο μέλλον να βρείτε δουλειά;

☐ Ναι	☐ Δεν το σκέπτομαι καν
☐ Ίσως	☐ Όχι
☐ Δεν ξέρω	

25. Ποια από τα παρακάτω θέματα αποτελούν προβλήματα για τον εθελοντή και πρέπει να ρυθμιστούν;

- ☐ Θεσμοθέτηση άδειας από τον εργοδότη σε έκτακτο συμβάν
- ☐ Θεσμοθέτηση θεμάτων ασφάλειας του εθελοντή
- ☐ Καθορισμός διαδικασίας υποχρεωτικής και τακτικής εκπαίδευσης των εθελοντών
- ☐ Καθορισμός διαδικασίας υποχρεωτικής και τακτικής συμμετοχής σε ασκήσεις
- ☐ Εξασφάλιση απαραίτητου εξοπλισμού
- ☐ Δωρεάν μεταφορικά μέσα
- ☐ Αναγνώριση της αξίας του εθελοντισμού Π.Π.

☐ Δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα

☐

Οδηγίες συμπλήρωσης: Μπορείτε να συμπληρώσετε για σωστή απάντηση περισσότερα από ένα κουτάκι.

Ευχαριστώ πολύ για το χρόνο σας